

ارگان رسمی سندیکای شرکتهای ساختمانی ایران
PAYAM-E-ABADGARAN

۳۹۹

Syndicate Of Iran Construction Companies Monthly Magazine

دروبینار حق بیمه قراردادهای پیمانکاری مطرح شد:

پیمانکاری که لیست می دهد نباید مشمول ماده ۴۱ شود

۱۵

No.399, Azar and Day 1400 (Jan.2022)

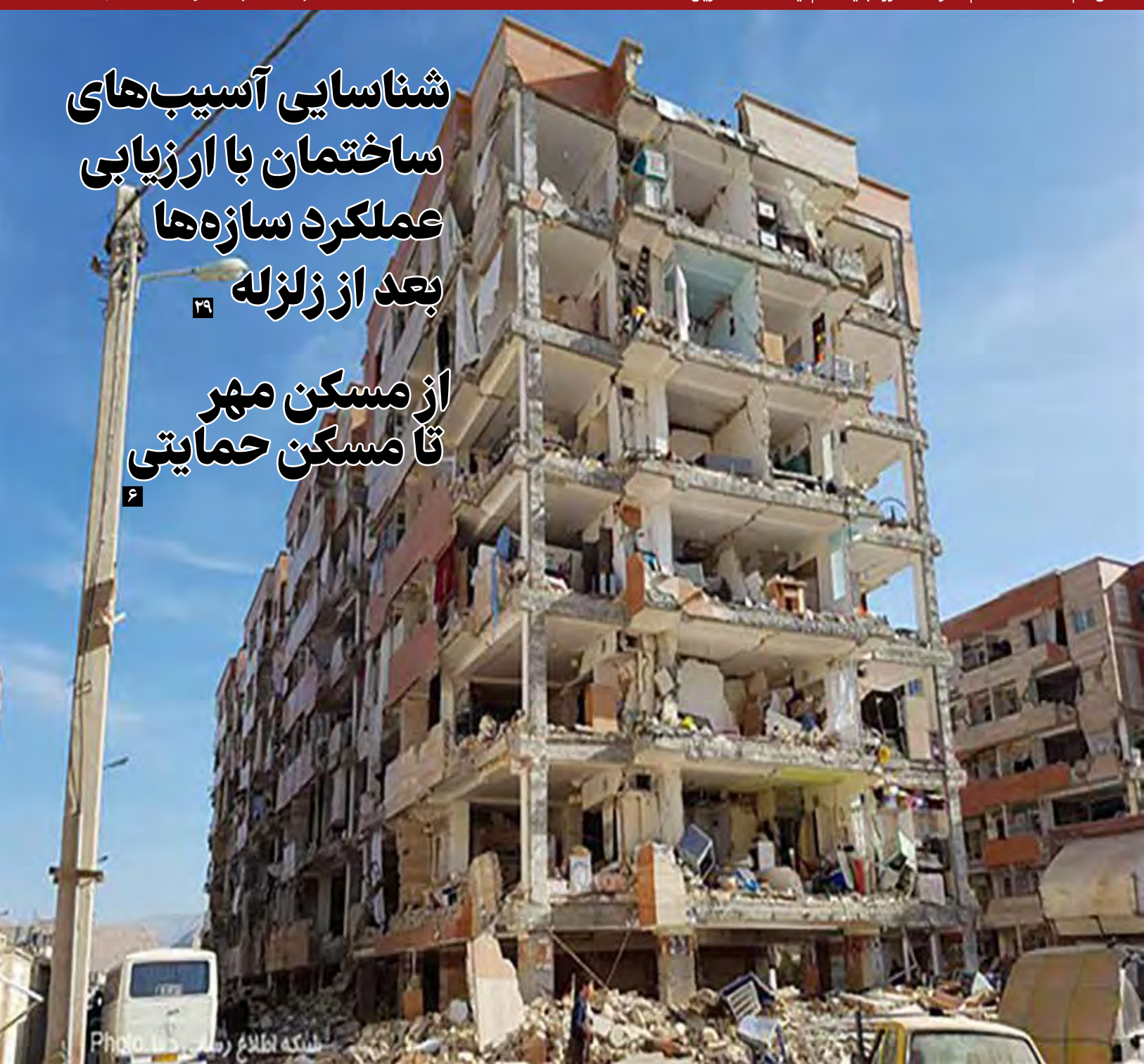
سال ۳۹ | آذر و دی ۱۴۰۰ | شماره ۳۹۹ دوره جدید ۱۶۹ | قیمت: ۲۰۰۰۰۰ ریال

شناسایی آسیب های ساختمان با ارزیابی عملکرد سازه ها بعد از زلزله

۳۹

از مسکن مهر تا مسکن حمایتی

۶

سامانه نرم افزاری
شهاب تدگار
(تحت وب)

مشاور سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور
در سامانه ملی فهرست بها و تعدیل

- + مدیریت و کنترل پروژه / سبد پروژه‌ها
- + داشبورد مدیریتی
- + گردش کار تهیه، ارسال و رسیدگی
- + الکترونیکی به صورت وضعیت‌ها

SHAHABTADKAR
Construction Software Web Application

شرکت مهندسی
تدگار ایرانیان

تدگار، تدویم ارتباط

تهران، خیابان کارگر شمالی، پلاک ۳۳، واحد ۸
تلفکس: ۸۸۳۳۰۳۷۲ - ۸۸۳۳۰۳۷۶ - ۸۸۰۲۱۵۰۱ - ۸۸۰۲۱۴۶۰
www.TADKAR.com | Email: info@tadkar.com

HEPCO

ENGINEERING & PARTS CO

شرکت مهندسی و قطعات ماشین آلات راهسازی ایران

تولید کننده رولیک و جک های هیدرولیکی ماشین آلات راهسازی و معدنی

محصولات سایز کوچک راهسازی

آدرس: تهران کیلومتر ۱۹ جاده قدیم کرج نبش خیابان لطیف جباری تلفن تماس: ۴۴۹۸۱۴۵۴ - ۴۴۹۸۸۹۱۷ دورنگار: ۴۴۹۸۸۹۱۵ - ۰۲۱

Email: Hepcoengineering@GMAIL.COM

تلفن همراه: ۰۹۱۲۳۲۲۴۰۰۱ - ۰۹۱۲۲۴۰۸۵۴۷

بانک شفاف، بانک پاسخگو

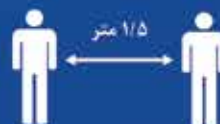
بانک خاورمیانه
Middle East Bank

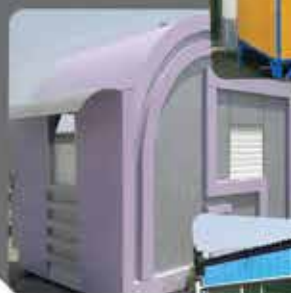
www.middleeastbank.ir
info@middleeastbank.ir

ما در بانک خاورمیانه پاسخگویی و شفافیت در قبال ذینفعانمان را یکی از مهم‌ترین ارزش‌های بنیادی برای رسیدن به اهداف خود تعریف کرده‌ایم و معتقدیم در قبال مشتریان، سهامداران، کارکنان و جامعه باید پاسخگو و شفاف باشیم.

ما تاکنون با انتشار بیش از ۱۰۰ گزارش با عناوینی مانند گزارش سالانه، گزارش صورت‌های مالی، گزارش وضعیت کفایت سرمایه، گزارش فعالیت هیأت‌مدیره به مجمع عمومی، گزارش خالص تسهیلات اعطایی به تفکیک عقود، افشاگری ریسک‌های بانک طبق مدل پیمان بازل و... تلاش کرده‌ایم در مسیر پاسخگویی و شفافیت قدم برداریم. ما معتقدیم ارزش‌های بنیادی بانک خاورمیانه نه یک شعار بلکه باید مقیاسی قابل اندازه‌گیری باشد.

کانکس پیلاد

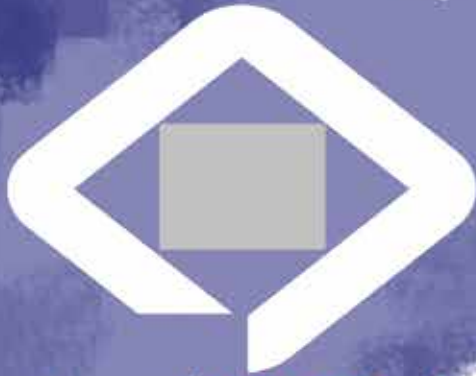
تولید، خرید و فروش انواع
کانکس، کاراوان و کانتینر
(با ثلث قرن تجربه تولید)

ریاض کریم، میدان امام خمینی (ره)، ابتدای جاده ون آباد، جنب شرکت جهان مهران
۵۵۸۶۵۲۵۲ - ۵۶۴۳۶۳۹۴ - ۰۹۱۲-۱۲۲۵۴۷۳

گلچینی از بهترین خدمات شرکتهای بیمه

هدیه ای از پارس همگام برای شما

شرکت کارگزاری بیمه

با پارس همگام به فردایی بهتر بیاورید

بیمه مسئولیت کارفرما در مقابل کارکنان

بیمه تمام خطر منطقه کاران

بیمه بدنه و شخص ثالث

بیمه ماشین آلات سنگین

بیمه درمان و حوادث

www.parshamgam.com

تلفن: ۸۸۸۱۱۲۴۵-۶ فکس: ۸۸۳۲۱۷۳۲-۳
تهران، خیابان طالقانی، بین خیابان موسوی (فرمت) و ایرانشهر،
شماره ۱۸۳، طبقه دوم، کدپستی ۱۵۸۳۶۳۸۷۱۹

ارگان رسمی سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران

PAYAM-E-ABADGARAN

سال ۳۹ | آذر و دی ماه ۱۴۰۰ | شماره ۳۹۹ دوره جدید ۱۶۹

Syndicate Of Iran Construction Companies
Monthly Magazine

- حروفچینی، امور بازرگانی و اشتراک: فریبا پور آقا
- خبرنگار: آرزو نوری
- عکس و صفحه‌آرایی: داود خانی
- مسئول تبلیغات و آگهی: سید مهدی برقی
- لیتوگرافی و چاپ: پیمان نواندیش (۸۸۸۲۸۷۳۴)

- صاحب امتیاز: سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران
- مدیرمسئول: مهندس جواد خوانساری
- شورای سیاست‌گذاری:
- مهندس منوچهر ملکینانی فرد (نماینده هیأت مدیره)
- مهندس جواد خوانساری (مدیرمسئول)
- مهندس بهمن دادمان (رئیس هیأت مدیره)
- دکتر ایرج گلاتونچی (دبیر سندیکا)
- مهندس سالار علیری (خزانه‌دار سندیکا)
- مهندس محمود مصطفی‌زاده (سر دبیر)
- رئیس کمیسیون انتشارات: مهندس علی ورزنده
- سر دبیر: مهندس محمود مصطفی‌زاده
- کمیسیون انتشارات و تحریریه:
- مهندس علی ورزنده (رئیس کمیسیون انتشارات)
- مهندس محمود مصطفی‌زاده (سر دبیر)
- مهندس محمد علی پور شیرازی (کمیسیون عضویت و پیگیری)
- مهندس سیامک مسعودی (کمیسیون قوانین و مقررات)
- مهندس علاءالدین سادات باریکانی

فهرست مطالب

از مسکن مهر تا مسکن حمایتی
سرمقاله

۲۹

شناسایی آسیب‌های ساختمان
با ارزیابی عملکرد سازه‌ها بعد از زلزله / گزارش

پیمانکاری که لیست می‌دهد
نباید مشمول ماده ۴۱ شود / وینار

۳۱

فاجعه کسری بودجه در سال ۱۴۰۰
/ وینار

اصلاحیه آیین‌نامه طبقه‌بندی و تشخیص صلاحیت پیمانکاران
ابلاغ شد / دولت

۳۲

تامین ۶۸ هزار میلیارد ریال اعتبارات طرح‌های عمرانی از طریق
فاینانس داخلی / خبر

سایه سنگین چینی‌ها بر صنعت ساختمان
/ گزارش

۳۳

اوراق مشارکت شمشیری دولبه است
/ گفت‌وگو

اعلام آمادگی بالاترین نهاد کارفرمایی برای مشارکت در ساخت
مسکن دولت / در نام به رئیس جمهور عنوان شد

۳۶

تغییرات قانون مالیات بر ارزش افزوده جدید
/ مقاله

پیمانکاران اوراق اسناد خزانه را
در بورس نقد نمی‌کنند / گزارش

۴۱

بکارگیری ماشین آلات در پروژه‌های صنعت احداث
/ مقاله

نماینده بخش خصوصی به هیأت حل اختلاف معاملات شهرداری
تهران اضافه شود / در نشست کمیته حمایت از کسب‌وکار

۴۲

راندمن ماشین آلات در پروژه‌های عمرانی
/ مقاله

نوشته‌های نویسندگان، لزوماً نظرات نشریه نیست. نقل مطالب نشریه فقط با ذکر ماخذ مجاز است.

کمیسیون انتشارات در رد یا قبول مقالات ارسالی مختار است و در ویرایش علمی، ادبی و خلاصه‌سازی آن مجاز است، در ضمن مقالات ارسالی عودت داده نمی‌شود

تهران، خیابان طالقانی، بین میدان فلسطین و خیابان ولیعصر، خیابان شهید برادران مظفر (صبای جنوبی)،
شماره ۸۶، ک.پ: ۱۴۱۶۹۶۴۶۹۱ تلفن: ۶۶۹۷۱۴۰۰-۶۶۴۶۴۲۶۱-۶۶۴۰۲۰۳۷
فکس: ۶۶۴۶۴۰۸۴ پست الکترونیکی:
payamabadgaran@yahoo.com
نشانی الکترونیکی: www.acco.ir

از مسکن مهر تا مسکن حمایتی

احداث واحدها به کارهای زیربنایی فکری نشده بود، در حالی که ایجاد امکانات عمومی و زیستی شهری نظیر سیستم‌های حمل و نقل عمومی و ارتباطات، احداث مدارس، مراکز خرید، پارکها، همچنین تامین نیازهای اساسی برای زندگی مثل انشعابات آب و فاضلاب، برق و تلفن از ضرورت‌های بهره‌برداری است. امنیت عمومی ساکنین نیز که برای یک زندگی متوسط شهری لازم است چندان جدی تلقی نشده بود.

تلاش برای کاهش در هزینه‌های احداث حتی موضوع استحکام بنا را نیز زیرسوال برده بود همانطوری که در زلزله منطقه سرپل ذهاب مشاهده کردیم واحدهای مسکن مهر نوساز کاملاً تخریب شدند در حالی که ساختمان‌های قدیمی‌تر در مقابل زلزله فوق در همان منطقه پایدار ماندند، شاید اولین علت تخریب را در ضعف مطالعات اولیه و مکان یابی نامناسب و در نهایت ضعف در طراحی و اجرا جستجو کرد. علل واقعی تخریب ساختمان‌های مسکن مهر را می‌توان در استفاده از مصالح ساختمانی غیر استاندارد، شتابزدگی در ساخت، طراحی با حداقل‌های ممکن و عدم رعایت آیین‌نامه‌های مربوطه جستجو کرد، شاهد مثال سخنان رئیس سازمان نظام مهندسی ایران در آن مقطع است که اعلام نمود «سازمان نظام مهندسی هیچ نظارتی در طراحی و ساخت واحدهای فوق

در برنامه چهارم توسعه نقش تشکیل‌های مختلف در سر و سامان دادن به طرح‌های مسکن حمایتی مورد توجه قرار گرفت. در این برنامه ایجاد و بهره‌گیری از مشارکت تشکلهای، انجمنها و گروههای خیر مسکن‌ساز برای افشار آسیب‌پذیر و دادن یارانه کارمزد تسهیلات مسکن به سازندگان بخش‌های خصوصی، تعاونی و عمومی واحدهای مسکونی ارزان قیمت و استیجاری تصویب شد. بعد از تصویب دو آیین‌نامه در سال ۱۳۸۴ برای اعطای تسهیلات خرید مسکن به کارمندان کم درآمد و پرداخت تسهیلات قرض‌الحسنه به مستأجران، در نهایت و در سال ۱۳۸۶ مسکن مهر پا به عرصه وجود گذاشت. مسکن مهر مجتمع‌های مسکونی بودند که ساخت آنها در دولت جناب دکتر محمود احمدی‌نژاد رئیس‌جمهور وقت ایران و پس از افزایش شدید بهای مسکن در ایران آغاز شد و هدف از آن خانه‌دار کردن قشرهای کم درآمد بود. در این طرح دولت با واگذاری زمین رایگان و تامین مالی از طریق بانک مرکزی به ساخت مسکن رونق داد هر چند برداشت از حساب بانک مرکزی به عنوان تنخواه دولت منجر به رشد نقدینگی و افزایش تورم شد و این تورم تقریباً همه تلاش دولت را نقش بر آب نمود. در این طرح ساخت و سازها، عموماً در حاشیه شهرها و در زمین‌ها نامرغوب شهری کلید خورد. قبل از شروع عملیات

مسکن قبل از این که سرمایه باشد پناهگاه و سرپناه افراد جامعه است و کیفیت آن رابطه مستقیمی با احساس امنیت و رضایت از زندگی دارد. برای همین است که دولت‌ها تلاش می‌کنند تاثیر سیاستهای اقتصادی خود را در تنظیم بازار عرضه و تقاضا و با کنترل قیمت مسکن نشان دهند و در بازه‌هایی از زمان تلاطم این حوزه را با برنامه‌های حمایتی بکاهند، اصولاً دولت‌ها سعی دارند در عرصه اقتصاد مسکن نقش‌آفرین باشند.

صحبت از طرحهای حمایتی مسکن برای اولین بار در دهه چهل (قبل از انقلاب) به میان آمد، در آن دوره ساخت مسکن برای افراد طبقات متوسط، کم درآمد، و بی‌بضاعت کلید خورد و خانه‌سازی در شهرهای بزرگ در دو سطح شروع گردید که شامل ساخت کوی ۱۱ آبان و نازی‌آباد برای طبقات پائین و شهرآرا برای طبقات متوسط بود. بعد از انقلاب نیز در برنامه‌های مختلف توسعه از مواردی مانند واگذاری زمین برای خانواده‌های پرجمعیت برای احداث مسکن (زمین شهری دهه شصت)، دسترسی مردم به مسکن با اجاره مناسب، تهیه مسکن برای افراد کم درآمد، ایجاد تسهیلات در جهت تامین مسکن ارزان برای جوانان، حمایت از متقاضیان مسکن، و آئین‌نامه تسهیل استفاده از تسهیلات بانکی برای خرید یا احداث مسکن سخن به میان آمد.

نداشته و ناظری هم از سوی این سازمان برای واحدهای مسکن مهر معرفی نشده است». طبق گفته نایب رئیس انجمن انبوه‌سازان کرمانشاه نیز بخش بزرگی از مسکن مهر استان کرمانشاه به تعاونی‌های فاقد صلاحیت ساخت واگذار شده بود.

آنچه در مورد مسکن مهر مشهود بود غفلت از ظرفیت عظیم شرکت‌های صاحب صلاحیت و تشکلهای فنی و مهندسی کشور از جمله جامعه مشاوران برای طراحی صحیح و سندیکای شرکتی ساختمانی (قدیمی‌ترین تشکل پیمانکاری صنعت احداث) برای سازماندهی و اجرای صحیح این پروژه بود. در این طرح حتی قوانین کنترل ساخت و سازهای شهری نیز جدی گرفته نشده بود یعنی از نظارت سازمان نظام مهندسی نیز به راحتی عبور کرده بودند. از این رو بود که بسیاری از پیمانکاران از جمله اکثریت قریب به اتفاق شرکت‌های عضو این سندیکا درخواست و دعوت برای مشارکت در ساخت پروژه‌های مسکن مهر را به دلیل آنکه خارج از اصول نظام فنی-اجرایی و پروتکل‌های سازمان برنامه بود نپذیرفتند.

گزارشی که مهندس شعبان یوسفیان عضو هیات مدیره و رئیس کمیسیون فنی سندیکا بنا به درخواست اعضای هیات مدیره، با مستندات و مدارک لازم از زلزله سر پل ذهاب تهیه کرد و متن گزارش در همان زمان در مجله شماره ۳۶۰ به چاپ رسید نظر پیمانکاران یاد شده را تایید می‌کرد. در این گزارش آمده بود: «می‌توان گفت کلیه ساختمان‌های مسکن مهر سرپل ذهاب دچار آسیب شده، در صورتی که ۹۰ درصد ساختمان‌های مسکونی، تجاری و اداری این شهر بدون آسیب باقیمانده‌اند، لذا می‌توان نتیجه گرفت که شرایط ساخت و ساز مسکن مهر مناسب نبوده و بدون رعایت مشخصات فنی و آیین‌نامه‌های اجرایی ساخته شده‌اند.»

دولت بعدی دولت آقای دکتر روحانی بود که با طرح مسکن ملی به انتقاد از مسکن مهر پرداخت. دولت یازدهم اعلام کرد که شروع پروژه‌های جدید در قالب مسکن مهر متوقف و فقط پروژه‌های نیمه کاره به اتمام خواهد رسید. دولت یازدهم و دوازدهم به جای مسکن مهر از طرح مسکن ملی خود که شامل مسکن اجتماعی، مسکن حمایتی و مسکن آزاد بود رونمایی کرد. گفته می‌شد

مسکن اجتماعی برای دهک‌های کم درآمد و فاقد پس انداز، مسکن حمایتی مربوط به خانوارهای متوسط با امکان پرداخت اقساط کم، و مسکن آزاد برای افراد با درآمد بالا است. البته این رونمایی تا حدودی صرفاً در حد حرف باقی ماند. تا آبان ۱۳۹۸ دولت آیین‌نامه اجرایی طرح ملی مسکن را تدوین نکرد و این مسئله موجب شده که اجرای طرح عملاً به تأخیر بیفتد. تا اواخر سال ۱۳۹۹ نیز این طرح به دلیل نبود زمین و تسهیلات نتوانست موثر باشد و در نهایت دوره دولت دوازدهم نیز به پایان رسید.

جالب توجه این بود که در طرح مسکن ملی هم، دولتمردان از توانایی فنی و مهندسی شرکت‌های صاحب صلاحیت بخش خصوصی استفاده مناسب نکردند و بیشتر علاقمند بودند کسانی که توانایی سرمایه‌گذاری دارند را وارد عرصه نمایند در حالی که سرمایه باید در خدمت تکنولوژی باشد تا به نتیجه مطلوب منجر شود شرکت‌های تخصصی سازنده در سال‌های اخیر به علت تسویه بدهی‌های دولت با اوراق، تحریم‌ها، تورم، وجود شرکت‌های خصوصی و ... از لحاظ مالی به شدت تضعیف شده‌اند و توانایی سرمایه‌گذاری متمرکز را از دست داده‌اند و دولت می‌توانست ترکیب مناسبی از سرمایه و تخصص را ایجاد و ضمن اشتغال و تولید به نتیجه مطلوب نیز برسد.

در نهایت دولت روحانی رفت و در شرایطی که قیمت مسکن سر به فلک کشیده بود، مقرر شد مسکن حمایتی در دولت آقای رئیسی و در قالب طرح جهش تولید مسکن ساخته شود. قانون جهش تولید مسکن، دولت را موظف کرد تا در چهار سال نخست

تردیدی وجود ندارد که مهندسان ایرانی از جمله مشاوران و پیمانکارانی که توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور رتبه‌بندی شده‌اند بیش از هر کسی توان طراحی و اجرای پروژه‌های کلان کشور را داشته و به راحتی می‌توانند بار خاطر دولت باشند؛ نه آنچنان که برخوردها نشان می‌دهد بار خاطر دولت.

اجرای این قانون، سالانه به طور متوسط، حداقل یک میلیون واحد مسکونی در کشور برای متقاضیان واجد شرایط فراهم کند. از آنجا که بخش اعظم مسکن ملی تحویل داده نشده بود مقرر شد با مصوبه شورای عالی مسکن طرح اقدام ملی مسکن و نهضت ملی مسکن یا همان مسکن حمایتی در هم ادغام شوند.

هنوز ثبت نام متقاضیان برای این طرح به پایان نرسیده بود که مقامات دولتی از گرایش خود برای همکاری با چینی‌ها برای ساخت یک میلیون مسکن خبر دادند، و علت این گرایش را ورود تکنولوژی‌های نوین عنوان کردند. سخنانی که حرف و حدیث‌های زیادی را به همراه داشت. صحبت از حضور چینی‌ها در شرایطی که میان آمد که پروژه‌ای مانند آزادراه تهران-شمال که چینی‌ها از انجام آن پا پس کشیده بودند به دست توانمند مهندسان ایرانی ساخته شد، و تشکلهای مهندسی و فنی کشور آمادگی خود را برای همکاری با دولت برای ساخت یک میلیون مسکن اعلام کردند.

در این فاصله نمایندگان مجلس، کارشناسان، متخصصان زیادی از توانمندی مهندسان ایرانی برای انجام پروژه‌های ملی سخن گفته‌اند، سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران نیز به عنوان قدیمی‌ترین تشکل فنی و مهندسی ایران و همگام با سایر تشکلهای مهندسی بر خود فرض می‌داند توجه دولت را به ظرفیت و توان موجود، در شرکت‌های پیمانکاری رتبه یک و دو بخش خصوصی که در انجمن‌های صنفی خود متشکل هستند معطوف نماید و توصیه می‌نماید حاکمیت و به تبع آن دولت از تجربه و تخصص و سرمایه‌های مادی و معنوی انباشته شده در این شرکت‌ها استفاده بهینه نموده و اطمینان داشته باشند بخش خصوصی توان مدیریتی و اجرایی این حجم کار را دارد.

تردیدی وجود ندارد که مهندسان ایرانی از جمله مشاوران و پیمانکارانی که توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور رتبه‌بندی شده‌اند بیش از هر کسی توان طراحی و اجرای پروژه‌های کلان کشور را داشته و به راحتی می‌توانند بار خاطر دولت باشند؛ نه آنچنان که برخوردها نشان می‌دهد بار خاطر دولت.

در وبینار حق بیمه قراردادهای پیمانکاری مطرح شد:

پیمانکاری که لیست می‌دهد نباید مشمول ماده ۴۱ شود

موسسه عالی پژوهش تامین اجتماعی و انجمن حقوق اداری ایران «وبینار حق بیمه قراردادهای پیمانکاری» را روز یکشنبه ۳۰ آبان با تمرکز بر حق بیمه قراردادهای پیمانکاری و چالشها و راهکارهای آن برگزار نمود. در این جلسه محمد تکلی مدیر حقوقی سندیکای شرکتهای ساختمانی ایران بیش از هر چیزی به ماده ۴۱ و چالشهایی که برای پیمانکاران ایجاد کرده پرداخت. موضوعی که مورد توجه دکتر کورش استوارسنگری رئیس انجمن حقوق اداری ایران و مولف کتاب تامین اجتماعی قرار گرفت و ایشان تصریح کردند پیمانکاری که لیست می‌دهد نباید مشمول ماده ۴۱ شود. به دلیل اهمیت موضوع و مباحث مطرح شده در این وبینار، ماهنامه پیام آبادگران مشروح آن را منتشر می‌کند. شیوا بازگران دبیر وبینار حق بیمه قراردادهای پیمانکاری ضمن معرفی و تشکر از سخنرانان این جلسه عنوان کرد: ما تلاش کردیم در این نشست که موضوع مهمی دارد از نظرات همه ذی نفعان بهره‌مند شویم.

پیام آبادگران
آذر دی ۱۴۰۰
شماره ۳۹۹

از قبل بدانند تکلیف آنها چیست و حق بیمه آنها چقدر خواهد بود بر همان اساس برنامه‌ریزی می‌کردند اما با وجود تفسیر به رای، رویه‌ها تا حدی قائل به شخص هستند. از طرفی هم این بحث وجود دارد که قانون تامین اجتماعی از قوانین مترقی است که برای دفاع از حقوق کارگران مطرح شده و طبیعتاً این حق کارگر است که با وجود مخالفت احتمالی کارفرما سهمی از بیمه داشته باشد.

تعدد شکایتها و اعتراضات نشان دهنده وجود مشکل است

دکتر اکبرپور تصریح کرد: در کنار انتقادات دفاعیاتی هم وجود دارد و نمی‌توان از سهمی که این منابع در پایدار ماندن تامین اجتماعی به عنوان سازمان عمومی که ایفای نقش مهمی در عملکرد اجتماعی دارد چشم‌پوشی کرد. اگر مشکلاتی پیش بیاید و منابع درآمدی سازمان را مختل کند، مخارجی که برای جامعه سرنوشت‌ساز هستند دچار آسیب می‌شود. برای همین نگرانی وجود دارد که اصلاحات ممکن است درآمدها را با مشکل مواجه کند. از طرفی عنوان می‌شود اگر این رویه اصلاح شود و

نشان می‌دهد شاخص‌های محیط کسب و کار هستند که برای آنها پیمایش‌های مختلفی انجام می‌شود.

وی افزود: نهادهای بین‌المللی هم چنین شاخص‌هایی را ارائه می‌کنند. در مرکز پژوهش‌ها هم پایش‌های این چنینی تهیه می‌شد که بعدها به اتاق بازرگانی واگذار شد. چه این شاخصها توسط نهادهای بین‌المللی یا به طور مشخص توسط بانک مرکزی تهیه شود و چه در ایران توسط سازمان تامین اجتماعی، نشان داده‌اند که سازمان تامین اجتماعی در شمار نهادهایی قرار دارد که باعث ایجاد چالشهایی در فضای کسب و کار شده است و به طور متوسط رتبه ۶ را از بین ۲۲ عامل تاثیرگذار شناخته شده دارد.

وی گفت: سازمان تامین اجتماعی کارکردهای خاص خود را دارد که هیچ نهادی در کشور چنین سهمی را نمی‌تواند داشته باشد اما با چالشهای زیادی مواجه است. در جلساتی که با حضور کارفرمایان داشتیم گلایه‌هایی مطرح شد که رویه محاسبه و وصول مطالبات از این محل غیرشفاف و مبهم و با تفسیر به رای همراه است که این مسئله باعث چالش زیادی برای کارفرمایان شده است. حتی آنها عنوان می‌کردند اگر

به گزارش ماهنامه پیام آبادگران، ارگان سندیکای شرکتهای ساختمانی ایران در ادامه این نشست خانم دکتر اکبرپور معاون پژوهشی موسسه عالی پژوهش تامین اجتماعی به حاضران خوش آمد گفت و افزود: با توجه به این که سال جدید توسط مقام معظم رهبری سال تولید، پشتیبانی و مانع‌زدایی نام‌گذاری شده است و نظر به این که بحث تولید و اقتصاد همیشه در ۱۰ سال اخیر به عنوان شعار سال تکرار شده، برای موسسه عالی پژوهش تامین اجتماعی مهم بود که نقش سازمان تامین اجتماعی را در تحقق این شعار بررسی کند و از این طریق به تحقق شعار فوق یاری رساند.

وی گفت: سازمان تامین اجتماعی از نهادهای بزرگ کشور است که بیش از نیمی از جمعیت کشور را تحت پوشش قرار داده است، بنابراین ساز و کار این سازمان بر سطح تولید، اقتصاد و رضایتمندی مردم تاثیرگذار است. یکی از موارد مهمی که همیشه چالش بزرگی برای سازمان ایجاد کرده مطالبات از کارفرمایان است که به شکل تعیین ضرایب پیمانها و حق بیمه کارفرمایان مطرح شده است. در واقع یکی از شاخصهای مهم اقتصادی که چگونگی فعالیت اقتصاد را

شفاف گردد درآمدها نه تنها کم نمی شود که بیشتر هم می گردد چرا که هزینه مبادلاتی کم شده، افراد تمایل بیشتری برای ابراز درآمد خود نشان می دهند.

معاون پژوهشی موسسه عالی پژوهش تامین اجتماعی در پایان گفت: طرفداران و مخالفان این رویه در اقتصاد کشور زیاد هستند اما تعدد شکایتها و اعتراضات نشان دهنده وجود مشکل است و ما به عنوان موسسه سعی می کنیم به مطرح شدن مسائل و رساندن آنها به گوش مسئولان سازمان کمک کنیم. تعیین محل مناقشه حائز اهمیت است و باید در این باره میانداری شود. اینجا همان جایی است که موسسه ایستاده است.

ماهیت قراردادهای مقاطعه کاری

در ادامه این نشست فاطمه حنیفه رییس اداره بررسی و تشخیص ضرایب پیمان سازمان تامین اجتماعی عنوان کرد: در خصوص چالشها و راهکارهای وصول حق بیمه قراردادهای مقاطعه کاری همانطور که مستحضرد ناگزیریم برای درک محدودیتهای سازمان در احتساب حق بیمه این نوع قراردادها گریزی به ماهیت این نوع قراردادها از منظر سازمان تامین اجتماعی و قوانین بالادستی بزنیم.

وی گفت: به موجب اصل ۲۹ قانون اساسی برخورداری از تامین اجتماعی یک حق همگانی است و دولت مکلف شده برخورداری از این حق اجتماعی را برای یکایک آحاد جامعه فراهم کند. در این خصوص سازمان تامین اجتماعی به موجب قانون مصوب و ماده ۳۸ این قانون مکلف شده نسبت به صیانت از حقوق کارکنان شاغل در قراردادهای مقاطعه کاری اقدام کند. برای این منظور با توجه به ماهیت قراردادهای مقاطعه کاری از جمله گستره وسیعی از قراردادها و اجرای آنها در زمین، هوا، دریا و کارگاههایی که در هر کدام از این بخشها ایجاد می شود، تغییرات بسیار زیاد کارکنان شاغل، وضعیت کارگاهها از حیث ثابت و غیر ثابت بودن که امکان کنترل سازمان را از حیث بازرسی محدود می کند، مسائلی مطرح می شود.

وی افزود: مسئله بعدی دوره های اجرای

قراردادها و به تبع آن وضعیت کارگاهها است. این که کار موقتی و محدود هست، دوره اجرا بعضا کوتاه و بعضا طولانی مدت هست، امکان دسترسی سازمان به همه مقاطعه کاران وجود ندارد پس از اتمام عملیات برای وصول حق بیمه، و این که همه پیمانکاران دفاتر مالی ندارند یا سیاست سازمان برای وصول حق بیمه منحصر مربوط به بازرسی دفاتر قانونی نیست، و این سیاستها از حیث صیانت از حقوق کارکنان شاغل تعریف می شود. بنابراین با توجه به این ویژگی ها برای این که سازمان تامین اجتماعی بتواند نظارتی بر حسن انجام تکالیف بر عهده واگذارندگان و تعهدات بر عهده مقاطعه کاران داشته باشد ناگزیر کنترل و نظارت خود را بر تکالیف و تعهدات این بخش از طریق مواد ۴۷ و ۴۱ قانون انجام می دهد.

ماده ۴۱ بیشترین کاربرد را در قراردادهای مقاطعه کاری دارد

وی گفت: به موجب ماده ۴۱ قانون که ماده ای مترقی در قانون تامین اجتماعی هست و همگان معترف هستند که تضمین کننده همه حالات دریافت حق بیمه است ولی منحصر به قراردادهای مقاطعه کاری نیست اگرچه در حال حاضر بیشترین کاربرد را در قراردادهای مقاطعه کاری دارد. این ماده قانونی با توجه به تشریفات که در آن دیده شده تعیین نسبت مزد را با توجه به کل کار انجام شده از طریق مصوبات هیات مدیره سازمان، هیات امنای سازمان و صندوق های تابعه بر عهده دارد. این ماده قانونی بر اساس مطالعات و جلسات نسبت مزد نسبت به کل کار تعیین و پس از تصویب هیات مدیره و هیات امنای اجرا ابلاغ می شود. این ماده قانونی با توجه به این که میزان حق بیمه در قراردادها در هزینه های بالاسری مقاطعه کار دیده می شود و از سوی واگذارکننده کار در بهای کل کار پیش بینی می شود، در مقاطعه کار ایجاد انگیزه می کند تا کمترین فرار مالیاتی را از حیث اظهار نفقات میزان مزد، روزهای کارکرد و ... داشته باشند. از طرفی به موجب تصویب در هیات امنای سازمان آن اصل سه جانبه گرایی در این ماده محقق می شود.

وی افزود: اگرچه فی النفسه به خود این ماده قانونی ایرادی وارد نیست اگرچه معترف هستیم که این ماده در اجرا با مشکلاتی مواجه است. بعضا در تبیین بخشنامه ها و دستورالعمل ها و بعضا از لحاظ اجرا در واحدهای اجرایی و شعب سازمان که می بایست درباره شناسایی چالشهای موجود و رفع آن با کمک دوستان اقدام شود. کنترل و نظارت بر عمده قراردادهای مقاطعه کاری از طریق ماده ۴۱ قانون انجام می شود ولیکن با توجه به اجرای برخی از عملیات مقاطعه کاری در کارگاههای ثابت و امکان کنترل و نظارت سازمان از طریق بازرسی دوره ای و بازرسی دفاتر قانونی در واقع کنترل و نظارت گروهی از قراردادهای مقاطعه کاری از طریق ماده ۴۷ قانون انجام می شود. در این راستا صرفنظر از مصوبه ای که سال ۱۳۷۳ در شورای عالی تامین اجتماعی به تصویب رسید و حق بیمه کارکنان شاغل در کارگاههای ثابت تولیدی، صنعتی، فنی مقاطعه کاران را محقق کرد، در سنوات اخیر به موجب ماده ۴۰ قانون رفع موانع تولید و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴ و ماده ۱۱ قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی و خدماتی کشور و قانون حمایت از کالای ایرانی مصوب ۱۳۹۸ امکان قانونی برای کنترل و نظارت عملیاتی که در کارگاههای ثابت مقاطعه کاران انجام می شود فراهم شده است.

وی افزود: در ماده ۱۱ قانون حداکثر رویکرد جدیدی اتفاق افتاد مبنی بر این که اگر عملیاتی علاوه بر کارگاه ثابت از طریق کارکنان شاغل در خارج از کارگاه ثابت ادامه پیدا کرد، حق بیمه آن بخش از عملیات بر اساس لیست و بازرسی کارگاهی و دفاتر قانونی باشد. در راستای ماده ۴۷ قانون، صرفنظر از مصوبات شورای عالی و قوانین مجلس شورای اسلامی بر اساس برخی توافقی که با تشکلهای اقتصادی صورت گرفته برخی دیگر از فعالیتها از مصادیق این ماده قانونی شمرده شده و از شمول ماده ۴۱ قانون و اعمال ضریب در حله اول معاف شدند، بنابراین بر خلاف چیزی که برخی دوستان معتقدند عدم پایداری در منابع و مصارف سازمان منجر به این شده که اعمال ضریب غیرواقعی انجام شود یا سازمان سیاستهای

خود را بر اساس ماده ۴۱ متمرکز کند، این گونه نبوده است و تمام اقدامات و عملکرد گذشته سازمان و مفاد حسابه‌ها نشان می‌دهد هر زمان امکان کنترل و نظارت سازمان از طریق بازرسی در کارگاه‌های ثابت و صیانت از حقوق بیمه‌شدگان مقدور بوده سازمان از اعمال ماده ۴۱ صرف‌نظر کرده است. در غیر این صورت بهترین ظرفیت برای صیانت از حقوق بیمه‌شدگان همان ماده ۴۱ است.

وی گفت: با توجه به ایرادهایی که به تنوع و تعدد بخشنامه‌ها و دستورالعمل‌ها می‌شد سازمان از طریق موسسه عالی پژوهش تنقیح و تلخیص دستورالعمل‌ها را از اسفند ۱۳۹۴ در دستور کار خود قرار داد. و در این زمینه اقدامات ارزشمندی انجام شد. در همین راستا کارگروه‌های تخصصی و شورای تنقیح سازمان با حضور مدیرعامل سازمان و کارشناسان برگزار شد. در اجرای ماده ۷۶ و ۷۵ قانون برنامه پنجم توسعه و مواد ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر فضای کسب و کار مصوب ۱۳۹۰ به نتایج خوب منجر شد.

وی افزود: بیشترین جلسات در این زمینه برای تنقیح و تلخیص ضوابط بیمه‌ای مقاطعه‌کاران بود که با حضور نمایندگان اتاقها و تشکلهای و برخی سازمانها برگزار شد که طی آنها درباره جزء به جزء بخشنامه‌ای که ۱۳۹۹ آماده شده بود هم اندیشی شد و با اجماع و توافق سازمان و تشکلهای، این بخشنامه صادر شد اگرچه باز هم با توجه به تغییرات و تنوع در قراردادهای مقاطعه‌کاری این جریان باید برای اصلاح بخشنامه یا تدوین بخشنامه جدید مستمر باشد.

وی گفت: به موجب درخواستی که در سال ۱۳۹۵ از سوی سازمان برای موسسه عالی پژوهش تامین اجتماعی ارسال شد درخواست شد سند پژوهشی ماده ۴۱ در دستور کار موسسه قرار گیرد چون اجرای دقیق آن و تعیین نسبت مزد به کل کار انجام یافته در واقع می‌بایست از طریق روشهای اصولی و علمی انجام شود. در این راستا درخواست شد طبقه‌بندی انواع فعالیتهای مقاطعه‌کاری استخراج و میزان مزد تعیین و بهترین روش محاسبه مشخص شود. در این زمینه فقط یک طرح پژوهشی به سازمان ارسال شد آن هم در زمینه قراردادهای

ساختمانی که سازمان کمترین چالش درباره آن وجود داشت در حالی که تنها روشی که می‌تواند به این چالشها پایان دهد روش علمی است.

وی گفت: چالش بعدی مطالبه واگذارکنندگان و مقاطعه‌کاران کار در خصوص اطلاع از میزان حق بیمه قراردادهای پیش از انعقاد است که با توجه به درخواست تشکلهای و دستور مقام عالی سازمان از سال گذشته مطالعات بسیاری در این زمینه صورت گرفت و پیشنهاد تصویب مصوبه‌ای به هیات وزیران ارسال شد که در ۱۵ تیر ۱۴۰۰ مصوبه ۴۰۶۲۰ هیات وزیران این تکلیف را برای سازمان و مرکز توسعه تجارت وزارت صنعت قرار داد. در راستای این مصوبه سازمان مکلف شد میزان حق بیمه قراردادهای مقاطعه‌کاری را در مرحله پیش از انعقاد قرارداد اعلام کند و در مرحله اول واگذارکنندگان مشمول سامانه تدارکات الکترونیک دولت مکلف به ارائه اطلاعات و دریافت میزان حق بیمه از سازمان هستند.

وی تصریح کرد: مقرر شده تبادل اطلاعات صورت گیرد، البته در حال حاضر واحدهای اجرایی سازمان با کمبود نیرو مواجه هستند برای همین همکاران ما درباره بررسی قراردادهای منعقد شده، به پایان رسیده یا در حال اجرا تخت فشار هستند و در برخی موارد مقاطعه‌کاران هم آسیب می‌بینند. رویکرد اجرایی این مصوبه تماماً هوشمند در نظر گرفته شده است. بر اساس تبادل اطلاعات الکترونیک بین سامانه‌های تدارکات الکترونیک دولت و سامانه خدمات غیرحضوری سازمان درخواست داریم نمایندگان تشکلهای و اتاقها پیشنهادات سازنده خود را ارائه دهند. نحوه اجرا طبق دستورالعملی خواهد بود که توسط مرکز توسعه تجارت وزارت صنعت، سازمان برنامه و بودجه و تامین اجتماعی تدوین خواهد شد.

حنیفه گفت: در این زمینه وجود قراردادهای همسان و تیپ بسیار تاثیرگذار خواهد بود. از طرف دیگر لازم است میزان مزد به کل کار انجام یافته در هر رشته فعالیت مشخص شود. اگر برای قراردادهایی مطالعاتی در سازمان انجام شده باشد و میزان مزد و ضرایب آنها مشخص شود در مورد این

قراردادها با کمترین چالش مواجه خواهیم بود اما در مورد قراردادهایی با مبالغ بالا و تعداد بالا لازم است تشکلهای و واگذارکنندگان کار وارد گفتگو با سازمان شوند و شناسایی میزان مزد این قراردادها با توافق مشخص شود.

وی افزود: در این زمینه صرف‌نظر از نگاه به گذشته و چالشهای موجود، این امر که بیشترین وقت و انرژی همه برای اجرای این مصوبه معطوف شود می‌تواند بسیاری چالشها را کم کند و حتی از اعتراض کارفرماها به میزان حق بیمه در مرحله اتمام کار کم کند. در ارتباط با چالشهای محاسبه حق بیمه و وصول مطالبات شاید دوستان عنوان کنند علیرغم قوانین خوب، اجرای خوبی وجود ندارد که البته ما می‌پذیریم ایرادهایی در اجرا وجود دارد اما برخی از آنها می‌تواند با همکاری بیشتر از سوی مقاطعه‌کاران و واگذارکنندگان کار برطرف شود. در زمان انعقاد قرارداد، باید قرارداد به موقع برای سازمان ارسال شود تا سازمان موفق به تخصیص کد کارگاهی و بازرسی از محل کار شود. در مورد قراردادهای مشمول ماده ۴۰ و ۱۱ قانون شنیده می‌شود که عدم اجرای این قوانین از سوی سازمان مورد انتقاد قرار می‌گیرد اما اگر این قراردادها به موقع ارسال شود، و امکان بازرسی از کارگاهها در زمان اجرای قرارداد میسر شود تا تناسب موضوع قرارداد با امکانات کارگاه شناسایی شود بسیار تاثیرگذار است.

حنیفه عنوان کرد: در شرایطی که سازمان به سمت ارائه خدمات الکترونیکی رفته لازم است واگذارکنندگان و مقاطعه‌کاران بیشترین همکاری را داشته باشند. در این زمینه ناهماهنگی‌هایی از سوی واگذارکنندگان کار دیده می‌شود. در مورد دریافت کد کارگاه و ایجاد حساب کاربری در سامانه خدمات غیرحضوری سازمان همکاری لازم را ندارند که چالشهایی را برای مقاطعه‌کاران و سازمان ایجاد می‌کند.

وی افزود: گاهی وقتی همکاران واگذارکنندگان کار در پرداخت صورت وضعیها و صورت حسابهای مقاطعه‌کاران طرحهای تملک سرمایه‌ای است که علاوه بر سازمان، مقاطعه‌کاران و مشاوران هم به آن اعتراض دارند که منجر به این شد در قانون

حداکثر هم علاوه بر بخشنامه‌ای که سازمان برنامه و بودجه صادر کرده ماده قانونی برای این امر و مطالبه جرایم از واگذارکنندگان کار پیش‌بینی شود. درباره اجرای ماده ۲ ماده الحاقی به ماده ۳۸ قانون در سال ۷۲ عدم همکاری واگذارکنندگان کار در اعلام اطلاعات مبنای محاسبه در مرحله خاتمه تاثیرگذار است. اگر این اطلاعات و مدارک ارسالی کامل باشد همکاران ما می‌توانند میزان واقعی حق بیمه را مشخص کنند. در زمان خاتمه، ارائه صورت وضعیت و صورت حساب که برای احراز تعهدات طرفین و شناسایی مبالغ مشمول کسر حق بیمه کمک کننده هست. فهرست مقاطعه کاران فرعی لازم است که عدم اعلام آن باعث می‌شود بدون در نظر گرفتن این مفاد حسابها همکاران ما به محاسبه حق بیمه اقدام کنند و حق بیمه مضاعف به نظر آید. ریز پرداختهای مکسوره از صورت وضعیتها یا تجهیزاتی از داخل یا خارج کشور در قالب پیمان فرعی یا اصلی تهیه شده یا اشتغال اتباع بیگانه لازم است که عنوان نمی‌شود. وی گفت: اتباع بیگانه اگر در کشور خود از تعهدات موضوع ماده ۳ برخوردار شوند در همان موارد از شمول قانون ما معاف هستند اما در مورد اتباع ملحق شده به مقوله نامه شماره ۱۹ باید ۳ درصد حق بیمه حوادث مانند مزد واقعی اعلام و پرداخت شود. در خصوص بحث قراردادهای فرعی عدم انطباق این قراردادها از حیث تاریخ انعقاد، با دوره اجرا یا میزان کارکرد باعث خروج این قراردادها می‌شود. در خصوص درصدهای مکانیکی عملیات درصدها به صورت شفاف اعلام نمی‌شوند یا معرفی ماشین‌آلات با موضوع قرارداد تطابق ندارد. بعضا هم برای قراردادهای همسان ضرایب مکانیکی متفاوتی ارائه می‌شود.

حنیفه افزود: در مورد قراردادهایی که تجهیزات دارند و سایر قراردادهای مشارکتی که وجود تجهیزات، نسبت میزان مزد بر کل کار انجام شده را بر هم می‌زند، تفکیک این کارکرد در قرارداد، صورت وضعیت و گواهی آخر می‌تواند کمک کننده باشد. در مورد قراردادهایی که خرید تجهیزات از خارج کشور دارند تا پیش از بخشنامه تنقیح معافیت بر اساس گشایش اعتبار اسنادی

انجام می‌شد ولی از زمان صدور بخشنامه مقرر شد با توجه به شرایط تحریم در صورت تامین تجهیزات از طریق سایر روشها با ارائه مدارک مبین خرید از خارج کشور و ... از شمول حق بیمه معاف شوند. وی گفت: به موجب ماده ۲ آیین‌نامه اجرایی تبصره الحاقی به ماده ۳۸ قانون، واگذارکنندگان کار تکلیف دارند حداکثر ظرف یک سال از فسخ، خاتمه یا تعلیق نسبت به اعلام اطلاعات مبنای محاسبه، میزان ۵ درصد و کل قسط آخر اقدام کنند که همکاری لازم را ندارند و سیب آن به سازمان و مقاطعه‌کاران می‌رسد چرا که سپرده مقاطعه‌کاران مدتها نزد واگذارکنندگان می‌ماند. در اجرای مواد ۳ و ۴ در خصوص وصول حق بیمه از واگذارکنندگان و مقاطعه‌کاران همکاری‌های لازم صورت نمی‌گیرد و سازمان ناگزیر از اعمال ماده ۵۰ هست.

رییس اداره بررسی و تشخیص ضرایب پیمان سازمان تامین اجتماعی در بخش دیگری از سخنان خود عنوان کرد: به رغم وجود چالشهایی که وجود دارد در اجرای بخشنامه تنقیح و تلخیص ضوابط بیمه‌ای پیمانکاران، اقدامات خوبی صورت گرفت از جمله در خصوص برخی قراردادها که انجام تشریفات قانونی آنها زمان‌بر بود، مقرر شد با اخذ گواهی واگذارکننده یا مدارک برگزاری یا ترک تشریفات مناقصه به مدت حداقل ۳ ماه و حداکثر تا ۵ ماه دریافت صورت مزد و حقوق صورت گیرد. در خصوص ماده ۵۰ با توجه به توافق سازمان برنامه و بودجه با سازمان

تامین اجتماعی و تکلیف واگذارکنندگان کار در کسب حق بیمه از صورتهای کارکرد مهندسین مشاور و مقاطعه‌کاران و پرداخت آن به سازمان و کوتاهی‌هایی که در این زمینه صورت می‌گیرد مقرر شد اعمال ماده ۵۰ بر علیه مقاطعه‌کاران انجام نشود و مطالبه حق بیمه از واگذارکنندگان کار صورت بگیرد.

وی افزود: در خصوص پلوس قراردادها مدتها بود که پیمانکاران ملزم بودند مجوز شورای عالی سازمان برنامه را ارائه کنند اما در این بخشنامه از ارائه گواهی شورای عالی سازمان برنامه معاف شدند. در مورد اعمال ضریب برای قراردادهای مهندسان مشاور، برای برخی قراردادهای آنها ضرایب مکانیکی مقطوع و غیرمقطوع تعیین شد. در محاسبه حق بیمه قراردادهای ارزی با توجه به پیشنهاد سازمان بازرسی کل کشور تغییراتی صورت گرفت مبنی بر این که نرخ پرداخت ارز در روز پرداخت صورت وضعیتهای ماقبل قطعی، ملاک عمل هست و در مورد صورت وضعیت آخر نرخ ارز در تاریخ محاسبه سازمان اهمیت دارد.

وی گفت: در خصوص قراردادهایی که خاتمه یافته و یا فسخ گردیده‌اند، عدم همکاری واگذارکنندگان کار و محاسباتی که شعب سازمان تاکنون بر اساس اطلاعات قرارداد انجام می‌دادند و موجب به اعتراض زیادی می‌شد، مقرر شد هم مستندات کاربرگ شماره ۳ که هنگام بازرسی دفاتر واگذارکنندگان کار استخراج می‌شود مبنای عمل قرار گیرد و هم مدارک و مستنداتی که مقاطعه‌کاران در اختیار سازمان قرار

می‌دهند ملاک باشد. در خصوص کسر حق بیمه مقاطعه کاران فرعی که بر اساس ماده ۴۱ قانون مفادحساب دریافت می‌کنند در این بخشنامه برای اولین بار اقدام شد. در خصوص تعیین میزان حق بیمه قراردادها که در سه سطح اقدام می‌شد برای تمرکززدایی و تسهیل امور مقرر شد توسط واحدهای اجرایی انجام شود. مقرر شد خدماتی هم برای صدور مفادحساب الکترونیک، ابلاغ احکام و مکاتبات به واگذارکنندگان کار به شکل الکترونیک صورت گیرد.

کارفرما شریک سازمان است نه

علی مصطفایی مدیر آمار و برنامه‌ریزی اتاق تعاون ایران نیز عنوان کرد: چالشهای مربوط به سازمان تامین اجتماعی را می‌توان در قالب سه دسته بررسی کرد. چالشهای فرهنگ بیمه‌ای یکی از این چالشهاست. دسته دوم این چالشها، بخشنامه محور بودن قوانین تامین اجتماعی است. با توجه به این که بخشنامه‌ها سریع الوصول هستند و می‌توانند به زودی اهداف را محقق کنند تامین اجتماعی به این سمت رفته است. ۱۱۷ بخشنامه در مورد قوانین سازمان وجود دارد. در سالیان اخیر تعداد زیادی بخشنامه صادر شد که در نهایت سازمان تصمیم گرفت که بخشنامه‌ها تنقیح و تلخیص شود. چالش سوم بحث اجرای قوانین و مقررات است که در مورد آن سازمان عملکرد خوبی نداشته است. ما قوانین و مقررات خوبی داریم اما آن چیزی که باعث می‌شود فکر کنیم قانون اجرا نمی‌شود شکستن و تعدیل رای در هیات‌ها است.

وی افزود: در مورد چالش‌های فرهنگی بحث نگرش بسیار مهم است. نگرش بر اثر تجربه به وجود می‌آید و باعث جهت‌دهی رفتار ما درباره موضوع خاصی می‌شود. هر قدر نگرش بیمه‌ای در کشور ما مثبت باشد بیشتر به اهداف خود می‌رسیم. اصل ۲۹ تأکیدش بر یک یک افراد بوده تا همه افراد از این چتر حمایتی استفاده نمایند. در همین زمینه بحث دوم شناخت هم مهم است. این که شناخت کامل داشته باشیم که قانونگذار با چه هدفی به تدوین قانون تامین اجتماعی پرداخته است. مصطفایی افزود: همه ما اذعان داریم

صندوق تامین اجتماعی یک صندوق بین‌النسلی است، ما پیمانکاران نیز معتقدیم که سازمان تامین اجتماعی جزو دارایی‌های ما است و با ادامه فعالیت آن به کارمندان و کارگران کمک می‌شود. هر سه ضلع این صندوق باید بدانند صندوق برای رفاه جامعه تشکیل شده است. البته برای ادامه حیات این صندوق، کارفرمایان با همه چالشهایی که طی سالهای اخیر با آن مواجه بودند سعی کردند وظایف خود را به درستی انجام دهند. سازمان تامین اجتماعی به خودی خود حقی ندارد بلکه حافظ حق کارفرما و کارگر و مجری قوانین و مقررات است.

وی گفت: البته در مورد قوانین و مقررات نیز چالشهایی وجود دارد. سازمان تامین اجتماعی تنها سازمانی است که خود قانون وضع می‌کند و خود برای اجرای آن اقدام می‌کند. در ماده ۴۲ و ۴۳ نیز تمام کرسی‌های هیاتها در اختیار خود سازمان است در واقع داوری بر عهده خودشان است. البته نماینده کارفرمایان در آنجا حضور دارد. وی در مورد بحث چالشهای فرهنگی نیز عنوان کرد: باید در درون سازمان این دیدگاه ایجاد شود که کارفرما شریک سازمان است نه رقیب سازمان. متأسفانه دیدگاه خوبی به کارفرمایان وجود ندارد و برخی بخشنامه‌های صادره بر مبنای همین دید

یکی از موارد اصلی در مورد تامین اجتماعی، احیای شورای عالی تامین اجتماعی به عنوان رکن اصلی سازمان تامین اجتماعی است که جزء خواسته‌های اصلی ما است.

است که کارفرمایی که بیمه‌پردازی می‌کند ممکن است تخلف کند. اما واقعیت این است که در شرایط اقتصادی کنونی افرادی که وارد عرصه تولید و کار شده‌اند قابل تقدیرند و باید به آنها کمک کرد. مشارکت و حضور مردم می‌تواند به بهتر اجرا شدن قوانین کمک کند. متأسفانه دیدگاه منفی موجود در این حوزه باعث درخواست مدارک متعدد، و ایجاد موانع مختلف برای کسب و کار شود.

وی افزود: در حال حاضر شورایی به نام شورای تنقیح و مقررات‌زدایی در سازمان تشکیل شده است که موضوعات را به شکل کارشناسی بررسی می‌کند.

وی در پایان عنوان کرد: سازمان تامین اجتماعی در حال گذر از روشهای سنتی به سمت روشهای الکترونیک است که در کنار دشواری‌های مربوط به اجرای آن حرکت خوبی است. در این باره بنده پیشنهادی ارائه دادم در این باره که سازمان سامانه‌ای را طراحی کند که لیست کارفرمایانی که لیست بیمه آنها در کارگاههای ثابت به طور مرتب رد می‌شود و بدهی هم ندارند، ضمانت‌نامه‌ها کنار گذاشته شود چون بحث نقدینگی از چالشهای مهم بخش خصوصی است و ۵ درصد قسط آخر بر این چالش دامن می‌زند.

وی افزود: در مدیریت قبلی نگاه خوبی شکل گرفت که به حضور اتاقها و شکلها در تصمیمات مربوط به بخشنامه‌ها انجامید. البته برای حل کلی مسائل باید زیرساختها اصلاح شود و بحث احیای شورای عالی به طور جدی پیگیری شود تا تصمیمات مدیریتی با حضور همه تشکلهای اخذ شود. سازمان تامین اجتماعی با حضور مردم می‌تواند منابع مالی پایدارتر و امید به آینده بهتری در زمینه تامین رفاه جامعه داشته باشد.

وی در پایان تأکید کرد: در مورد بازرسی دفاتر باید بدانیم قانونگذار هیچ وقت در هیچ کجای قانون بحث حسابرسی را مطرح نکرده است. متأسفانه در سالهای اخیر بحث حسابرسی از دفاتر به اشتباه جا افتاده در حالی که در ماده ۴۷ هدف قانونگذار از بازرسی دفاتر این بود که کارگری که آنجا کار می‌کند حق بیمه‌اش متناسب با

دفاتری باشد که رد می‌شود. اما متأسفانه از بازرسی دفاتر ورود به مسائل مختلف و ایجاد بدهی‌های ناحق است که ۶۰-۷۰ درصد پرونده‌های موجود آن را نشان می‌دهد. وی در نهایت با اشاره به اهمیت حضور شرکای اجتماعی در تامین اجتماعی عنوان کرد: متأسفانه سهم کارفرمایی که ۲۰ درصد حق بیمه پرداخت می‌کند نادیده گرفته می‌شود و در قبال آن امتیازی به دست نمی‌آورد.

چالش‌های بیمه‌ای پیمانکاران

محمد تکلای مدیر حقوقی سندیکای شرکتهای ساختمانی ایران نیز با اشاره به این که نماینده صنفی است که موضوع بحث امروز مربوط به آن است، تاکید کرد: بحث اول این است که چرا حق بیمه باید مقطوع و بر مبنای تعیین ضریب باشد؟ بحث دوم در زمینه اصلاحات ساختاری است و بحث آخر در زمینه ضریب قراردادهای است که مربوط به دو ماده ۴۱ و ۴۷ می‌شود. وی افزود: سوال این است که ماده ۴۱ باید حذف شود یا وجود داشته باشد؟ اعتراضات به این ماده آنقدر زیاد شده که بسیاری از فعالان بخش خصوصی معتقدند باید این ماده حذف شود و مطرح می‌کنند چرا باید بر اساس ضریب کل کار حق بیمه پرداخت کنند؟ به هر حال ماده ۴۱ فعلا وجود قانونی دارد و مبنای عمل تامین اجتماعی و شرکای اجتماعی است و بر همین اساس ما چالش‌های آن را بررسی می‌کنیم. درباره حذف این ماده معمولان پیمانکاران به دلایلی راغب نیستند این ماده حذف شود. حق بیمه را در طرحهای عمرانی معمولاً کارفرما متقبل می‌شود. یعنی در طرحهای عمرانی کارفرما ۱/۶ درصد حق بیمه پیمانکار را از هر کارکرد کسر می‌کند و با اضافه نمودن ۵ درصد سهم خود آن را مستقیم به سازمان پرداخت می‌کند. در کارهای غیر عمرانی

هم ضریب ۷/۸ درصد که معمولاً می‌خورد پیمانکاران در هزینه‌های بالاسری اضافه می‌کنند و پرداخت می‌کنند.

وی تاکید کرد: پیمانکاران معتقدند با حذف این ماده یکی از منابع مالی سازمان از بین می‌رود که به تضعیف سازمان و در نهایت تضعیف اقبال بیمه شده سازمان و جامعه می‌انجامد. اما چالش ما کجاست؟ چالش اینجاست که من پیمانکار نباید بیمه یک پروژه را پرداخت کنم. وقتی دولت محترم می‌خواهد یک سد بسازد که ۱۰۰ میلیارد هزینه دارد باید حق بیمه ۵ درصدی آن را هم در لحاظ و پرداخت نماید. آنجایی که پیمانکار اجحاف می‌شود که آخر پروژه، هزینه‌های مازاد بیمه ای را به پیمانکار تحمیل می‌کنند.

وی گفت: متأسفانه پیمانکارها دیوار کوتاه‌تری دارند. اما این گونه نباید باشد و باید مقررات و قوانین شفاف باشد و در اجرا هم درست عمل شود تا این اتفاقها نیفتد. پیمانکاران به عنوان یکی از شرکای اجتماعی در پرداخت ضرایب بیمه‌ای با تامین اجتماعی همراه هستند.

احیای شورای عالی تامین اجتماعی جزء خواسته‌های اصلی ما است

وی در مورد اصلاحات ساختاری هم گفت: یکی از موارد اصلی در مورد تامین اجتماعی، احیای شورای عالی تامین اجتماعی به عنوان رکن اصلی سازمان تامین اجتماعی است که جزء خواسته‌های اصلی ما است. اگر سازمان تامین اجتماعی نتواند جلوی تحمیل برخی قوانین و دست‌اندازی‌ها را بگیرد و صندوق نشی داشته باشد، جذب منابع بی‌فایده است. اینجا به نظر ما حضور و نفوذ شورای تامین اجتماعی به همراه شرکای اجتماعی قطعاً موثر است. دولت هم باید نقش نظارتی و حاکمیتی داشته باشد. ضمن اینکه این صندوق تامین اجتماعی که

در حال حاضر ۲۳ درصد کارفرما، ۷ درصد کارگر و ۳ درصد دولت پرداخت می‌کند با آن چیزی که در اصل ۲۹ قانون اساسی آمده که تامین اجتماعی باید برای همه فراگیر شود فرق دارد. این حق الناس است و حق کسی است که در صندوق پول می‌ریزد.

تکلی عنوان کرد: ۹ قانون حمایتی وجود دارد که منابع مالی تامین اجتماعی را می‌برد. بعد چه اتفاقی می‌افتد؟ در کارگاههای کوچک که نمی‌توان حق بیمه مضاعف دریافت کرد، معمولاً از محل تعیین ضریبها از پیمانکار می‌گیرند. ما تنها راهی که برای اصلاح این مورد داریم احیای شورای عالی است که شرکا با سازمان همسو شوند.

وی گفت: قراردادهای یا مشمول ماده ۴۱ هستند یا ۴۷ که سرکار خانم حنیفه موارد مفیدی در این زمینه اعلام کردند. اما یک زمانی ماده ۴۱ و ۴۷ را تفکیک نمی‌کردند و هر کسی پیمانکار بود ضریب اعمال می‌کردند تا این که پیمانکاران گفتند ما که کارگاه ثابت داریم و می‌توانیم لیست ارائه دهیم چرا باید برای کل کار ضریب بگیریم. اولین قانونی که این دو ماده را تفکیک کرد بند ج ماده ۱۱ قانون رفع موانع تولید در سال ۱۳۸۷ بود که در نهایت به مواد ۴۰ قانون رفع موانع تولید مصوب ۱۳۹۴ و قانون حداکثر استفاده در سال ۱۳۹۱ و ۱۳۹۸ رسید. در نهایت این دو ماده تفکیک شد. مشمولین ماده ۴۷ آنهایی هستند که کارگاه ثابت دارند، در روال درست باید کارفرمایان و واگذارکنندگان کار اول قرارداد لیست خود را به تامین اجتماعی اعلام کنند و تامین اجتماعی بر مبنای لیست ارائه شده پیمانکارها عمل کنند. بعد از قوانینی که آمد از جمله ذیل بند ۱۱ بخشنامه تنقیح این مشکل تا حدودی حل شده است.

چالشهای بیمه‌ای حوزه عمرانی

وی افزود: اما همچنان چند چالش وجود

دارد که یکی چند و چون ارائه دفاتر است. اما این بازرسی و حسابرسی نباید به این شدت و حدت باشد. پیمانکاران مشمول ماده ۴۷ نیاز دارند هر چه زودتر مفاصاحسابی بگیرند تا سپرده‌ای آزاد کنند یا قراردادی را تمام کنند اما درخواست مفاصا که می‌دهند موسسه حسابرسی معمولاً می‌گویند تعهدنامه‌ای بدهید که هر وقت خواستیم به دفاتر شما مراجعه کنیم. که در این مورد پیمانکاران می‌گویند ما نباید تعهدنامه‌ای بدهیم چون در متن قانون نیامده است. علاوه بر این تعهدنامه‌ها بعد از مصوبه اقتصاد مقاومتی قرار شد یک ساله شود اما فرم‌ها همچنان ده ساله است و بازرسها بر اساس آن دفاتر ده ساله را می‌خواهند. البته از حق نباید گذشت که با این تفکیکها اوضاع نسبتاً بهتر شده و با تعاملی که سازمان دارد اگر این چالشهای جزئی هم حل شود در مسیر بهتری قرار خواهیم گرفت.

وی گفت: در قراردادهای پیمانکاری مبنا ماده ۴۱ قانون تامین اجتماعی است که نسبت مزد به کل کار محاسبه می‌شود. یکی از روسای ما در سندیکا سالها عضو شورای عالی تامین اجتماعی بوده که ضریبها را تعیین کرده یا اعتقاد داشته بر مبنای ضریب حق بیمه گرفته شود. ما با رعایت انصاف و با درک شرایط سازمان و تامین منابع سازمان به این بحث ورود می‌کنیم. لذا قراردادهای پیمانکاری که مشمول ماده ۴۱ هستند با دو عنوان مطرح می‌شوند که شامل یکی طرح‌های عمرانی و دیگری طرح‌های غیرعمرانی است. ضریب طرح‌های عمرانی ۶/۶ مقطوع است. اگرچه چالشهای کمتری دارد اما همین چالشها قابل طرح هستند. ۵ درصد بر عهده واگذارکننده کار و ۱/۶ بر عهده پیمانکار است. این حق بیمه را در هر صورت وضعیتی که کارفرما به پیمانکار پرداخت می‌کند سهم پیمانکار و خودش را کسر می‌کند و ۶/۶ را به سازمان پرداخت می‌کند. اما در همین زمینه احراز و تشخیص عمرانی بودن و عمرانی نبودن طرحها مسئله‌ساز است.

این کارشناس حقوقی افزود: دو شرط برای عمرانی بودن طرحها وجود دارد که یکی از آنها فهرست بهایی بودن، و دیگری این است که کل یا بخشی از بودجه از محل منابع

تملك‌های داری‌های سرمایه‌ای کشور باشد. اگر این دو شرط را توانمان داشته باشد طرح عمرانی است. با این همه طول پروژه بر اساس عمرانی بودن طرح طی می‌شود اما آخر سر و در زمان اخذ مفاصاحساب کارشناس عنوان می‌کند طرح غیرعمرانی است. اینجا یک بار مالی مضاعفی بر پیمانکار وارد می‌شود و صدور مفاصاحساب را ماهها به تاخیر می‌اندازد و هزینه جابه جایی نوع طرح هم بر عهده پیمانکار می‌افتد.

وی گفت: دومین مسئله عدم دریافت لیست بیمه طرح‌های عمرانی کشور است. حق بیمه طرحهای عمرانی کشور مستقیماً از سمت کارفرما و واگذارکننده کار است. پیمانکاری که دارد کار می‌کند علاوه بر این که اصلاً پول خود را نمی‌گیرد و اگر بگیرد در قالب اسناد خزانه است - البته با سپاس از سازمان که اخیراً مطالبات خود را به صورت اسناد خزانه می‌گیرد - ولی توجه فرمایید خود پیمانکار ماهها برای دریافت مطالبات خود صبر می‌کند و ماهها صورت وضعیت می‌دهد و باید لیست بیمه هم ارائه دهد. سازمان می‌گوید چون بدهی حق بیمه دارید لیست بیمه را قبول نمی‌کند. عدم دریافت لیست تبعات زیادی دارد. اگر اتفاقی برای کارگر بیفتد عملاً نمی‌توان از بیمه اجتماعی و بیمه مسئولیت مدنی استفاده کرد و پیمانکار و کارفرما متحمل ضرر می‌شوند که ما این موضوع را در جلسات متعدد مطرح کرده‌ایم.

کارشناس حقوقی سندیکا عنوان کرد: بحث بعدی مطالبه حق بیمه مضاعف در طرح‌های عمرانی است. در متن قانون و آیین‌نامه صورت مزد مصوب ۱۳۶۳ و اصلاحیه ۱۳۶۴ و بخشنامه ۱۴۹ درآمد و بخشنامه تنقیح که اخیراً تصویب و ابلاغ شده، حق بیمه طرحهای عمرانی را مقطوع اعلام کرده‌اند. در سالهای اخیر به دلیل فراهم نبودن منابع مالی کارفرماها معمولاً به پروژه‌ها تطویل مدت پیمان می‌خورد و لیست کارکرد نیروی انسانی زیاد شده و آخر سر که سازمان می‌خواهد حساب کند می‌گوید حق بیمه مازاد شده و از پیمانکار مطالبه می‌کند. ما ناراحت این درخواست نیستیم و نمی‌خواهیم حق سازمان از بین برود، بالاخره تعهداتی برای سازمان ایجاد

شده اما آن کسی که باید مورد مطالبه قرار گیرد پیمانکاران نیستند. چرا از پیمانکار می‌گیرد؟ چون دسترسی به کارفرما یا سازمان برنامه ندارد.

وی تأکید کرد: این یکی از چالشهای عمده ما است و حتی رای‌ی از هیاتهای دیوان عدالت اداری گرفتیم که نباید از پیمانکاران مطالبه کنند اما همین که به ناحق مطالبه می‌کنند تا شکایت کنیم و به رای برسیم زمان زیادی صرف می‌شود. از طرفی نباید در حق سازمان هم اجحاف شود. به نظر من در این باره باید سازمان برنامه و تامین اجتماعی با حضور بخش خصوصی و شرکای اجتماعی نشست‌ی داشته باشند تا این مشکل را حل کنند.

وی تصریح کرد: یک بحث مطالبه جریمه از پیمانکاران در طرحهای عمرانی هم داریم. مطابق ماده ۱۳ قانون حداکثر سال ۱۳۹۸ کارفرما مکلف هستند حق بیمه و مالیات را ظرف دو ماه از ارائه صورت وضعیت به پیمانکار پرداخت کنند اگر این زمان به تاخیر بیفتد مشکلاتی برای پیمانکار ایجاد می‌شود که یکی از آنها ابلاغ بدهی و دیگری جریمه تاخیر پرداخت است. اصلاً پرداخت در ید اختیار پیمانکار نبوده است که بخواهد پرداختی داشته باشد یا نه. جدیداً نه تنها حق بیمه پیمانکار را دیر می‌دهند که مطالبات خود پیمانکار را هم دیر می‌دهند، از این بابت است که وصول جریمه تاخیر ظلم مضاعفی به شمار می‌آید، و می‌تواند به یکی از چالشهای طرح‌های عمرانی تبدیل شود. البته این مورد در بخشنامه تنقیح به نوعی حل شده و پیمانکاران باید از این ظرفیت استفاده نمایند.

محمد تکل‌ی یادآور شد: در طرحهای غیرعمرانی پایه ضریب معمولاً ۷/۸ درصد است. چالشهای این حوزه عمولاً بیشتر است چون در زمان صدور مفاصاحساب بنا به نامه‌ای که واگذارکنندگان کار می‌دهند محاسبه می‌شود. واگذار کننده کار باید دقیق تشریح کند که چقدر از کار مکانیکی و چقدر از آن غیرمکانیکی بوده است، چقدر با مصالح و چقدر بدون مصالح بوده، ولی مواردی داشتیم که در آنها با این که تشریح کامل شده است باز هم تعیین ضریب به نوع دیگری اتفاق می‌افتد. اخیراً چندین و چند

مورد به ما ارجاع شده که در آن کارشناس گفته: «من ضریب بالاتر را می‌زنم حالا شما برو در هیات مطرح کن، از نظر من ۱۶/۶۷ است.»

تکلی توضیح داد: برای نمونه در یک پروژه تونل پیمانکار برای دریافت مفاسحاسب اقدام نموده بود که کارشناس آن را کلا ۱۶/۶۷ دیده بود اما آیا امکان دارد یک تونلی کلا دستمزدی باشد؟ یعنی هیچ مصالح و ماشین‌آلاتی در آن به کار نرفته است؟ گفته می‌شود بروید و در هیاتها مطرح کنید که طبق برآورد ما رفتن به هیاتها تقریباً ۳۲ ماه زمان می‌برد. هم منابع سازمان از بین می‌رود و هم اتلاف وقت و انرژی برای پیمانکار است. از طرف دیگر سپرده و آخرین صورت وضعیت قطعی که ماده ۳۸ می‌گوید منوط به این است که بروید مفاسحاسب بیاورید معطل می‌ماند و توان پیمانکار معطل می‌ماند.

وی خاطرنشان کرد: در بحث دیگری که مطرح می‌شود یک رقم سنگین را می‌گویند یعنی سنگی می‌اندازند و وقتی ما اعتراض می‌کنیم کارشناسهای دیگر می‌گویند درست می‌گویید ولی چه کسی هست که این رقم را کم کند؟ کارشناس محترمی که بتواند دقیق تشخیص دهد بسیاری از چالش‌ها را از بین می‌برد. علاوه بر تعیین غیردقیق ضرایب غیرعمرانی، مسائلی مانند تفسیرهای متفاوت از بخشنامه‌ها و قوانین، مشکلات پیمانکاران فرعی و نحوه محاسبه حق بیمه آنها مسئله ساز است. البته در جایی هم که ضوابط درست شده‌اند در مقام اجرا اتفاق نمی‌افتد. در مورد بحث صدور مفاسحاسب بندی در بخشنامه تنقیح آورده شد که مفاسحاسب یک روزه صادر شود که از زمان بردن گواهی واگذارکننده کار تا صدور مفاسحاسب طول می‌کشد چرا که ضرایب تعیین شده کار را به هیاتها می‌کشاند و ما نمی‌توانیم مفاسحاسب سهل‌الوصولی بگیریم.

وی در پایان گفت: مورد بعدی اجرای بخشنامه و قوانین مصوب سازمان است. وحدت رویه هم وجود ندارد. اگر یک پیمان را به دو شعبه مختلف ببرید قطعاً ضریبی که یکی از آنها اعلام می‌کند با ضریبی که دیگری اعلام می‌کند فرق دارد. امیدوارم جلسات دیگری توسط موسسه پژوهش و انجمن

حقوق اداری برگزار شود که بتوانیم مسائل و چالشها را بررسی و رفع آنها را پیگیری کنیم.

تلاش کارفرمایان کاستن از حمایت‌های تامین اجتماعی بوده است

هداوند عضو هیات علمی دانشگاه علامه طباطبائی و مولف کتابهایی در زمینه حقوق اداری و قراردادهای پیمانکاری نیز عنوان کرد: بحث مهم است چرا که ما از منبع درآمد اصلی تامین اجتماعی صحبت می‌کنیم و سازمان تامین اجتماعی نیمی از جمعیت کشور را تحت پوشش قرار دارد و به این ترتیب تاثیر زیادی در حمایت‌های اجتماعی دارد. تحقق بهتر درآمدهای سازمان تامین اجتماعی که عمده آن از طریق بیمه است در راستای منافع بیمه‌شدگان است.

وی افزود: تعارض منافع شدیدی در این بحثها وجود دارد. سازمان تامین اجتماعی اگرچه قاعدتاً سازمانی است که با هدف حمایت از بیمه‌شدگان تشکیل شده اما به دلیل مشکلات مالی به نظر می‌رسد بیش از هر چیزی به دنبال تحقق درآمد است. به همین دلیل حمایت از ماده ۴۱ را مدنظر دارد و به دنبال آن برخی از ذی‌نفعان از جمله اتاق تعاون، صاحبان سرمایه، کارفرمایان و پیمانکاران و صاحبان سرمایه به نوعی می‌خواهند از این ماده فرار کنند. به هر حال صدای نمایندگان کارفرمایان و پیمانکاران در طول ۳۰-۴۰ سال اخیر بیشتر از صدای کارگران شنیده می‌شود چون نمایندگان و کارشناسانی دارند. در همین جلسه هم ما حضور یکی از ذی‌نفعان را کم داریم از جمله تشکلهای کارگری که بخش

اصلی بیمه‌شدگان را تشکیل می‌دهند. وی افزود: تلاشی که نمایندگان کارفرمایان و پیمانکاران در طول این ۳۰-۴۰ سال اخیر انجام داده‌اند تصویب قوانینی مانند رفع موانع تولید، و قانون حداکثر استفاده بوده که در هر دوی آنها تلاش اساسی این بوده است که از حمایت‌های قانون کار و تامین اجتماعی کاسته شود. قانون رفع موانع تولید اساساً با همین فلسفه و دیدگاه تصویب شد یعنی در واقع حمایت از کارگر به عنوان یکی از موانع تولید در نظر گرفته شد و قسمتهای زیادی از قانون کار را تعطیل کرد. مثلاً فسخ قرارداد را در کنار مفهوم اخراج وارد نظام حقوقی کار کرد. مواردی در مورد کارگاههای کوچک یا سه جانبه‌گرایی و ... موجب به محاق رفتن قانون کار در ایران شد.

وی افزود: تلاش دیگر دوستان این بود که در مواردی را که به نوعی موجب کسب درآمد برای سازمان بود، استثنائاتی به قوانینی اضافه شود. مثلاً در قانون موانع رفع تولید و قانون حداکثر انجام شد که ماده ۴۱ به شکل دیگری بیاید و رجوع شود به پرداخت لیستی نه دریافت درصد مزد از درصد کل کار. در جریان تنقیح قوانین نیز ما شاهد حضور نمایندگان صاحب سرمایه در این نهادها هستیم و صدای آنها بلندتر است. صدای قشر اصلی که ذی‌نفع اصلی این نظامات حقوقی بودند شنیده نمی‌شود. شاید بد نباشد ما به عنوان کسانی که از دانشگاه آمده‌ایم به نوعی این خلاء را پر کنیم و بدانیم همه این دعاها برای آن آمین آخر و حمایت از کارگر است. وی افزود: جایی که تا این حد تعارض منافع

پیام آبادگران
آذر دی ۱۴۰۰
شماره ۳۹۹

وجود دارد ما نیاز داریم به قواعدی برسیم که از شفافیت برخوردار باشد که همه ذی نفعان تکلیف خود را بدانند. دوستان عنوان کردند قوانین خوبی وجود دارد به خصوص درباره بخشنامه شماره ۱۴ که در اجرا مشکل دارد اما بنده به عنوان کسی که حقوق خوانده معتمد اگر ایرادی وجود دارد به قوانین برمی‌گردد و عبارت «قوانین خوبی داریم که اجرا نمی‌شود» کلیشه‌ای است. اگر قوانین خوب بودند قطعا خوب هم اجرا می‌شدند. امکان تفاسیر مختلف در قانون، مواردی مانند تعارضها، لزوم وجود هیاتهای حل اختلاف و ... را به همراه دارد و نشان می‌دهد قوانین ناکارآمد هستند.

هداوند افزود: تلاش برای اصلاح از طریق بخشنامه‌ها کار درستی بوده اما ریشه این ابهامات و ایرادات باز هم به خود قوانین و مقررات برمی‌گردد. همین ابهامات ریشه بسیاری از فسادها است. این که به راحتی می‌توان به یک قرارداد هم ضریب ۷/۸ داد و هم ۱۶/۶۷ نشان می‌دهد چقدر این قاعده‌ها تفسیرپذیر هستند. اگر به آمارها توجه کنید دعاوی مربوط به کار و تامین اجتماعی تقریبا بیشترین پرونده‌های دیوان عدالت اداری را در کنار پرونده‌های مربوط به شهرداری و استخدامی آموزش و پرورش را دارا است.

وی ادامه داد: درباره ناکارآمدی‌ها، ما دو روش پرداخت بیمه داریم که یکی از آنها روش لیستی است که کارفرما با توجه به تعداد کارگرانی که به کار گرفته لیستها یا حق بیمه را تنظیم می‌کند و بر اساس آن سهم خود و سهم کارگر را کم می‌کند و به صورت ماهیانه پرداخت می‌کند. چرا این روش معمول در ماده ۴۱ به شکل دیگری تغییر کرده است؟ به این دلیل که بخش قابل ملاحظه‌ای از کارفرمایان تعداد واقعی کارگران خود را در کارگاهها اعلام نمی‌کنند یا مزد واقعی پرداختی را در لیستها محاسبه نمی‌کنند و لیستها را بر اساس مزد کمتری رد می‌کنند که در نهایت بیمه‌شدگان متضرر می‌شوند البته سازمان تامین اجتماعی هم بخش قابل توجهی از درآمد خود را از دست می‌دهد. یعنی پوشش بیمه‌شدگان و کارگران محقق نمی‌شود و درآمدهای تامین اجتماعی هم محقق نمی‌شود.

وی گفت: قانونگذار متوجه این مسائل بوده و حکیمانه ماده ۴۱ را تدوین کرده است و بر اساس آن گفته نسبت مزد به کل کار را محاسبه کنید و ضریبی را تعیین کنید. اگرچه خود این تدبیر درست و برای مقابله با فراربخش قابل توجهی از کارفرمایان از ارائه لیست و حق بیمه کارگران بوده اما با چالشهایی مواجه شده که آنقدر جدی شده‌اند که تا جایی پیش رفته که موجب اختلاف شده و صحبت از حذف ماده ۴۱ می‌شود یعنی نهاد درستی که قانونگذار برای حمایت از بیمه‌شده‌ها و درآمد سازمان تعیین کرده صحبت از حذف آن است.

هداوند گفت: در قالب رفع موانع تولید و قانون حداکثر بخش قابل توجهی از خاصیت ماده ۴۱ گرفته شده است. یا در مورد کارگاههای ثابت به روش کلاسیک محاسبه حق بیمه و پرداخت لیست بازگشته‌ایم که دوباره همان معایب را دارد و کارفرمایان در خیلی موارد می‌توانند لیست افراد را وارد نکنند یا مزد واقعی آنها را پرداخت نکنند، و آنها هم در موقعیت ضعیفی که دارند نمی‌توانند از حق خود دفاع کنند. در حالی که کارفرمایان حداقل در هیاتهای تشخیص مطالبات می‌توانند وکیل و نمایندگانی داشته باشند یعنی در نهایت باز هم کارفرمایان هستند که قدرت چانه‌زنی دارند.

وی در پایان عنوان کرد: به نظر می‌رسد در مقام چاره‌جویی، باید تا آنجایی که امکان دارد ضوابط مربوط به نحوه اجرای ماده ۴۱ را تا حدی شفاف کنیم که اصل ماده ۴۱ به خطر نیفتد. البته در کنار ماده ۴۱ ماده ۳۸ هم جزو معضلات جدی نظام حقوقی ما است و عبارات موجود در آن به کرات مورد تفسیرهای مختلفی قرار گرفته است حتی ساختار ماده ۳۸ مسئله دارد. من مقاله‌ای در زمینه نحوه کسر حق بیمه موضوع ماده ۳۸ در مقایسه با مالیات تکلیفی که آن هم کنار گذاشته شد انجام دادم و یکی از ویژگی‌های مثبت مالیات تکلیفی در برابر ماده ۳۸ زمانی بود که در موقع پرداخت در حوزه مالیات تکلیفی، پرداخت کننده یا ارائه کننده سرویس یا خدمت مبلغ مالیات تکلیفی را کسر می‌کرد و بلافاصله به حساب سازمان به عنوان مالیات علی‌الحساب می‌ریخت و بعدا مابه التفاوت را حساب می‌کرد.

وی تاکید کرد: در روش فعلی در ماده ۳۸ این مبلغ در اختیار کارفرما می‌ماند و در اختیار سازمان تامین اجتماعی نیست. طی فرصتی یک ساله کارفرما باید ۵ درصد و قسط آخر را در نزد خود نگهداری کند در حالی که در مقایسه با مالیات تکلیفی این سیستم ناقصی است که این پول نزد کارفرما باقی بماند، در حالی که می‌توانست وارد چرخه سرمایه در گردش سازمان شود. ماده ۳۸ به دلایل مختلف نیاز به اصلاح دارد از جمله همین قسمت. این پول سرمایه سرگردانی است که در دست کارفرمایی که نوعا کارفرمای دولتی هم هست باقی می‌ماند. دولتی که در پرداخت ۳ درصدی که تکلیف قانونی اش هست تعلل داشته و به سازمان بدهکار بوده است.

وی افزود: در ماده ۴۱ این امر مهم است که من به عنوان پیمانکاری که دارم محاسبه قیمت می‌کنم پیش از انعقاد قرارداد دقیقا بدانم این قرارداد از چه نوعی است و چه ضریبی به آن تعلق می‌گیرد تا بتوانم تا انتهای قرارداد باقی بمانم. این وضعیت عدم پیش‌بینی‌پذیری رفتار سازمان تامین اجتماعی خسارت بسیار جدی به بخش صنعت و تولید کشور و به خود سازمان تامین اجتماعی از بابت کسب درآمد زده است. دوستان اشاره کردند دنبال این هستند که این اتفاق بیفتد اما نیروی انسانی ندارند اما اتکای مطلق به خود نیروی انسانی سازمان غیرممکن است چون تعدد این قراردادها در کل کشور زیاد است و می‌توان بسیاری از این کارها را به نهادهای متخصص سپرد و تنها عملیات نهایی را برعهده سازمان گذاشت. ما در میانه دعوای موجود بین سازمان تامین اجتماعی، اتاق تعاون، کارفرمایان و پیمانکاران لازم است بدانیم ذی‌نفع اصلی این ماجرا فقط بیمه‌شدگان و کارگران هستند و همانقدر که به کارفرما و پیمانکار قدرت داده‌ایم که به تغییر قوانین بیندیشد باید صدای کارگران را هم بشنومیم.

وی افزود: صدای بخش خصوصی در سازمان تامین اجتماعی به حدی است که صدای کس دیگری شنیده نمی‌شود. و باید در اصلاح این قوانین از همه شرکای اجتماعی استفاده شود. قانون تامین اجتماعی به دلایل مشکلاتی که دارد نه

صرفاً به دلیل مشکلات اجرا نواقصی دارد. و من به عنوان فردی که سالها در محیط دانشگاهی بوده و هم به عنوان فردی که کار وکالت انجام می‌دهم شاهد ابهامات قانون بوده‌ام. در ماده ۴۱ و ۴۸ به خاطر اشتراک لفظی موجود در لفظ کارفرما، که یک جا از واگذارکننده کار به جای کارفرما-پیمانکار صحبت می‌کنند و یک جا از کارفرما چون با لفظ کارفرما-کارگر که موضوع کار خلط می‌شود و همین اشتراک لفظی ساده در قانون، در یکی از پرونده‌ها مشکل ایجاد کرده بود و برای کارفرمایی که در رابطه پیمانکاری بود مسئولیت پرداخت حق بیمه شناسایی شده بود در حالی که کارفرما در اینجا پیمانکاری است که با کارگرها در ارتباط است.

اگر پیمانکاری لیست می‌دهد نباید مشمول ماده ۴۱ شود

پس از تذکر آقای تکللی در واکنش به سخنان آقای هداوند که عنوان کردند: معمولاً حق بیمه با ضریب تعیین می‌شود بیشتر از لیست است و عموماً لیست همه افراد ارسال می‌شود و نگرانی بابت این مورد وجود ندارد و در مواردی هم که لیست بیشتر باشد مبنای عمل لیست است، دکتر کورش استوارسنگری رییس انجمن حقوق اداری ایران و مولف کتاب تامین اجتماعی در ایران نیز عنوان کردند: به نظر من در خصوص ماده ۴۱ نخست یک انحراف رویه‌ای و سپس یک انحراف هنجاری که منجر به وضع قانون شده رخ داده است. به شکلی که امروز وقتی با ماده ۴۱ برخورد می‌کنیم به گونه‌ای بحث می‌کنیم که گویا در قانون تامین اجتماعی یک حق بیمه ویژه به اسم حق بیمه پیمانکار داریم. به همین دلیل آقای تکللی عنوان کردند اگر درصد از لیست بیشتر شود، ملاک درصد است و در جایی که لیست از درصد بیشتر شود ملاک لیست است. حالا سوال من این است که زمانی که شما درصد را از لیست بیشتر می‌گیرید محمل قانونی این مازاد چیست؟ ما در قانون تامین اجتماعی ماده ۲۸ را برای حق بیمه داریم. در قانون تامین اجتماعی ماده‌ای نداریم که نوع دیگری از حق بیمه را جعل کرده باشد. جالب اینجا

است که مبلغی که مازاد بر لیست گرفته می‌شود به نفع بیمه شده یا کارگر هم نیست و بر اساس آن ضریبی بر دستمزد کارگر افزوده نمی‌شود.

وی افزود: تامین اجتماعی بر اساس ماده ۴۱ این درصد را می‌گیرد. اما چرا انحراف صورت گرفته است؟ به نظر بنده نرخ موضوع تامین اجتماعی در ماده ۲۸ مشخص شده است. حالا باید دید شان نزول ماده ۴۸ چیست؟ در ماده ۳۹ آمده قانونگذار کارفرما را مکلف کرده است بر اساس لیست حقوق و مزایا، حق بیمه را پرداخت کند. برای همین است که کارفرما حق بیمه را بر

بنیاد لیست محاسبه و پرداخت می‌کند. اما این که لیست درست است یا نه می‌توان بر اساس قانون کار و... اقدام کرد. بعد از ماده ۳۹ ما دو ماده داریم. ماده ۴۰ و ۴۱ که هر دو در یک راستا هستند. در ماده ۴۰ آمده اگر کارفرما از ارسال صورت مزد خودداری کند سازمان به شکل علی‌الرّس حق بیمه را مشخص می‌کند و از کارفرما مطالبه و وصول می‌کند. پس ما یک حق بیمه داریم که بر بنیاد لیست محاسبه می‌شود و دیگری حق بیمه‌ای که بر بنیاد علی‌الرّس تعیین می‌شود.

ستوارسنگری گفت: ماده ۴۱ در راستای ماده ۴۰ است. یعنی این که ماده ۴۱ نوعی حق بیمه علی‌الرّس است. اما ماده ۴۱ شیوه‌ای برای علی‌الرّس تعیین کرده که قانونگذار به پیشنهاد شورای عالی نسبت مزد را به کل کار انجام یافته تعیین می‌کند. ماده ۴۱ نوعی از شیوه‌های محاسبه حق بیمه است برای کارفرمایی که ماده ۲۵ و ۳۹ را عمل نمی‌کند. پس از نظر بنده شان نزول ماده ۴۱ برای این است که ما یک شیوه برای تعیین حق بیمه علی‌الرّس تعیین کرده‌ایم وگرنه ماده ۴۱ مجوز تعیین نوع یا درصدی از حق بیمه مستقل از ماده ۲۸ نیست. به بیان دیگر ماده ۴۱ هم می‌خواهد به ماده ۲۸ برسد. همانگونه که ماده ۴۰ برای این است که مشخص کنیم چقدر حق بیمه وصول کنیم ماده ۴۱ هم برای این است که شیوه‌ای را مشخص

دکتر کورش استوارسنگری رییس انجمن حقوق اداری ایران:

انحراف اینجا به وجود آمد که ما به جای این که ماده ۴۱ را اینگونه تفسیر کنیم که اگر کارفرما به وظیفه ماده ۳۹ عمل نکرد از طریق ماده ۴۰ یا ۴۱ حق بیمه را به شکل علی‌الرّس تعیین کنیم، آمدیم آن را به شکل نهاد حقوقی در آورده‌ایم.

می‌کنیم که چقدر باید حق بیمه پرداخت شود. وگرنه این نیست که در ماده ۴۱ به قانونگذار اجازه داده شده باشد نرخ جدا از ماده ۲۸ تعیین کند.

وی افزود: حالا انحراف چیست. بعد از سال ۱۳۵۴ که ما قانون تامین اجتماعی داریم و این دو ماده نیز مربوط به همان موقع است ما بخشنامه‌های متعدد از جمله بخشنامه شماره ۱۴ داریم که در آن آمده‌ایم و گفته‌ایم قراردادهای پیمانکاری چند عمرانی و غیر عمرانی و ... است که بر اساس آن درصدی برای آن تعیین کرده‌ایم که چالش ایجاد کرده است. فعلا هم کاری به زمینه‌های فساد که ایجاد کرده نداریم و همین امر باعث شده سیلی از پرونده‌ها در دیوان عدالت اداری تشکیل شود به طوری که هیات عمومی عدالت اداری بیش از ۱۵ رأی در زمینه حق بیمه پیمانکاری دارد. احتمالا بخشی از آرا هم در هیاتهای تخصصی باشد که بنده ندیده باشم. دیوان عدالت یک جاهایی بخشنامه‌هایی که دیوان عدالت صادر کرده را تأیید کرده و یک جاهایی تأیید نکرده است. وی ادامه داد: این روایی که انجام شد و این که ما تصور می‌کنیم به موجب ماده ۴۱ می‌توانیم بخشنامه‌ها و مقرراتی را وضع کنیم که نوع خاصی از درصد حق بیمه را جعل حقوقی کنیم. باورمان شده که ما در نظام حقوقی تامین اجتماعی یک نوع حق بیمه داریم به نام حق بیمه پیمانکاری در حالی که چنین چیزی نداریم. حق بیمه صرفا در قانون تامین اجتماعی در ماده ۲۸ است. پیمانکاری که در مقام کارفرما قرار می‌گیرد مکلف است طبق قانون حق بیمه کارگر خود را پرداخت نماید. چرا؟ چون همه اینها برای تضمین پرداخت حق بیمه بیمه‌شده تعبیه شده است. ماده ۴۱ مجوز تاسیس درصدی در خصوص حق بیمه نیست. ماده ۴۱ در راستای اعمال ماده ۲۸ است. و چون این رویه به حدی شکل گرفته بود که هم برای دیوان و هم برای قانونگذار این تصور پیش آمد ما یک نهاد حقوقی داریم به نام حق بیمه پیمانکاری، بنابراین سعی کردند قوانین را تعدیل کنند مثل قانون حداکثر استفاده از توان تولیدی.

وی گفت: بینش ما باید نسبت به ماده ۴۱ عوض شود. این ماده را ما درست کردیم، ماده ۴۱ اجازه می‌دهد که در راستای ماده ۲۸ در زمانی

که کارفرمایی حق بیمه خود را پرداخت نمی‌کند مشخص کنیم چقدر باید پرداخت کند همانگونه که در ماده ۴۰ مشخص می‌شود. همانگونه که دوستان می‌دانند سازمان تامین هر سال درباره برخی مشاغل لیستی را تهیه می‌کنند و می‌گویند در خصوص این مشاغل حقوق مینا باید اینگونه باشد. بنابراین ماده ۴۱ در راستای تعیین حق بیمه علی‌الرّس است. انحراف اینجا به وجود آمد که ما به جای این که ماده ۴۱ را اینگونه تفسیر کنیم که اگر کارفرما به وظیفه ماده ۳۹ عمل نکرد از طریق ماده ۴۰ یا ۴۱ حق بیمه را به شکل علی‌الرّس تعیین کنیم، آدمیم آن را به شکل نهاد حقوقی در آورده‌ایم. برای آن بخشنامه درست کردیم، کتاب نوشتیم و نهادهای ایجاد کردیم به اسم حق بیمه پیمانکاری و هر پیمانکاری را مشمول این قرار می‌دهیم اعم از این که پیمانکار لیست داده باشد یا لیست نداده باشد.

دکتر کورش استوارسنگری تأکید کرد: اساسا ماده ۴۱ برای پیمانکاری نیست که درباره بیمه صحیح عمل می‌کند و حق بیمه را طبق لیست پرداخت می‌کند. قوانینی هم که در این باره وضع شده و قصد تعدیل داشته تحت تأثیر این تصور بوده که نهاد پیمانکاری یک نهاد قانونی است، در حالی که اگر کارفرمایی در جایی به شکل پیمانکار عمل می‌کند در برابر بیمه شده خود کارفرما و در برابر صاحب کار خود پیمانکار است. اگر کارفرمایی در مقام ماده ۲۸ و ۳۹ صحیح عمل می‌کند هیچ محمل حقوقی برای این که در خصوص ماده ۴۱ بخشنامه‌هایی ناظر بر آن صادر کنیم نداریم. بخشنامه‌هایی که میان کارگاه ثابت و غیر ثابت تفکیک قائل شده‌اند نیز موضوع را منحرف کردند در حالی که اساسا شان نزول ماده ۴۱ این است که اگر کارفرمایی حق بیمه ندهد به شکل علی‌الرّس با تعیین نسبت مزد به کل کار، حق بیمه مشخص شود. چون قرار است حق بیمه برای انسان گرفته شود. پس اصولا قراردادی ملاک است که در آن انسانی به کار گرفته شود.

وی افزود: در سالهایی تامین اجتماعی عنوان می‌کرد برای خرید ماشین باید حق بیمه پرداخت کنید. دیوان رأی داده اگر در این خصوص انسانی به کار گرفته نمی‌شود مشمول حق بیمه نمی‌شود. انحراف همین جاست که اینجا که بایستی از پیمانکاران حق بیمه بگیریم یک نهاد حقوقی کرده‌ایم که طی آن اصل بر این است که پیمانکاری مشمول ماده ۴۱ هستند. بر اساس بخشنامه‌ها درصدی را لحاظ می‌کنیم و از آنها می‌گیریم. در حالی که ماده ۴۱ برای کارفرمایی

بوده که ماده ۳۹ را عمل نمی‌کند. به نظر بنده اگر تامین اجتماعی می‌خواهد چالش‌ها و فسادهای ناشی از حق بیمه پیمانکاری را کاهش دهد در جایی که به شکل بخشنامه‌ای ممکن است باید ای مانند بخشنامه ۱۴ باید به این شکل اصلاح شود که اگر کارفرما حق بیمه مقرر را پرداخت نکند بر اساس مبلغ کل قرارداد نسبت مزد را محاسبه و حق بیمه می‌گیریم. اگر بر این اساس عمل کنیم پیمانکاران مشمول ماده ۴۱ به ۲ درصد هم نمی‌رسند.

رئیس انجمن حقوق اداری ایران در پایان گفت: اگر پیمانکاری لیست می‌دهد نباید مشمول ماده ۴۱ شود. این ماده هم باید به این شکل تصحیح شود که در صورت عدم رعایت ماده ۳۹ توسط کارفرما ادامه ماده ۴۱ باید اعمال شود. این ماده باید مشروط به عدم اجرای تکلیف ماده ۳۹ شود. پس بخشنامه‌ها و تفسیرهایی که منجر شده نهاد حقوقی به نام حق بیمه پیمانکاری ایجاد شود نوعی انحراف ماده ۴۱ از قانون است. ماده ۴۱ صرفا یکی از طرق تعیین حق بیمه علی‌الرّس است و شامل پیمانکار یا به تعبیر قانون کار کارفرمایی که حق بیمه خود را طبق ماده ۲۸ پرداخت کرده نمی‌شود.

وی در پایان گفت: ماده ۴۱ نهادهای ویژه تاسیس حق بیمه‌ای به اسم بیمه پیمانکاری نیست. ماده ۴۱ یکی از طرق تعیین حق بیمه علی‌الرّس در ماده ۴۰ است. و در نتیجه نباید ماده ۴۱ را به کارفرمایان و پیمانکارانی تسری داد که تکلیف قانونی خود را در طی لیست واقعی و حق بیمه کارگران انجام می‌دهند.

مسیری جز گفتگوی اجتماعی و

سیاست‌گذاری شهروند مدار نداریم

دکتر روزبه کردونی رئیس موسسه عالی پژوهش تامین اجتماعی در خاتمه ضمن تشکر از سخنرانان این جلسه عنوان کرد: برای اینکه بتوانیم در سازمان تامین اجتماعی موفقیتی در راستای ارتقای وضعیت موجود کسب کنیم مسیری جز گفتگوی اجتماعی و سیاستگذاری شهروندمدار نداریم. یکی از مصادیق این امر همین جلسه است. امیدوارم نکانی که به درستی در این جلسه مطرح می‌شود به کار ببندیم. آنچه دوستان در این جلسات مطرح می‌کنند به شکل مجلداتی در اختیار تصمیم‌گیران و کارشناسان قرار داده خواهد شد. وی در پایان خواستار تداوم این جلسات برای رسیدن به خروجی مطلوب و جلب رضایت شرکای اجتماعی شد.

اصلاحیه آیین نامه طبقه بندی و تشخیص صلاحیت پیمانکاران ابلاغ شد

معاون اول رییس جمهوری اصلاحیه آیین نامه طبقه بندی و تشخیص صلاحیت پیمانکاران را ابلاغ کرد.

به گزارش پایگاه اطلاع رسانی دفتر هیات دولت، اصلاحیه آیین نامه طبقه بندی و تشخیص صلاحیت پیمانکاران با امضای محمد مخبر معاون اول رییس جمهوری ابلاغ شد. هیات وزیران در جلسه مورخ ۲۶ آبان ۱۴۰۰ و در راستای سیاست های دولت مبنی بر توانمندسازی و حمایت از شرکت های پیمانکار و ایجاد ظرفیت های شغلی جدید به خصوص در پیمانکاران بخش خصوصی و کمک به ماندگاری آنها در شرایط سخت اقتصادی و بیماری فراگیر کرونا و نیز بهره مندی مناسب از تجارب کاری شرکت های پیمانکاری قدیمی، با اصلاح برخی از مواد «آیین نامه طبقه بندی و تشخیص صلاحیت پیمانکاران» موافقت کرد. به موجب این اصلاحیه، منظور از کارکنان، اعضای هیأت مدیره، مدیر عامل و پرسنل امتیازآور شرکت هستند که لازم است جهت امتیازآوری، دارای حداقل ۳۶ ماه سابقه کار مرتبط در ۶ سال گذشته منتهی به درخواست صلاحیت، مستند به بیمه و با روزنامه رسمی در فعالیت های مرتبط باشند. درخواست کارکنان امتیازآور، لازم است حداقل سه ماه از سابقه کار مفید و مرتبط آنها منتهی به زمان تشخیص صلاحیت در شرکت متقاضی باشد.

برای شرکت هایی که برای نخستین بار درخواست تشخیص صلاحیت دارند و بالاترین پایه درخواستی آنها پایه ۵ است، امتیاز کارکنان آنها، صرفاً از طریق مدیرعامل و اعضای هیأت مدیره کسب می شود. در مورد شرکت هایی که امتیاز تجمعی تجربه کاری آنها در ۱۵ سال گذشته احراز نشود و سابقه قدمت شرکت بیش از ۱۵ سال است، مشروط به اینکه هیأت مدیره و سهامداران آن تغییر پیدا نکرده باشد، به ازای هر سال مازاد بر ۱۵ سال در ۳۰ سال گذشته، ضریب افزایشی ۴/۰ به امتیاز کار تجربی اضافه می شود. حداکثر ضریب افزایشی متعلقه ناشی از این تبصره در سرجمع امتیاز، ۵/۰ و فقط در یک رشته موثر خواهد بود.

همچنین در سال هایی که ضریب ۱/۲ مندرج در رابطه ۴ با ضریب متوسط افزایش وزنی متناسب نباشد (بیش از ۱۰ درصد تفاوت داشته باشد)، میانگین ضرایب تعدیل ابلاغ شده مربوط به آن سال کار شاخص در سال هایی که قرارداد در آن جاری بوده، جایگزین ضریب Pk شود.

گردش مالی، توان مالی جاری و توان مالی بلندمدت به میلیون ریال براساس یکی از اظهارنامه های مالیاتی چهارسال منتهی به زمان تشخیص صلاحیت شرکت که بالاترین امتیاز مالی بروزآوری شده را کسب کند، ملاک عمل است.

در همین زمینه سندیکای شرکتهای ساختمانی ایرانی برای اطلاع رسانی به اعضای خود متن زیر را منتشر کرد:

«مصوبه هیات وزیران آبان ۱۴۰۰ درخصوص اصلاحات آیین نامه طبقه بندی و تشخیص صلاحیت پیمانکاران

شماره: ۹۹۳۵۲/ت ۵۹۰۵۱

تاریخ ابلاغ: ۲ آذر ۱۴۰۰

آیین نامه طبقه بندی و تشخیص صلاحیت پیمانکاران موضوع تصویب نامه شماره ۴۸۰۱۳/ت ۲۳۲۵۱-ه مورخ ۱۱ اسفند ۱۳۸۱ و اصلاحات بعدی آن به شرح زیر اصلاح می شود:

۱- بند س ماده ۴ به شرح زیر اصلاح می شود:

س- کارکنان: اعضای هیات مدیره، مدیرعامل و کارکنان (پرسنل) امتیازآور شرکت که باید جهت امتیازآوری، دارای حداقل ۳۶ ماه سابقه کار مرتبط در شش سال گذشته منتهی به درخواست صلاحیت، مستند به بیمه و یا روزنامه رسمی در فعالیتهای مرتبط باشند. در خصوص کارکنان امتیازآور باید حداقل سه ماه از سابقه کار مفید و مرتبط آنها منتهی به زمان تشخیص صلاحیت در شرکت متقاضی باشد.

تبصره: برای شرکتهایی که برای اولین بار درخواست تشخیص صلاحیت دارند و بالاترین پایه درخواستی

آنها پایه ۵ است امتیاز کارکنان آنها، صرفاً از طریق مدیرعامل و اعضای هیات مدیره کسب می شود.

۲- متون زیر به عنوان تبصره های ۲ و ۳ به ماده ۱۳ الحاق و تبصره قبلی به عنوان تبصره ۱ تلقی می شود: تبصره ۲: در مورد شرکتهایی که امتیاز تجمعی تجربه کاری آنها در ۱۵ سال گذشته احراز نشود و سابقه فعالیت شرکت بیش از ۱۵ سال است، مشروط به اینکه هیات مدیره و سهامداران آن تغییر پیدا نکرده باشد، به ازای هر سال مازاد بر ۱۵ سال در ۳۰ سال گذشته، ضریب افزایش ۴/۰ به امتیاز کار تجربی اضافه می شود. حداکثر ضریب افزایشی متعلقه ناشی از این تبصره در سرجمع امتیاز، ۵/۰ و فقط در یک رشته موثر خواهد بود.

تبصره ۳: در سالهایی که ضریب ۱/۲ مندرج در رابطه ۴ با ضریب متوسط افزایش وزنی (مربوط به شاخصهای تعدیل سالانه فهرست های بهای ابلاغی از سوی سازمان) متناسب نباشد (اختلاف بیش از ده درصد) امتیاز مبالغ کارهای انجام شده EW برای سالهایی که قرارداد در آن جاری بوده از معادله زیر محاسبه می گردد:

PK * میانگین تعدیل کار ضرایب کار شاخص * EW = %۳

۳- ماده ۱۵ به شرح زیر اصلاح می شود:

ماده ۱۵- امتیاز مالی P براساس رابطه ۶ محاسبه و تعیین می گردد:

رابطه ۶

$pc + pi \cdot 1,5 + pt \cdot 0,5 = P$

که در آن گردش مالی pt = مجموع درآمدها و هزینه های پیمانکار در یک سال مالی (بر حسب میلیون ریال)

توان مالی جاری pc = رقمی که بیانگر توانایی مالی پیمانکار برای سرمایه گذاری کوتاه مدت در طرحهای در دست اجرا می باشد و از رابطه زیر بدست می آید:

بدهی های جاری - دارایی های جاری = توان مالی جاری (بر حسب میلیون ریال)

توان مالی بلندمدت pi = رقمی که بیانگر توانایی مالی پیمانکار برای انجام تعهدات و تضمین و قراردادهاش و از رابطه زیر بدست می آید:

بدهی های بلند مدت - دارایی های بلند مدت =

توان مالی بلند مدت (بر حسب میلیون ریال)

تبصره: گردش مالی، توان مالی جاری و توان مالی بلند مدت به میلیون ریال براساس یکی از اظهارنامه های مالیاتی چهارسال منتهی به زمان تشخیص صلاحیت شرکت که بالاترین امتیاز مالی بروزآوری شده را کسب نماید، ملاک عمل می باشد.

سایه سنگین چینی‌ها بر صنعت ساختمان

پیام‌آبادگران
آذر دی ۱۴۰۰
شماره ۳۹۹

از اواسط مهر ماه خبرهایی درباره حضور چین در صنعت ساخت و ساز ایران به گوش رسید. از آنجایی که رکورد سریع‌ترین ساختمان‌سازی جهان به چینی‌ها اختصاص دارد گفته می‌شود برای ساخت ۴ میلیون واحد مسکن دولتی نیز با چینی‌ها مذاکره شده تا ضمن انتقال تکنولوژی‌های مدرن، در احداث این ساختمان‌ها نیز مشارکت کنند. این اخبار در شرایطی منتشر شد که مهندسان و سازندگان ایرانی از ظرفیت مغفول مانده این بخش سخن می‌گویند و از دولت می‌خواهند بسترهای لازم را برای فعالیت بخش خصوصی واقعی فراهم کند.

خبرهای مربوط به حضور چینی‌ها در صنعت احداث ایران با توجه به تجربه ناخوشایند همکاری آنها در پروژه آزادراه تهران-شمال، منشأ بحث‌های زیادی شده و نظرات مخالف و موافق را برانگیخته است، موضوعی که ماهنامه پیام‌آبادگران نیز به آن پرداخته است.

نقطه آغاز خبر

۲۱ مهر ماه روزنامه همشهری نوشت پیگیری‌هایش حاکی از این است که وزارت راه و شهرسازی برای مشارکت چینی‌ها در مسکن دولتی ایران مذاکره رسمی نداشته است. همشهری به نقل از اقبال شاکری عضو کمیسیون عمران نوشت: مذاکره با چینی‌ها و تمایل همکاری با صنعتی‌سازان مسکن چینی فقط در حد صحبت وزیر راه و شهرسازی در نشست کمیسیون عمران بوده و وزارت راه و شهرسازی نیز به صورت رسمی هیچ اقدام یا

حرکتی در این زمینه انجام نداده است.

شاکری با تأکید بر اینکه انتقال تکنولوژی شرط اصلی موافقت با حضور خارجی‌ها در ساختمان‌سازی ایران است، افزود: جزئیات مربوط به مذاکرات این حوزه باید از سوی وزارت راه و شهرسازی اعلام شود.

در ادامه همشهری در تماس با مسئولان وزارت راه و شهرسازی، پیگیر چند و چون مذاکره با چینی‌ها برای صنعتی‌سازی مسکن در ایران شد اما بعد از اعلام از چندین مسئول و منبع آگاه، به این نتیجه رسید که در مجموعه وزارت راه و شهرسازی هیچ اقدام یا صحبت رسمی در مورد مذاکره با خارجی‌ها به خصوص چینی‌ها برای ورود به موضوع مسکن دولتی انجام نشده و ورود چینی‌ها به ساختمان‌سازی در ایران با وجود بحث‌های داغی که در فضای مجازی درست کرده است، موضوع بزرگ و با اهمیتی محسوب نمی‌شود.

حضور چین برای پروژه‌های مسکن

در ایران تأیید شد

در پی بازتاب سخنان اقبال شاکری در رسانه‌ها، رضایی کوچی، رییس کمیسیون عمران مجلس ضمن مخالفت با مذاکره وزارت راه و شهرسازی با چینی‌ها برای ساخت انبوه مسکن در ایران بیان کرد با وجود ۵۰۰ هزار مهندس عمران در کشور، توان ساخت یک میلیون مسکن در ایران وجود دارد. اقبال شاکری نیز روز آخر مهر اظهارات منتسب به خود را تکذیب کرد و گفت: «صحبتی هم که شده

صرفاً خبری بوده که وزارت راه و شهرسازی برای کارهای خودش با چینی‌ها مذاکره کرده است. در همین حد، بقیه نکاتی که ذکر شده اصلاً صحت ندارد. انشاءالله با توان و قدرت بخش خصوصی داخلی دارد موفق می‌شویم هر سال یک میلیون مسکن را طی ۴ سال آینده بسازیم.»

پس از این موضع‌گیری‌های متفاوت، تصور بر این بود که حضور چین در ایران برای خانه‌سازی متفی است. اما اول آبان گذشته معاون وزیر راه و شهرسازی بر حضور عن‌قریب چینی‌ها در ایران صحنه گذاشت، البته نه برای ساخت بلکه برای ورود تکنولوژی. محمود محمودزاده در خصوص مشارکت چین در ساخت واحدهای نهضت ملی مسکن، گفت: مذاکراتی که با کشور چین و سایر کشورها انجام شده در حوزه ساخت نیست بلکه مذاکره با چینی‌ها به منظور ورود تکنولوژی‌های جدید ساخت است که منطبق با معماری و هویتی که در ایران وجود دارد، بتوانیم سرعت، کیفیت و قیمت تمام شده را مدیریت کنیم که این بسیار موثر است.

او که وعده داده واحدهای قانون جهش تولید مسکن ۳۰ درصد پایین‌تر از نرخ بازار عرضه شود، گفته است: هم‌اکنون در ساخت‌وسازهای سنتی یک واحد مسکونی بین یک سال و نیم تا دو سال، احداث می‌شود اما چنانچه صنعتی‌سازی رواج پیدا کند در یکسال این کار قابل انجام است که حداکثر ۳۵ درصد پایین‌تر از قیمت بازار احداث خواهد شد و کیفیت آن نیز متفاوت از ساخت و ساز سنتی است.

مگر مهندس ایرانی نداریم؟

از این صحبت محمودزاده چنین برداشت می‌شود که یکی از راهکارهای کاهش قیمت تمام شده واحدهای جهش تولید و تامین مسکن، استفاده از تکنولوژی چین خواهد بود. این در حالی است که از حدود دو ماه قبل به موضوع صنعتی سازی توسط وزارت دفاع اشاره شد. شنیده‌ها حاکی از آن است که این وزارتخانه ۱۰۰ هزار واحد را به روش صنعتی در قالب توافقنامه با وزارت راه و شهرسازی خواهد ساخت. عنوان شد که واحدهای این طرح قرار است مدت اجرای پروژه را از ۳۶ ماه به شش ماه برساند و عمر مفید ساختمانها از ۲۵ تا ۳۰ سال به بالای ۱۰۰ برسد. در این زمینه علی اکبر سلیمانی -معاون مهندسی و پدافند غیرعامل وزارت دفاع- اعلام کرد که با استفاده از توان دانشمندان جوان این ایده را به یک محصول بومی تبدیل کنیم.

با توجه به وجود ۵۰۰ هزار مهندس و توان علمی نیروهای داخلی که همواره به آن اشاره شده، حال این سوال مطرح می‌شود که چینی‌ها قرار است چه ارزش افزوده‌ای به صنعت ساختمان ایران بیاورند؟ البته برخی معتقدند ورود چین به صنعت ساختمان ایران مزایایی همچون ورود تکنولوژی و ابزار پیشرفته، ورود سرمایه، امکان تهاتر پول نفت، ایجاد رقابت در بخش ساختمان و افزایش اشتغال کارگران ایرانی را در پی خواهد داشت، مزایایی که با توجه به سابقه چینی‌ها در تحقق آن تردید وجود دارد.

سایه سنگین چینی‌ها بر صنعت ساختمان

در همین زمینه روزنامه تجارت در ۲۶ مهر در مطلبی به قلم مصطفی ترامشلو، مهندس عمران نوشته است: «مدتی است شاهد انتشار اخبار سوال برانگیزی در عرصه ساخت و ساز کشور هستیم، اخباری که دلها را به درد می‌آورد و باعث ناامیدی فعالان عرصه ساخت و ساز کشور می‌شود. زمه سپردن ساخت مسکن به چینی‌ها، آب پاکی را روی دست همه فعالان ساختمان ریخت. از کارگر ساده ساختمانی تا استادکار، پیمانکار، انبوه ساز، مهندسان رشته‌های نظام مهندسی و هر کس که دستی بر ساخت و ساز دارد، نگران هجوم چینی‌هایی است که بارها به اقتصاد کشورمان ضربه زده‌اند. ورود چینی‌ها همواره نگران کننده است. از یک سو مردم نگران خانه‌هایی هستند که قرار است چینی‌ها بسازند زیرا مردم کالاهای بی‌کیفیت چینی که از آنها به عنوان یک بار مصرف یاد می‌شد را فراموش نکرده و نگران این هستند که ساختمانهای

چینی مانند کالاهای بی‌کیفیتشان باشد و در مدت کوتاهی بر سرشان آوار شود. از سوی دیگر کارفرمایان نیز امید می‌دهند که با ساختنهای چینی ندارند، زیرا کارخانه‌هایی که بدلیل واردات کالای بی‌کیفیت چینی تعطیل شده، نشان می‌دهد که پول برای چینی‌ها حرف اول را می‌زند و آنها حاضر هستند کالایی با هر کیفیت را بسازند. هنوز هنگام مراجعه به فروشگاههای مصالح ساختمانی، کالای بی‌کیفیت اما ارزان چینی از سوی فروشنده پیشنهاد می‌شود و این باور دور از ذهن نیست که وقتی سازنده چینی باشد، کالاهای بی‌کیفیت چینی را در ساختمان نصب کند.»

وی در ادامه نوشته است: نکته دیگر بحث نظارت است. هنگامی که سازنده چینی باشد، ناظر هم چینی خواهد شد، بنابراین هر نوع مصالح و کیفیتی در ساخت تایید می‌شود. بدتر از همه هجوم نیروی کار چینی به کشورمان است. تا دیروز کارگر افغانستانی رقیب کارگر ایرانی بود اما از این پس فرصتهای شغلی در تسخیر کارگران چینی قرار خواهد گرفت و باید نگران افزایش بیکاری در کشورمان باشیم. بی‌شک این تصمیماتی عجولانه و غیر کارشناسانه است که اقتصاد را با چشم بسته به چینی‌ها تقدیم کنیم، اما لازم است این معضلات را ریشه یابی کنیم. به نظر می‌رسد دولت سیزدهم برای تحقق وعده ساخت سالانه یک میلیون واحد مسکونی، حاضر است دست به هر کاری بزند، اما دولت بابت هر تصمیمی باید به سوالات بسیاری پاسخ دهد. واقعیت این است که چینی‌ها برای ساخت دلار یا یوان می‌گیرند، در حالی که سازنده ایرانی ریال می‌گیرد. در این شرایط که کشور با کمبود شدید ارز رو به رو است، دولت با چه انگیزه‌ای اقدام به بستن قرارداد با چینی‌ها می‌کند؟ نکته مهمتر اینکه شرکت‌های داخلی از ظرفیت و شایستگی لازم در

با توجه به وجود ۵۰۰ هزار مهندس و توان علمی نیروهای داخلی که همواره به آن اشاره شده، حال این سوال مطرح می‌شود که چینی‌ها قرار است چه ارزش افزوده‌ای به صنعت ساختمان ایران بیاورند؟

حوزه ساخت مسکن برخوردار هستند، اما دولت با سپردن کار به چینی‌ها، بی‌اعتمادی خود را به نیروهای توانمند ایران نشان می‌دهد که تابع آن شاهد قهر نیروی کار ایران با دولت خواهیم بود، زیرا دولت نان سفره نیروی کار ایرانی را دو دستی تقدیم نیروی کار چینی می‌کند. نکته دیگر اینکه نزدیک به ۶۰۰ هزار مهندس در سازمان نظام مهندسی ساختمان فعالیت می‌کنند و مهندسان بسیاری مدرک گرفته اما پروانه کار ندارند. در این شرایط هیچ دلیلی ندارد که صنعت ساختمان کشور را تقدیم شرکت‌های چینی یا شرکت‌های خارجی دیگر کشورها کنیم.

آنچه نباید نادیده گرفته شود، توان نیروهای کار ایرانی از کارگر ساده تا مهندسان است. امروزه بحث صادرات خدمات فنی مهندسی بسیار جدی است و بسیاری از کشورهای جهان درخواست همکاری با مهندسان و سازندگان کشورمان را دارند. با این توانمندی، اگر صنعت ساختمان را تقدیم چینی‌ها کنیم، توانمندی نیروی کار ایرانی را زیر سوال نبرده ایم؟

از همه مهمتر اینکه وقتی اعتقاد داریم چراغی که به خانه رواست، به مسجد حرام است، چه دلیلی دارد دل‌هایایی که به سختی بدست می‌آوریم، دو دستی تقدیم چینی‌ها کنیم آن هم در زمینه ساخت وساز که توانمندی ۱۰۰ درصدی داریم. اگر دولت سیزدهم آنقدر پول دارد که می‌تواند برای ساخت مسکن به چینی‌ها پرداخت کند، چرا داریم از کسری بودجه می‌نال و برای ایران و ایرانی ناله نداری سری می‌دهد؟

بی‌اطلاعی وزیر راه و شهرسازی از تکنولوژی‌های موجود در کشور

در همین زمینه ایرج رهبر نایب رئیس انجمن انبوه‌سازان استان تهران ۲۲ مهر در گفتگو با خبرآنلاین در پاسخ به این سوال که آیا انبوه‌سازان ایرانی قادر به ساخت مسکن با استفاده از تکنولوژی‌های روز دنیا نیستند که دولت به دنبال مذاکره با شرکت‌های خارجی برای حضور در این بخش است، اظهار کرد: متأسفانه وزیر راه و شهرسازی اطلاعات کافی از امکانات و توانایی‌های داخلی در بخش صنعت ساختمان ندارد.

ایرج رهبر تصریح کرد: ایران دومین کشور جهان از نظر سدسازی، تعداد مهندسان راه و ساختمان و ... است و خوشبختانه در کشور دارای ۷ تا ۸ تکنولوژی روز در زمینه صنعت ساختمان هستیم و برخی از این تکنولوژی‌ها در زمان مسکن مهر راه‌اندازی شد اما به دلیل عدم برخورد درست با این پروژه و همچنین نبود پیوستگی و ادامه کار، تکنولوژی‌ها به اصطلاح روی زمین ماند.

وی ادامه داد: اکنون در صنعت ساختمان و به ویژه در پرند دارای تکنولوژی سوپر پانل هستیم اما با وجود تولید مشتری برای آن وجود ندارد. همچنین سیستم قالب تونلی که توسط ترکیه‌ای وارد کشور شد و در پردیس ۱۰ هزار واحد به صورت قالب تونلی اجرا شد که متاسفانه به دلیل عدم استقبال از مسکن مهر و ادامه نیافتن کار سبب شد تا انبوه‌سازان استفاده از این تکنولوژی را رها کنند و بخشی از قالب‌ها به قیمت ضایعات فروخته شد.

رهبر عنوان کرد: باید صنعتی سازی در کشور متداول شود یعنی از حالت سنتی سازی در صنعت ساختمان باید خارج شویم اما متاسفانه عدم همکاری دولتمردان یازدهم و دوازدهم و ادامه نیافتن پروژه مسکن مهر سبب شد تا بسیاری از تکنولوژی‌های وارد شده و سرمایه‌گذاری‌های انجام شده در این بخش با استقبال مواجه نشود. وی خاطرنشان کرد: بنده قبل از تشکیل دولت سیزدهم در جلسه‌ای با رئیس جمهور این موارد را به عنوان عوامل ورشکستگی انبوه‌سازان مطرح کردم؛ اکنون نیز به علت عدم آگاهی وزیر راه و شهرسازی نسبت به وجود تکنولوژی‌های موجود در بخش صنعت ساختمان کشور و همچنین حضور افراد توانمند، اکنون شاهد طرح چنین مواردی از سوی وی هستیم.

این انبوه‌ساز گفت: این موارد در حالی بیان می‌شود که متاسفانه برخلاف سیاست‌گذاری‌ها که تا زمانی که تولید داخل داریم نباید نسبت به واردات اقدام کرد. در آزادراه تهران - شمال از شرکت‌های چینی استفاده کردیم اما آنها پس از ۲۰ سال پروژه را نیمه‌کاره کردند و از ایران خارج شدند؛ این‌گونه موارد متاسفانه برای ما درس عبرت نشده است.

وی ادامه داد: تکنولوژی‌های مورد استفاده در صنعت ساختمان از سایر کشورها وارد شده و می‌توان به مواردی مانند سیستم قالب تونلی، تکنولوژی سوپر پانل، سیستم سازه‌ال اس اف (Isf)، سیستم پیچ و مهره‌ای و ... اشاره کرد که در کشور کارخانه‌ای مربوط به این تکنولوژی‌ها در حال فعالیت هستند اما متاسفانه مشتری برای آنها وجود ندارد به طوری که برای سیستم قالب تونلی تکنسین تربیت کرده‌ایم و قالب‌سازان محصولات خود را عراق و سلیمانیه و اربیل صادر می‌کنند. رهبر گفت: استفاده از تکنولوژی‌های روز و موجود در ایران در صورت حمایت، موجب رکودزنی در ساخت و ساز خواهد شد به طوری که در پردیس و با استفاده از این تکنولوژی‌ها توانستیم اسکلت ۴۵۰ واحد مسکونی را در عرض یک روز انجام دهیم که نشان دهنده میزان تفاوت

استفاده از تکنولوژی‌ها و سیستم‌های روز دنیا در ساخت و ساز نسبت به روش‌های سنتی است. در بلوک‌های ۴ تا ۶ واحد یک روز زمان نیاز است تا قالب‌ها بسته شود بنابراین به جرأت می‌توان گفت با حمایت‌های مالی می‌توان پروژه ساخت سالانه یک میلیون واحد مسکونی را در کوتاه‌ترین زمان ممکن انجام داد.

۵۰۰ هزار مهندس بیکار داریم

وی تاکید کرد: اگر به دنبال تسریع در ساخت و ساز هستیم به همان نسبت نیز باید تزریق مالی نیز با سرعت انجام شود در غیر این صورت پروژه مشمول زمان می‌شود زیرا سازنده برای خرید میلگرد و سیمان و سایر مصالح ساختمانی نیازمند نقدینگی است که باید به سرعت مرفوع شود. برای دستیابی به سرعت عمل مورد نیاز پروژه‌ها نیازمند هماهنگی بین تمام بخش‌ها و ارگان هستیم.

وی توضیح داد: در صورت تامین بودجه می‌توان به صورت همزمان اسکلت بندی و حتی ساخت دیوار و ... پروژه‌ها را انجام داده به طوری که برای سایر طبقات مشکلی ایجاد نشود. هر مرحله جداگانه و به صورت هم‌زمان امکانپذیر است. رهبر گفت: اگر در صنعت ساختمان تکنولوژی روز دنیا استفاده شود به حتم شاهد کاهش مدت زمان اجرای پروژه‌ها و همچنین هزینه‌ها خواهیم بود؛ سرعت عمل به هماهنگی میان مدیریت اجرای پروژه، حمایت دولت، تزریق منظم مالی متقاضی و ... وابسته است که تاکنون شاهد این هماهنگی در صنعت ساختمان نبوده‌ایم.

وی افزود: طرح ورود سازنده بخش مسکن از خارج اصلا درست نیست زیرا برای تربیت مهندسان و نیروهای متخصص وقت و هزینه‌های فراوانی صرف شده و این عده توان بهبود وضعیت و شرایط صنعت ساختمان را دارا هستند و می‌توانیم به صادرات خدمات فنی بپردازیم.

وی توضیح داد: در سال ۱۳۹۱ در کشور ونزوئلا توانستیم با استفاده از سیستم قالب تونلی نسبت به ساخت ۳ هزار واحد اقدام کنیم و با توجه به ساخت این تعداد واحد در دورترین نقطه جغرافیایی نسبت به ایران چگونه نمی‌توانیم در داخل کشور دست به چنین کاری بزنیم؟ وی گلایه کرد: عوض تقویت صدور خدمات از ایران برعکس عمل می‌کنند که به اعتقاد بنده انحراف و اطلاعات نادرستی است که شاید به وزیر راه و شهرسازی ارائه شده است.

رهبر درباره ناامیدی و دلسردی انبوه‌سازان داخلی از طرح چنین مواردی بیان کرد: طرح این موارد تاثیر بسیار منفی بر روی کار مهندسان می‌گذارد زیرا ما اکنون در کشور بیش از ۵۰۰ هزار مهندس

داریم که به جرات می‌توان گفت تقریباً همه آنها بیکار هستند و در کنار آنها دارای نیروی انسانی متخصص در صنعت ساختمان هستیم که با حمایت از این بخش می‌توانیم شاهد اشتغالزایی باشیم. اما متاسفانه برخی به دنبال ورود نیروی خارجی به بخش صنعت ساختمان هستند که در مقابل باید ارز به آنها پرداخت شود در حالی که نیازی به این کار نیست زیرا در این بخش دارای تکنولوژی و همچنین نیروی انسانی متخصص و کارآمد هستیم.

سابقه نامناسب چینی‌ها در آزادراه تهران شمال

با داغ شدن بحث در زمینه حضور چینی‌ها در صنعت احداث ایران، ۷ آبان ساختمان آنلاین نوشت تازه‌ترین صدایی که از پارلمان شنیده شده حکایت از آن دارد که با وجود مخالفت‌هایی نسبت به حضور شرکت‌های چینی برای اجرای طرح نهضت ملی مسکن، این ایده برای تصویب احتمالاً به صحن علنی مجلس خواهد رفت.

اسماعیل حسین زهی، نایب رئیس کمیسیون عمران مجلس، سابقه چینی‌ها در پروژه آزادراه تهران - شمال را «نامناسب» ارزیابی کرده و گفته «بنده با حضور شرکت‌های چینی در پروژه‌های طرح جهش تولید و تامین مسکن (نهضت ملی مسکن) مخالفم». اما او در عین حال بیان کرده است که «هرگونه قرارداد با کشور چین برای ساختمان سازی باید در صحن علنی مجلس مورد بررسی نمایندگان قرار گیرد»

اما حال سوال اینجاست که چرا دولت به انعقاد قرارداد با شرکت‌های چینی اصرار دارد؟ مهمترین دلیل می‌تواند مربوط به کمبود منابع مالی باشد. اینگونه به نظر می‌رسد اگر با چین قرارداد پروژه‌های جهش تولید و تامین مسکن را به امضا برسانیم می‌توانیم با توجه به تحریم هانفت را تهاتر کنیم.

اگر هدف انتقال تکنولوژی باشد اشکالی ندارد

ساختمان آنلاین نیز ۷ آبان به نقل از مجتبی یوسفی عضو هیات رئیسه مجلس نوشت: «ساختار نظام مهندسی و بنیه فنی و مهندسی کشور در طول سال‌ها بعد از انقلاب با وجود تحریم‌های ظالمانه نه تنها نیاز داخلی را به راحتی رفع کرده بلکه در علوم "های تک" نیز در میان کشورها جهان حرف برای گفتن داشته و قابلیت ساخت نیروگاه و پالایشگاه در کشورهای دیگر را دارد. از این رو می‌توانیم نیاز خودمان را در تولید مسکن و خدمات فنی و مهندسی بر طرف کنیم.

راه، مسکن و شهرسازی باید با انتشار فراخوان از شرکت‌های دانش‌بنیان دعوت کند تا طرح‌های مناسب خود را در مورد ساختمان ارایه بدهند. مرکز تحقیقات ماموریت دارد تا به سرعت در حوزه ساخت و ساز، تحول ایجاد کند و ایجاد تحول نیز از طریق شرکت‌های دانش‌بنیان حاصل می‌شود.

دولت چاره‌ای جز ساخت مسکن چینی ندارد

بسیاری از فعالان ساخت و ساز کشور، انتقاد وزیر راه و شهرسازی از شرایط سنتی ساخت و ساز در کشور را دلیل مناسبی برای حضور چینی‌ها در صنعت احداث نمی‌دانند. طی سالهای اخیر تحریم‌ها، بی پولی دولت و حضور شرکت‌های خصوصی ضرایب زیادی بر پیکر صنعت احداث وارد کرده است، و موضوع «تلاش برای حیات شرکتها» فرصتی نگذاشته تا فعالان صنعت احداث به رویکردهای جدید جهانی توجه کنند. هرگونه تلاشی برای دستیابی یا استفاده از تکنولوژی‌های روز دنیا نیز در کوران بحرانهای اخیر به حاشیه رانده شده است.

در چنین شرایطی حضور سازندگان چینی در ایران می‌تواند ضربه نهایی را به مهندسان ایرانی وارد کند. امری که نمی‌توان گفت دولت با وجود بدنه کارشناسی خود از آن غافل است. اما به نظر می‌رسد فارغ از بحثهای توسعه و استفاده از حداکثر توان داخلی، دولت در ازای فروش نفت چاره‌ای جز همکاری با چینی‌ها برای «ساخت مسکن چینی در ایران» ندارد و با وجود اعلام آمادگی تشکلی فنی و مهندسی برای مشارکت در ساخت یک میلیون مسکن یاد شده، مذاکرات دولت با طرف‌های چینی ادامه دارد.

داخلی برای ساخت مسکن کافی بوده و هیچ نیازی به حضور کشورهای خارجی نداریم، مگر اینکه شرکت‌های خارجی بخواهند به عنوان سرمایه‌گذار حاضر شوند. نماینده مردم اردبیل در مجلس شورای اسلامی، تصریح کرد: ما نیازی نداریم که شرکت‌های خارجی بخواهند به عنوان مجری پروژه حضور یابند و حتی از مایپول نیز دریافت کنند اما از سرمایه‌گذاری آنان در این حوزه استقبال خواهیم کرد. ما هم از لحاظ دانش فنی و هم از لحاظ نیروی انسانی توانایی بالایی برای ساختمان سازی داریم.

قرار نیست چینی‌ها کارگر به ایران بیاورند

بالاخره وزیر راه و شهرسازی روز ۲۱ آبان در گفتگو با تسنیم حضور قریب‌الوقوع چینی‌ها در صنعت احداث را تأیید کرد و گفت: در راستای ورود فناوری‌های نوین مذاکره با چینی‌ها ادامه دارد. وی افزود: نمایندگانی از شرکت‌های چینی در کشور حضور دارند و در حال مذاکره با آنها هستیم. البته قرار نیست که چینی‌ها کارگر به ایران بیاورند، یا مهندس یا مصالح ساختمانی وارد کشور کنند. وزیر راه و شهرسازی تأکید کرد: چینی‌ها فناوری‌های نوین ساخت و ساز را به ایران می‌آورند. قیمت خارجی‌ها برای ساخت مسکن پایین‌تر از سازندگانی ایرانی است. وی با بیان این‌که در بخش مسکن قیمت‌ها با روش ساخت سنتی مناسب نخواهد بود، تصریح کرد: شرکت‌های خارجی پیشنهاد ساخت و ساز با قیمت‌های پایین‌تر از داخلی‌ها می‌دهند. اما استفاده از توان داخلی در اولویت قرار دارد و این نشان می‌دهد کار علمی و فناوری در خصوص ساخت و ساز مسکن انجام نشده و این یک ماموریت ویژه برای مرکز تحقیقات راه، مسکن و شهرسازی است. قاسمی تأکید کرد: مرکز تحقیقات

از طرفی به دلیل وجود متخصصین و نیروهای توانمند داخلی علم و تکنولوژی فنی و مهندسی بسیار خوبی در اختیار داریم اما به دلیل نبود حمایت کافی، در حوزه صنعتی سازی ساختمان تجربه نداریم. از این رو پروژه مسکن مهر نیز به دلیل تجربه پایین، به صورت سنتی ساخته شد و دارای مشکلات مختلفی در حوزه فنی و مهندسی نیز بود و این ضعف در کنار تمامی محاسن پروژه مسکن مهر، وجود داشت هرچند باید توسط دولت بعد تکمیل و اصلاح می‌شد اما بدون معرفی جایگزین به صورت کامل متوقف شد و زمینه رشد چند ۱۰۰ درصدی مسکن در سال‌ها اخیر را فراهم کرد. اگر همکاری با شرکت‌های چینی در طرح نهضت ملی مسکن با هدف انتقال فناوری و استفاده از تجربیات آنها در موضوعات حقوقی مانند اجاره داری حرفه‌ای، عرضه مسکن در بورس، ساخت و ساز توسط صندوق‌های سرمایه گذاری و صنعتی سازی ساخت مسکن باشد، در یک بازه زمانی کوتاه مدت ایرادی نخواهد داشت. عضو کمیسیون عمران مجلس بیان کرد: اگر قرار باشد مانند دولت سابق به دلیل عدم توجه به توانمندی‌های داخلی به جای دریافت تکنولوژی به وارد کننده لوازم غیر ضروری تبدیل شویم با آن مخالف هستیم. یوسفی تأکید کرد: اگر ساخت و ساز با منابع مالی که مجلس بر اساس قانون جهش تولید مسکن پیش بینی کرده است، محلی برای اشتغال و درآمدزایی شرکت‌های خارجی شود به شدت با آن مخالف هستیم اما اگر بنا به استفاده از فناوری و تجربه حقوقی آنها در مدت زمان کوتاه باشد، مشکلی وجود ندارد.

مگر این که به عنوان سرمایه‌گذار حاضر شوند

در ادامه این اظهار نظرها صدیف بدری نایب رئیس کمیسیون عمران مجلس شورای اسلامی در گفتگوی خود (۱۰ آبان) با ایسنا تأکید کرد: ما هم از لحاظ دانش فنی و هم از لحاظ نیروی انسانی توانایی بالایی در حوزه ساختمان سازی داشته و نیازی به حضور شرکت‌های خارجی برای ساخت سالانه یک میلیون واحد مسکونی نداریم. ظرفیت داخلی کشور در حوزه ساختمان سازی بسیار بالا است. هم شرکت‌های داخلی و هم انبوه سازان ما از توانایی بالایی در حوزه ساخت ساختمان برخوردار هستند.

نایب رئیس کمیسیون عمران مجلس در ادامه با بیان اینکه لازم است برای ساخت یک میلیون واحد مسکونی در سال از ظرفیت‌های مهندسين داخلی استفاده شود، اظهار کرد: هم در حوزه کیفی سازی و هم در حوزه کمی ظرفیت‌های

در نامه سلاح‌ورزی به رئیس‌جمهور عنوان شد؛

اعلام آمادگی بالاترین نهاد کارفرمایی برای مشارکت در ساخت مسکن دولت

کانون عالی انجمن‌های صنفی کارفرمایی در نامه‌ای به رئیس‌جمهور ضمن اعلام آمادگی برای مشارکت در ساخت یک میلیون مسکن در سال خواستار حضور نماینده این کانون در جلسات شورای عالی مسکن شد.

به گزارش اتاق ایران، حسین سلاح‌ورزی رئیس هیأت‌مدیره کانون عالی انجمن‌های صنفی کارفرمایی ایران، در نامه‌ای به ابراهیم رئیسی رئیس‌جمهور از آمادگی این کانون برای کمک به اجرای طرح اجاد یک میلیون واحد مسکونی در سال خبر داد. در این نامه آمده است: کانون عالی انجمن‌های صنفی کارفرمایی ایران که بر اساس ماده ۱۳۱ قانون کار بالاترین نهاد کارفرمایی کشور محسوب می‌شود، با حضور بیش از دو هزار و ۷۰۰ تشکل صنفی کارفرمایی در حوزه‌های مختلف تولید و خدماتی از جمله شرکت‌های مختلف زنجیره ارزش صنعت ساختمان و حوزه احداث می‌تواند نقش موثری در کمک به اجرای موفق طرح جهش تولید مسکن و احداث سالیانه یک میلیون واحد مسکونی در کشور ایفا نماید.

این نامه می‌افزاید: به عنوان نمونه کانون سراسری پیمانکاران عمرانی ایران به عنوان یکی از تشکل‌های زیرمجموعه، به تنهایی درگیرنده بیش از سی و پنج هزار شرکت ساختمانی و پیمانکاری دارای رتبه بندی و تایید صلاحیت شده از سوی سازمان برنامه و بودجه، ظرفیت قابل قبولی برای اجرای طرح جهش تولید مسکن تلقی شده و اگر هر کدام از این شرکت‌های عضو، فقط وظیفه اجرایی احداث ۳۰ واحد مسکونی را بر عهده بگیرند دغدغه‌ای در خصوص احداث یک میلیون واحد مسکونی در سال وجود نخواهد داشت.

در ادامه این نامه آمده است: از طرف دیگر با توجه به حضور تشکل‌های مرتبط با صنایع تولیدی زنجیره ارزش صنعت ساختمان از جمله فولاد، سیمان، گچ، کاشی و سرامیک، تاسیسات و تجهیزات و... در این کانون شاید بتوان به خوبی اپراتور و پلتفرم زنجیره ارزش صنعت ساختمان را در کشور برنامه‌ریزی کرده و به گونه‌ای شکل داد که سازوکار تهاتر بین اجزا زنجیره و امکان اجرای روش‌های تامین مالی و اعتباری مبتنی بر زنجیره، بستر لازم اجرایی تولید سالیانه یک میلیون واحد مسکونی در کشور فراهم کند.

در پایان این نامه خطاب به رئیس‌جمهور آمده است: ضمن اعلام آمادگی کانون عالی انجمن‌های صنفی کارفرمایی ایران برای همکاری در زمینه تولید و احداث سالیانه یک میلیون واحد مسکونی و اجرای بهینه طرح جهش ملی مسکن، در صورت صلاحدید دستور فرمایید تا ضمن دعوت نماینده این کانون عالی در جلسات شورای عالی مسکن امکان استفاده از این ظرفیت فراهم گردد.

چرایی انتقادات از چین برای طرح جهش مسکن

وقتی «آسفالت‌کار» سازنده مسکن مهر شد!

رودهن، پردیس و پزند در استان تهران، هشتگرد در البرز، ابریشم و ماهدشت کرج، خوزستان، همدان و بسیاری دیگر، تنها نمونه‌هایی از بر باد رفتن اعتماد مردم به برخی دستگاه‌های دولتی و سازندگان بخش خصوصی ایران است؛ سازندگانی که از برخی حاتم‌بخشی‌ها و طولانی شدن طرح مسکن مهر بهترین بهره را بردند.

چرا به سمت چین و ترکیه رفتیم؟

با وجود آن‌که در توان فنی و مهندسی شرکت‌های حرفه‌ای داخل کشور تردیدی وجود ندارد بحث استفاده از سرمایه و تکنولوژی چین برای پروژه جهش تولید مسکن ظاهراً جدی شده است. در جدیدترین موضع‌گیری، وزارت راه و شهرسازی اعلام کرده که ضمن استفاده حداکثری از توان سازندگان داخلی، از ظرفیت‌های سرمایه‌گذاران کشور چین نیز استفاده خواهد کرد.

پیش از این هم محمود محمودزاده، معاون وزیر

نگاه منفعت‌طلبانه برخی سازندگان، شرکت‌های دست‌چندم و مقاطعه‌کاران به پروژه مسکن مهر در کنار کیفیت پایین ساختمان‌ها و نبود خدمات و زیرساخت‌ها، ضربه‌ای را به اعتماد عمومی وارد کرد که حالا دولت مجبور شده برخلاف میل سازندگان ایرانی، در طرح جهش تولید مسکن به شرکت‌های چینی هم رو بیاورد؛ یکی از متقاضیان مسکن مهر مدعی است که برخی پروژه‌های این طرح در قالب شرکت‌های زیرمجموعه به آسفالت‌کار و جدول‌کار واگذار شده بود.

به گزارش ایسنا، در پروژه ۲ میلیون و ۳۰۰ هزار واحدی مسکن مهر، به جز آن‌ها که به صورت خودمالکی به سرانجام رسید، اغلب طرح‌ها به دلیل نداشتن امکانات و زیرساخت‌ها یا ناکارآمدی بعضی سازندگان دچار تورم و افزایش قیمت شد. مسکن مهر آبشناسان رباط کریم، مهرآباد

پیام‌آبادگران
آذر دی ۱۴۰۰
شماره ۳۹۹

راه و شهرسازی. با اشاره به این موضوع که استفاده از تکنولوژی ساخت منجر به کاهش تا ۳۵ درصدی قیمت تمام شده مسکن خواهد شد، صراحتاً مذاکره با چینی‌ها برای پروژه‌های مسکن ایران را تایید کرد اما گفت که آنها قرار است تکنولوژی وارد کنند نه اینکه بسازند. در حال حاضر نیز عنوان می‌شود که قرار است چینی‌ها سرمایه هم به ایران بیاورند.

درد دل سازندگان داخلی چیست؟

انبوه‌سازان ایرانی از رکود بخش مسکن، تحمیل هزینه‌های سنگین به حوزه ساخت و ساز، طولانی شدن فرآیند صدور پروانه و بروکراسی پیچیده اداری گل‌مند هستند. از حدود سه هفته قبل که بحث حضور چین برای اجرای پروژه جهش تولید و تامین مسکن به گوش رسید، صدای سازندگان داخلی که معتقدند در بخش ساخت و ساز با کمبود تخصص و امکانات مواجه نیستیم، درآمد.

ایرج رهبر - نایب رییس انجمن انبوه سازان تهران - به بیکاری ۵۰۰۰ شرکت انبوه ساز و ۵۰۰ هزار مهندس کشور که از توان اجرایی لازم برخوردار هستند اشاره کرد و گفت که به جای صادرات خدمات فنی و مهندسی بیاندیشیم داریم برعکس عمل می کنیم. فرشید پور حاجت - دبیر کانون انبوه سازان - هم مشکلات بخش ساخت و ساز را نه پایین بودن توان داخلی، بلکه پیچیده بودن فرآیند صدور پروانه، تبعیض بین شرکتهای داخلی و خارجی، مداخلات دولت، تحمیل هزینه های سنگین و بروکراسی پیچیده اداری دانست و به ایسنا گفت: پروانه ساختمانی برای شرکت خارجی در ایران ۱۰ روزه صادر می شود اما برای ما فقط ۱۰ روز طول می کشد تا جواب سلام مان را بدهند!

سید محمد مرتضوی - عضو هیات مدیره کانون انبوه سازان - نیز با اشاره به سابقه نه چندان درخشان چین در پروژه آزادراه تهران - شمال اظهار کرد: در طرح مسکن مهر پرداختی به شرکت ترکیه ای با دلار است که اگر همین امکان برای سازندگان داخلی در نظر گرفته شود آنها نیز خود را ارتقا می دهند و صنعت ساختمان کشور بیش از گذشته پیشرفت می کند.

طولانی شدن پروژه هایی که به ایرانی ها واگذار می شود

شرکتهای ساختمانی داخلی معمولاً چندان از باز شدن پای خارجی ها به ایران خوششان نمی آید. اواخر سال گذشته نیز که پروژه ۳۵۰ واحدی مسکن ملی شهر جدید بهارستان از طرف شرکت عمران به یک شرکت ایرانی با مدیریت فردی ترک تبار سپرده شد، انبوه سازان اصفهانی گفتند که فرصت اشتغال زایی از ایرانی ها گرفته شده است. شرکت عمران هم در جواب اعلام کرد که انبوه سازان اصفهان از سال ۱۳۹۴ حدود ۳۰۰۰

واحد مشارکتی را در دست گرفته اند و طی این پنج سال فقط ۲۰ درصد کار را جلو برده اند. مخالفت سازندگان داخلی با حضور سرمایه گذاران خارجی برای پروژه های مسکونی در حالی مطرح می شود که عملکرد نامطلوب برخی سازندگان ایرانی در طرح مسکن مهر جلوی چشم قرار دارد. از ۸۳ هزار واحد مسکن مهر شهر جدید پردیس حدود ۵۰ هزار واحد به سازندگان داخلی واگذار شد که هنوز بعد از گذشت حدود ۹ سال به اتمام نرسیده و این در حالی است که شرکت ترکیه ای اغلب واحدها را تکمیل کرده است؛ مگر آن قسمت هایی که ایراداتی در جانمایی داشت. به گواه متقاضیان نیز کیفیت و خدمات شرکت خارجی به مراتب بهتر از سازندگان ایرانی بوده است.

وقتی آسفالت کار، سازنده مسکن مهر شد!

نبی الله قدیری فرد - از متقاضیان مسکن مهر پردیس - با بیان این که سازندگان مسکن مهر در حق متقاضیان، بی مهری کردند به ایسنا گفت: بعضی افراد بدون داشتن هیچ گونه تخصصی در انبوه سازی با سوء استفاده از فرصت فراهم شده وارد پروژه مسکن مهر شدند. از آسفالت کار گرفته تا جدول کار، سازنده مسکن مهر شد! بدین صورت که بعضی پیمانکاران طرف قرارداد، کار را به شرکت های دست چنم و افراد مقاطعه کار واگذار کردند و فقط از مزایای اقتصادی این طرح بهره بردند. هر روز هم قیمت مصالح و سقف تسهیلات افزایش پیدا می کرد.

به گفته قدیری فرد، شرکت ترک در فاز ۱۱ پردیس واحدها را با آورده نقدی حدود ۳۰ میلیون تومان همراه با پکیج، رادیاتور و کولر تحویل می دهد؛ در حالی که انبوه سازان داخلی که ۴۰ تا ۴۵ میلیون

تومان آورده متقاضیان را دریافت کردند این نصیبات را ارایه نمی دهند. این در حالی است که از ۸۳ هزار واحد مسکن مهر شهر جدید پردیس حدود ۱۸ هزار واحد هنوز پس از گذشت ۹ سال از آغاز این طرح تحویل نشده است.

البته پای درد دل سازندگان هم که می نشینیم توجیهاتی دارند، اما برای خانواده ای که بعضاً ۱۴ سال در انتظار مسکن مهر کل کشور به سر می برد، این حرف ها قانع کننده نیست. از حدود ۲ میلیون و ۳۰۰ هزار واحد مسکن مهر حدود ۲۴۰ هزار واحد هنوز تحویل نشده که بخشی در مراحل نازک کاری و بخشی درگیر مشکلات حقوقی است. از ۲ میلیون و ۶۰ هزار واحد مسکن مهر تحویل شده در دولت های یازدهم و دوازدهم و ۳۳ درصد در دولت های نهم و دهم تحویل شده است.

حالا با توجه به این که تجربه چراغ راه آینده است، به نظر می رسد دولت بنا دارد از گذشته درس بگیرد و تکنولوژی روز جهان را به خدمت پروژه های داخلی بیاورد.

بنا بر اعلام معاونت مسکن و ساختمان وزارت راه و شهرسازی، یکی از ابزارهای تحت اختیار وزارت راه و شهرسازی بر مبنای ماده ۱۴ قانون ساماندهی، جذب مشارکت و سرمایه گذاران خارجی در تولید انبوه مسکن است. وزارت راه و شهرسازی در نظر دارد ضمن استفاده حداکثری از ظرفیت سازندگان و انبوه سازان داخلی به منظور تحقق عرضه سالانه یک میلیون واحد مسکونی از ظرفیت های سرمایه گذاری خارجی از جمله سرمایه گذاران کشور چین استفاده کند. ابعاد و مشخصات استفاده از ظرفیت سرمایه گذاری خارجی در حوزه مسکن در مذاکرات در دست اقدام و با توجه به توان شرکت های طرف مذاکره و همچنین تکنولوژی قابل استفاده در ایران، مشخص می شود.

پیمانکاران اوراق اسناد خزانه را در بورس نقد نمی کنند

شونده بازار سرمایه، این اوراق به پیمانکاران ارائه شده تا با فروش آن، تأمین مالی کنند. فدایی ادامه داد: جالب آن است که ۶۷ همت (هزار میلیارد تومان) از این اوراق توسط وزارت اقتصاد در اختیار سازمان برنامه و بودجه قرار گرفته اما هنوز در اختیار پیمانکاران قرار نگرفته است، اما اوراقی که دولت در بازار سرمایه منتشر کرده و منابع نقدی را از بازار سرمایه در دو بخش اوراق سلف دولتی و اوراق مباحه دولتی تأمین کند.

مدیر نظارت بر نهادهای مالی سازمان بورس و اوراق بهادار تصریح کرد: دولت توانسته در بخش اوراق سلف دولتی ۱۱ هزار و ۵۰۰ میلیارد تومان و در اوراق مباحه دولتی هم ۳۴ میلیارد تومان را از بازار سرمایه به صورت نقد تأمین مالی کند. وی در پاسخ به این سوال که آیا دولت با فروش اوراق بدهی در بازار سرمایه باعث شده که شرکتها یا صندوقها سهام فروخته و پول خود را اوراق دولتی خریده و از این طریق موجب ریزش بازار شوند، گفت: صندوقهای سرمایهگذاری در بازار سرمایه که دارای حجمی بیش از ۵۵۰ هزار میلیارد تومان هستند پشتهای بسیار خوب در این زمینه برای حمایت از بازار سرمایه بوده و هستند.

به گفته فدایی؛ در حال حاضر حجم صندوقهای بازارگردانی به ۱۰۰ هزار میلیارد تومان میرسد که وظیفه ایجاد نقدشوندگی در بازار سرمایه را بر عهده دارند و طی ۷ ماه گذشته بالغ بر ۴۲ هزار میلیارد تومان خرید سهام را انجام داده و ۲۸ هزار میلیارد تومان نیز فروش سهام و به طور خالص حدود ۱۴ هزار میلیارد تومان خرید سهام را در برنامه فعالیت خود داشته اند.

وی افزود: علاوه بر صندوقهای بازارگردانی سایر صندوقها نیز در بازار سرمایه فعال بودند به طوری که صندوقهای با درآمد ثابت نیز ۱۱ هزار و ۶۰۰ میلیارد تومان خرید سهام را در بازار سرمایه انجام داده اند.

وی خاطر نشان کرد: بازار سرمایه آینده تمام نمای اقتصاد کشور است اما با دو ابهام سیاسی و اقتصادی در فعالیتهای خود مواجه است.

فدایی اظهار کرد: بازار سرمایه در بخش ابهامهای سیاسی بازار سرمایه منتظر به نتیجه رسیدن اقدامات دولتمردان برای رفع موانع موجود است و در بحث مربوط به ابهامهای اقتصادی نیز که شامل قیمتگذاری دستوری در صنایع مختلف است، خواهان رفع مسائل و مشکلات موجود است.

۲۳.۵ هزار میلیارد تومان اوراق خزانه به پیمانکاران داده شد تا در بازار سرمایه به فروش برسانند اما این اوراق به فروش نرسیده و بخش زیادی از آن در دست پیمانکاران است.

سازمان برنامه و بودجه نیز این اوراق را در اختیار پیمانکاران قرار داده تا در یک بازار نقد شونده بازار سرمایه، این اوراق به پیمانکاران ارائه شده تا با فروش آن، تأمین مالی کنند.

مقام ارشد سازمان بورس گفت: ۲۳.۵ هزار میلیارد تومان اوراق خزانه به پیمانکاران داده شد تا در بازار سرمایه به فروش برسانند اما این اوراق به فروش نرسیده و بخش زیادی از آن در دست پیمانکاران است.

به گزارش بازار سرمایه، مدیر نظارت بر نهادهای مالی سازمان بورس و اوراق بهادار در گفتگو با اخبار نیمروزی شبکه یک با بیان این مطلب و در پاسخ به این سوال که از مجموع اوراقی (اوراق دولتی) که در سال جاری منتشر شده است چه میزان وارد بازار سرمایه شده و به فروش رفته و چه میزان در بانک مرکزی به فروش رفته است، گفت: در سال جاری که یکی از سختترین سالها به لحاظ تأمین بودجه دولت بوده است، اوراق بهادار دولتی در بازار سرمایه منتشر شده است.

میثم فدایی افزود: یکی از این اوراق که توسط دولت در بازار سرمایه منتشر شده، اوراق خزانه بوده به این صورت که این اوراق در قالب تهاثر بدهیهای دولت با پیمانکاران منتشر و در اختیار سازمان برنامه و بودجه قرار گرفته و سازمان برنامه و بودجه نیز این اوراق را در اختیار پیمانکاران قرار داده تا در یک بازار نقد

پیامآبادگران
آذرودی ۱۴۰۰
شماره ۳۹۹

نماینده بخش خصوصی به هیات حل اختلاف معاملات شهرداری تهران اضافه شود

در نشست کمیته حمایت از کسب و کار تاکید شد؛ نماینده بخش خصوصی به هیات حل اختلاف معاملات شهرداری تهران اضافه شود.

در تازه‌ترین نشست کمیته حمایت از کسب و کار مقرر شد با نظرخواهی از بخش خصوصی، شیوه‌نامه اجرای ماده ۳۸ آیین‌نامه معاملات شهرداری تهران تدوین شود. جلسه کارگروه تخصصی کمیته حمایت از کسب و کار با موضوع «بررسی ماده ۳۸ آیین‌نامه معاملات شهرداری تهران و اصلاحات و الحاقات بعدی آن» در تاریخ ۱۴۰۰/۹/۷ در اتاق ایران و با حضور نمایندگان از اتاق ایران، اتاق تعاون ایران، اتاق اصناف ایران، معاونت حقوقی ریاست جمهوری، شهرداری تهران، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور، مجمع شهرداران کلانشهرهای ایران و سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران برگزار گردید.

تدوین شیوه‌نامه اجرای ماده ۳۸ آیین‌نامه معاملات شهرداری تهران موضوعی بود که در نشست اخیر کمیته تخصصی حمایت از کسب و کار مورد تاکید قرار گرفت و در نهایت مقرر شد این شیوه‌نامه با نظرخواهی از بخش خصوصی، سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها، مجمع کلانشهرها و شهرداری تهران تدوین و پس از نهایی شدن از سوی سازمان شهرداری‌ها به کلیه شهرها ابلاغ شود.

بر اساس اظهارات محسن عامری، مدیر دبیرخانه کمیته حمایت از کسب و کار در سال ۱۳۹۰ قانون اصلاح و تسری آیین‌نامه معاملات شهرداری تهران از سوی مجلس مورد بازنگری قرار گرفت و اصلاحات آن به تصویب نمایندگان رسید و از سوی رئیس‌جمهور وقت ابلاغ شد. ماده ۳۸ این قانون می‌گوید «اختلافات ناشی از معاملات موضوع این آیین‌نامه در هیات حل اختلافی با عضویت یک نفر قاضی دادگستری با انتخاب رئیس قوه قضائیه، یک نفر از اعضای شورای شهر با انتخاب

شورای مربوطه، نماینده شهرداری به انتخاب شهردار، نماینده بخش دار یا فرماندار حسب مورد و نماینده قانونی طرف قرارداد، قابل رسیدگی و حکم صادره از طرف قاضی جلسه برای دو طرف لازم‌الاجرا است.»

در این بین نبود ضمانت اجرایی مشخص برای آرای صادرشده توسط این هیات، طولانی بودن روند برگزاری جلسات آن، نبود نماینده بخش خصوصی در جلسات هیات و مواردی از این دست مورد اعتراض بخش خصوصی است.

عامری درباره حضور نماینده بخش خصوصی به عنوان عضو در جلسات کمیسیون موضوع ماده ۳۸ قانون، تاکید کرد: حضور یک نماینده از سوی تشکلهای می‌تواند به صدور آرای تخصصی و دقیق کمک کند. بنابراین تغییر در اعضای هیات برای بهبود و تقویت فعالیت این هیات، کارساز خواهد بود.

باید از طرف بخش خصوصی نماینده‌ای در جلسات کمیسیون حضور داشته باشد

موضوع ماده ۳۸ قانون حضور داشته باشد. در ادامه محمد تکلای، نماینده سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران با انتقاد از نبود نماینده بخش خصوصی در جلسات این هیات، خاطرنشان کرد: متن این قانون دچار ابهاماتی است که شرایط کار را

پیچیده کرده است. اگر طبق آنچه در بند پایانی قانون آمده و تنها قاضی باید رأی دهد، پس حضور نمایندگانی از شورای شهر، شهرداری و غیره معنایی ندارد و اگر این طور نیست و باید نظرات این افراد هم دیده شود پس باید از طرف بخش خصوصی هم نماینده‌ای در راستای تشریح موضوعات تخصصی حضور داشته باشد.

این فعال اقتصادی ساختار نظارت و بررسی مجدد احکام و آرای هیات را مبهم توصیف کرد و خواستار بازنگری قانون در این بخش شد. به گفته او مهم‌ترین مشکل مربوط به اجرای احکام صادره است که چون تخصصی نیستند، قابلیت اجرا ندارند؛ درباره بیشتر پرونده‌ها شاهد صدور رأی هستیم که کلی هستند و با وجود اینکه به نفع پیمان‌کار هم هستند اما امکان اجرا ندارند.

کمیسیون موضوع ماده ۳۸ محلی برای رفع اختلافات است

محمدرضا پروازی مقدم، نماینده شهرداری تهران و دبیر هیات حل اختلاف ماده ۳۸ نیز با تأیید مشکلات و چالش‌هایی این بخش و آنچه مورد اعتراض نمایندگان بخش خصوصی به ویژه سندیکای شرکت‌های ساختمانی قرار دارد، تصریح کرد: کمیسیون موضوع ماده ۳۸ محلی برای رفع اختلافات است که در صورت

جزء هیات باشد. در این کمیسیون هر دو طرف خود را ذی حق می‌دانند. باید این قانون بازنگری شود چون طبق ساختار آن همواره رأی به نفع کارفرما صادر می‌شود. او کمیسیون موضوع ماده ۳۸ را یک ظرفیت بسیار مهم در راستای جلوگیری از اتلاف وقت و هزینه دو طرف دعوا دانست و ادامه داد: اعتراض بخش خصوصی مربوط به شیوه اجراست و درباره وجود این ظرفیت تردیدی نداریم. به باور بخش خصوصی نماینده شورای شهر نمی‌تواند به دفاع از یک بخش تخصصی بپردازد چون تخصص این حوزه را ندارد. بنابراین باید یک نفر به نمایندگی از تشکل مربوطه نیز به عنوان عضو حضور داشته باشد. امین قاسم‌پور، کارشناس معاونت حقوقی ریاست جمهوری اعمال هرگونه تغییر در این قانون را منوط به نظر مجلس دانست و دریافت استفساریه را اقدامی کارساز ارزیابی کرد و افزود: به نظر می‌رسد طبق مفاد قانون، منعی برای حضور نماینده بخش خصوصی نیست هر چند در این رابطه نیز مجلس باید نظر دهد. به اعتقاد او چون ابهامات این قانون بسیار زیاد است بنابراین تدوین یک شیوه‌نامه اجرایی ضرورت دارد.

در نهایت مقرر شد برای تهیه متن استفساریه از معاونت حقوقی ریاست جمهوری، شهرداری تهران، مجمع کلانشهرها، سازمان شهرداری‌ها و بخش خصوصی نظرخواهی شود و یک متن جامع تهیه شده و در اختیار مجلس قرار گیرد. درباره شیوه‌نامه اجرای قانون هم قرار شد، پیش‌نویس تهیه شده از سوی شهرداری تهران ملاک عمل قرار گیرد و نظر سایر اعضای جلسه دریافت شده و در صورت تأیید نهایی این شیوه‌نامه از سوی سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌ها به کلیه استان‌ها ابلاغ شود.

است و این فرضیه که به نفع شهرداری دفاع می‌کند، درست نیست. مرادی با تأکید بر ضرورت اعمال برخی اصلاحات در چارچوب روش‌های اجرای قانون، تصریح کرد: نیازی به اصلاح قانون نیست و می‌توان به کمک تدوین شیوه‌نامه‌ای این ابهامات را برطرف کرد. حسن نوری، مدیرکل حقوقی و امور قراردادهای سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور با تأیید نظرات نماینده مجمع کلانشهرهای ایران، تأکید کرد: بخشی از مشکلاتی که امروز برای پیمانکاران به وجود می‌آیند، ناشی از عدم استفاده از مشاوران حقوقی هنگام انعقاد قرارداد است. اگر پیمانکاران در زمان انعقاد قرارداد از مشاور حقوقی کنند، بخش قابل توجهی از مشکلات برطرف می‌شود. او خاطرنشان کرد: قانون موجود ابهامات زیادی ندارد و به کمک یک شیوه‌نامه می‌توان مشکلات را برطرف کرد. پارساگوهری، نماینده اتاق تعاون در انتقاد از نبود نماینده بخش خصوصی در ترکیب اعضای کمیسیون موضوع ماده ۳۸ تصریح کرد: هدف این کمیسیون حل اختلاف است و باید نماینده بخش خصوصی هم

به نتیجه نرسیدن، می‌توان موضوع را به دادگاه ارجاع داد.

او با تأکید بر لزوم تهیه دستورالعمل یا شیوه‌نامه‌ای برای اجرای ابعاد مختلف قانون گفت: چون قانون از سوی مجلس به تصویب رسیده پس اگر نیاز به بازنگری داشته باشد باید از مجلس استفساریه دریافت کرد و یا درخواست اصلاح قانون را داد. پروازی مقدم با بیان این مطلب که درباره ماهیت کمیسیون، اختلاف نظر وجود دارد، تصریح کرد: اجرای آرا تا حدی در تهران حل شده و با همکاری دادگستری شعبه‌ای را در نظر گرفتیم و اجرای احکام به کمک این شعبه دنبال می‌شود. هرچند به دلیل ابهامات موجود، در حال تهیه شیوه‌نامه‌ای در شهرداری تهران هستیم تا بر اساس آن کار را جلو ببریم. او با تغییر در ترکیب اعضای هیات نیز مخالفت کرد و یادآورد شد: از آنجایی که پیمانکار به عنوان یک طرف دعوا در جلسات حضور دارد دیگر نیازی به نماینده بخش خصوصی نیست.

عمده مسائل موجود به شیوه اجرا مربوط است

محسن مرادی، نماینده مجمع کلانشهرهای ایران با اشاره به آسیب‌شناسی صورت گرفته درباره فعالیت این هیات گفت: به نظر می‌رسد عمده مسائل موجود به شیوه اجرا مربوط است و در کنار آن بی‌توجهی به موضوعات حقوقی از سوی پیمانکاران باید مورد توجه باشد. با رفع این مسائل در قالب دستورالعمل‌ها می‌توان مشکلات را برطرف کرد و دیگر نیازی به اصلاح قانون نیست.

او ادامه داد: این کمیسیون یک موضوع قدیمی است و سال‌هاست که کار کرده و نتیجه آن را دیدیم. در این کمیسیون نماینده شورای شهر در واقع نماینده مردم

بخشی از مشکلاتی که امروز برای پیمانکاران به وجود می‌آیند، ناشی از عدم استفاده از مشاوران حقوقی هنگام انعقاد قرارداد است. اگر پیمانکاران در زمان انعقاد قرارداد از مشاور حقوقی کنند، بخش قابل توجهی از مشکلات برطرف می‌شود.

شناسایی آسیب‌های ساختمان با ارزیابی عملکرد سازه‌ها بعد از زلزله

وینار تخصصی چهارمین سالگرد زلزله ۲۱ آبان سال ۱۳۹۶ سرپل ذهاب برگزار شد. در این نشست رییس پژوهشگاه سازه پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله از لزوم شناسایی آسیب‌های پنهان و آشکار ساختمان با ارزیابی عملکرد سازه‌ها بعد از زلزله سخن گفت و دکتر بهرخ حسینی‌هاشمی، عضو هیات علمی پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله از تدوین راهنمای تعمیر و یا تخریب سازه‌های آسیب دیده از زلزله خبر داد.

رییس پژوهشگاه سازه پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله با اشاره به پروژه‌های تحقیقاتی این پژوهشگاه برای ارزیابی عملکرد سازه‌ها در قبل و بعد از زلزله گفت: مطالعاتی در زمینه ارزیابی ایمنی سازه‌ها با استفاده از پس لرزه‌ها از جمله این طرح‌ها است که امکان شناسایی آسیب‌های پنهان و آشکار ساختمان‌ها بعد از زلزله را برای محققان فراهم می‌کند.

دکتر امید بهار در وینار تخصصی چهارمین سالگرد زلزله ۲۱ آبان سال ۱۳۹۶ سرپل ذهاب، تمرکز فعالیت‌های تحقیقاتی پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی را در راستای کاهش ریسک لرزه‌ای کشور در ۴ زمینه علوم زمین، ژئوتکنیک لرزه‌ای، مهندسی سازه و مدیریت ریسک لرزه‌ای دانست و اظهار کرد: در این راستا پژوهشگاه سازه گام‌هایی را در این حوزه برای خود تصور کرده است که می‌توان در فعالیت‌های مرتبط با مراکز صنعتی و پالایشگاهی مشاهده کرد.

وی همکاری این پژوهشگاه با مراکز صنعتی را در حوزه‌هایی چون مقاوم‌سازی، پایش سلامت سازه‌های پل‌ها و ساختمان و کمک به اصلاح و تکمیل آیین‌نامه‌ها، دستورالعمل‌ها و راهنماها دانست و یادآور شد: آنچه که بعد از زلزله سرپل ذهاب رخ داد، این بود که مسیرهای جدیدی در

مختلف ساختمان‌های متداول در ایران بر اساس پارامترهایی که بتوان این گونه‌های مختلف ساختمانی را تفکیک کرد، اقدام شود. هدف این طرح این است که گونه‌های مختلف سازه‌ها شناسایی و از یکدیگر تفکیک شود.

وی با بیان اینکه دستاورد این طرح ارائه چارچوب واحدی برای توسعه توابع شکنندگی در ساختمان بوده است، ادامه داد: در یک زمان مشخصی متوجه شدیم که برای ساختمان‌ها یک توابع شکنندگی مشخصی ارائه دهیم و در نهایت در این طرح پلتفرمی قابل استفاده برای مهندسان در این زمینه ارائه می‌شود.

بهار با بیان اینکه برای تکمیل این طرح نیازمند ایجاد بانک اطلاعاتی درباره آسیب‌های ساختمانی هستیم، گفت: این بانک از فعالیت‌های مرتبط هنگام

این فعالیت‌ها تنظیم شد که عمده آن پاسخگویی به نیازهای جامعه مهندسی و پر کردن خلایه‌هایی که در فعالیت‌های مهندسی وجود داشت، بوده است.

بهار، ارزیابی‌های لرزه‌ای پس از یک رویداد را از عمده‌ترین خلایه‌های موجود در فعالیت‌های مهندسی در این زمینه نام برد و خاطر نشان کرد: تلاش ما در طی این سال‌ها این بوده است که بتوانیم برای این موارد پاسخ‌هایی ارائه دهیم.

رییس پژوهشگاه سازه پژوهشگاه بین‌المللی زلزله‌شناسی و مهندسی زلزله به برخی از پروژه‌های اجرا شده در این زمینه در این پژوهشگاه اشاره کرد و یادآور شد: «گونه‌شناسی و تولید توابع شکنندگی ساختمان‌های رایج در ایران» از جمله این پروژه است و طی آن تلاش شده است که در زمینه طبقه‌بندی گونه‌های

رخداد زلزله آغاز می شود و تا تعمیر را در بر می گیرد. اطلاعاتی که در این بانک جمع آوری می شود، ارزیابی از توابع زلزله در ابعاد فیزیکی، اجتماعی و اقتصادی را تعریف می کند، ضمن آنکه می تواند به توسعه روش ها کمک کند.

وی «طراحی بهینه مبتنی بر عملکرد سازه ها بر اساس برآورد هزینه های طول عمر مفید سازه ها» را از دیگر طرح های اجرا شده در این پژوهشکده عنوان کرد و در این باره توضیح داد: کلیه هزینه های تعمیر در عمر مفید سازه برآورد می شود و بر اساس آن طراحی بهینه ای برای بهبود عملکرد سازه شکل داده می شود.

بهار ادامه داد: علاوه بر آن مطالعاتی در زمینه ارزیابی ایمنی سازه ها با استفاده از پس لرزه ها اجرایی شد؛ به این صورت که تعداد پس لرزه هایی رخ داده و سازه آسیب دیده است و می توان اثرات پس لرزه ها بر ساختمان را مورد ارزیابی قرار داد و تغییرات ساختمان ها را بعد و قبل از وقوع پس لرزه ها مورد ارزیابی قرار داد. نتایج این مطالعات می تواند در شناسایی سیستم ها و تشخیص آسیب کمک کننده باشد. به گفته وی، با استفاده از این مطالعات می توان آسیب های آشکار و پنهان ساختمان را شناسایی کرد.

راهنمای تعمیر و یا تخریب سازه های

آسیب دیده از زلزله تدوین شد

گروهی از محققان بنا به درخواست سازمان

برنامه و بودجه راهنمایی برای تعمیر و یا تخریب سازه های آسیب دیده از زلزله را بر اساس تجارب ۱۴ ساله (۱۳۸۲ تا ۹۶) تدوین و عرضه کردند.

دکتر بهرخ حسینی هاشمی، عضو هیات علمی پژوهشگاه بین المللی زلزله شناسی و مهندسی زلزله نیز در وبینار تخصصی چهارمین سالگرد زلزله ۲۱ آبان سال ۱۳۹۶ سرپل ذهاب، گفت: شروع ارزیابی های گسترده برای ساختمان هایی که بعد از زلزله آسیب می بینند و همچنین ارزیابی سازه ها بعد از رخداد های لرزه ای و تعیین تعمیر و یا تخریب سازه ها به سال ۱۳۸۲ بعد از زلزله

عضو هیات علمی پژوهشگاه

بین المللی زلزله شناسی و مهندسی

زلزله از تدوین راهنمای تعمیر و یا

تخریب سازه های آسیب دیده از

زلزله خبر داد.

حسینی، این راهنما را شامل ۴ فصل

و یک پیوست دانست که در آن

ارزیابی و طرح تعمیر ساختمان های

فولادی، بتنی و مصالح بنایی ارائه

شده است.

بم بر می گردد.

وی با بیان اینکه در زلزله بم بیش از ۲ هزار ساختمان مسکونی تخریب شدند، ادامه داد: برای ارزیابی میزان آسیب پذیری این ساختمان ها، تشخیص اینکه سازه باید تعمیر شود و یا تخریب و همچنین ارائه طرح تعمیر این سازه ها در آن زمان به ۳ مشاور واگذار شد که نتایج ارزیابی آنها این شد که از میان این ۲ هزار واحد مسکونی آسیب دیده حدود ۸۰۰ واحد مسکونی تخریبی تشخیص داده شدند و برای ۱۲۰۰ ساختمان طرح تعمیر ارائه شد.

حسینی اضافه کرد: این روند در زلزله داهوئیه زرنند در سال ۱۳۸۳، در زلزله سیلاخور در سال ۱۳۸۵ و در زلزله ورزقان در سال ۱۳۹۱ و در زلزله سرپل ذهاب در سال ۹۶ اجرایی شد و این مطرح شد که راهنما در این زمینه چیست؟

این محقق ادامه داد: از سال ۱۳۸۲ تا ۹۶ که محققان زیادی برای ارزیابی ساختمان های آسیب دیده مشارکت کردند، هیچ گونه مدرک مستندی که مشخص کند که بر اساس آن ارزیابی سازه های آسیب دیده را انجام دهد و طرح تعمیر را بر اساس آن ارائه دهند، وجود نداشت؛ از این رو هر مشاور بر اساس دانش و بر اساس قضاوت های خود طرح تعمیر و ارزیابی را ارائه می کرد.

این عضو هیات علمی پژوهشگاه بین المللی زلزله شناسی و مهندسی زلزله با تأکید بر اینکه ما اطلاعات ذی قیمتی را از سال ۸۲ تا ۹۶ جمع آوری کردیم و نیاز به مستندسازی آن بود، خاطر نشان کرد: نیاز بود که بر اساس این اطلاعات، راهنمایی برای ارزیابی سازه ها تهیه می شد و ایران جزو کشورهایی است که در این زمینه پیشتاز و پیشقدم شد، چون در هیچ کشوری چنین راهنمایی که بتوان از آن استفاده کرد، وجود ندارد.

وی یادآور شد: این موضوع باعث شد که در سال ۹۸ سازمان برنامه و بودجه کشور از این پژوهشگاه خواست که مسئولیت تهیه راهنمای تعمیر ساختمان های آسیب دیده از زلزله را بر عهده بگیرد و پس از ۲ سال مطالعه این راهنما تهیه شده است.

حسینی، این راهنما را شامل ۴ فصل و یک پیوست دانست که در آن ارزیابی و طرح تعمیر ساختمان های فولادی، بتنی و مصالح بنایی ارائه شده است.

فاجعه کسری بودجه در سال ۱۴۰۰

مرکز پژوهش‌های مجلس پیش‌بینی کرد ۶۷ درصد از منابع بودجه در سقف اول تا انتهای سال ۱۴۰۰ محقق شود، در اینصورت و با فرض تحقق ۱۰۰ درصدی مصارف، بودجه سال ۱۴۰۰ حدود ۳۰۷ هزار میلیارد تومان کسری غیرقابل تأمین خواهد داشت.

پیش‌بینی عملکرد منابع بودجه تا آخر سال ۱۴۰۰ حکایت از کسری منابع غیرقابل تأمین در حدود ۳۰۷ هزار میلیارد تومان دارد. منابع و مصارف عمومی دولت در قانون بودجه سال ۱۴۰۰، معادل ۱۲۷۷ هزار میلیارد تومان در سقف دوم تعیین شده است. البته طبق بند ب ماده واحده قانون بودجه سال ۱۴۰۰، هزینه کرد سقف دوم بودجه منوط به تحقق درآمدها از شش ماهه دوم سال ۱۴۰۰ شده است.

در گزارش مرکز پژوهش‌های مجلس، جهت محاسبه کسری غیرقابل تأمین، صرفاً به پیش‌بینی ارقام سقف اول بودجه عمومی پرداخته می‌شود. درآمد مالیاتی و گمرکی: با توجه به روند دو سال گذشته تحقق بالای ۹۰ درصد درآمد مالیاتی و همچنین در صورت تلاش دولت جدید برای بهبود نحوه مالیات‌ستانی حرکت از نظام ممیزمحور مالیاتی به سمت نظام سامانه محور و جلوگیری از فرار مالیاتی، پیش‌بینی می‌شود که حدود ۹۵ درصد این منبع تا پایان سال ۱۴۰۰ محقق شود.

منابع حاصل از نفت و فراورده‌های نفتی:

با توجه به اینکه درصد محقق شده این منبع در چهار و نیم ماهه اول سال فقط ۱۵ درصد نسبت به میزان مصوب برای این دوره بوده است و با توجه به احتمال عدم تغییر خاص در رفتار بازیگران خارجی از جمله امریکا و پایداری تحریم‌ها، پیش‌بینی می‌شود که درصد تحقق این منبع برای سقف اول و دوم بودجه حدود ۲۰ درصد تا پایان سال باشد.

همچنین عملکرد این بند برای سقف اول بودجه که بخش اصلی آن منابع حاصل از ارزش صادرات نفت خام و میعانات گازی است هم با توجه به درصد تحقق ۱۹ درصد

آن در ۵ ماهه اول سال، حدود ۲۵ درصد تا پایان سال پیش‌بینی می‌شود، با توجه به وضعیتی که ذکر شد، تحقق منابع سقف دوم دور از انتظار است و با احتمال بسیار بالا محقق نمی‌شود.

فروش اوراق بدهی:

با توجه به تحقق ۲۷ درصدی این منبع در مدت ۵ ماهه اول سال و همچنین بالا بودن تورم انتظاری بازیگران اقتصادی در سال ۱۳۹۹، در صورتی که قواعد خاصی برای خرید اوراق گذاشته نشود برای مثال تکلیف به بانک‌ها برای نگهداری اوراق به میزان درصد مشخصی از مجموع سپرده‌ها، محدودیت‌گذاری بر رشد ترازنامه‌های

بانک‌ها به استثنای خرید اوراق، الزام صندوق‌های درآمد ثابت به نگهداری حداقلی از اوراق و غیره (و یا نرخ‌های بهره بالاتر برای اوراق در نظر گرفته نشود)، تحقق این منبع تا پایان سال بیشتر از ۵۰ درصد نخواهد بود؛ اما با توجه به نیاز مبرم دو/tags دولت به فروش اوراق برای تأمین مالی دولت پیش‌بینی می‌شود با اتخاذ اقدامات اصلاحی، همه اوراق بدهی فروخته شود.

منابع حاصل از واگذاری شرکت‌های دولتی:

با توجه به روند واگذاری شرکت‌های دولتی در این مدت و همچنین عملکرد ضعیف دولت در سال ۱۳۹۹، پیش‌بینی می‌شود که منابع حاصل از واگذاری شرکت‌ها منابع مربوط به سقف اول حدود ۳۰ درصد محقق شود، در مورد منبع مربوط به سقف دوم ۱۳۰ هزار میلیارد تومان واگذاری سهام و حقوق مالکانه موضوع بند و تبصره ۲ بالغ بر ۳ هزار میلیارد تومان فروش اموال برای اجرا و تکمیل طرح‌های دارایی‌های سرمایه‌ای پیش‌بینی می‌شود که دولت نهایتاً با واگذاری شرکت‌های مد نظر به نهادهایی مانند صندوق‌های بازنشتی و غیره این قسمت از منابع و مصارف بودجه را حل و فصل کند که با توجه به برآوردهای انجام شده ۷۰ هزار میلیارد تومان از این منابع کسری تراز نقدی صندوق‌های بازنشتی خواهد شد.

برای تأمین مخارج بودجه تا انتهای

سال ۱۴۰۰ به ۳۰۷ هزار میلیارد

تومان افزایش منابع یا کاهش

مخارج نیاز است؛ در غیر اینصورت

تأمین این منابع از محل پایه پولی و

ایجاد تورم محتمل است.

۱۴۰۰ حدود ۳۰۷ هزار میلیارد تومان کسری غیرقابل تأمین خواهد داشت. به عبارت دیگر برای تأمین مخارج بودجه تا انتهای سال ۱۴۰۰ به ۳۰۷ هزار میلیارد تومان افزایش منابع یا کاهش مخارج نیاز است؛ در غیر این صورت تأمین این منابع از محل پایه پولی و ایجاد تورم محتمل است. شایان ذکر است که برای محاسبه کسری بودجه ساختاری سال ۱۴۰۰، لازم است تا رقم اوراق بدهی و استقراض از صندوق توسعه ملی به کسری غیرقابل تأمین اضافه شود. این عدد در حدود ۴۷۰ هزار میلیارد تومان است.

با توجه به افزایش قابل توجه پرداختی کارکنان دستگاه‌های اجرایی ناشی از انواع فوق العاده‌های ویژه و خاص و رشد ۲۵ درصدی در قانون بودجه سال ۱۴۰۰، متأسفانه بخش قابل توجهی از مخارج سقف اول بودجه را حقوق کارکنان دولت تشکیل می‌دهد که در صورت تصمیم برای مدیریت هزینه‌ها نیازمند تصمیم‌گیری اساسی در این باره است. / ۲۳ مهر - فارس

بودجه سال ۱۴۰۰ حدود ۲۸۰ هزار میلیارد تومان کسری غیرقابل تأمین خواهد داشت. در صورت تداوم روند فعلی و عدم اجرای اصلاحات اساسی به خصوص در شیوه واگذاری سهام شرکت‌های دولتی، پیش‌بینی می‌شود ۶۷ درصد از منابع بودجه در سقف اول تا انتهای سال ۱۴۰۰ محقق شود، در این صورت و با فرض تحقق ۱۰۰ درصدی مصارف، بودجه سال

منابع حاصل از صندوق توسعه ملی:

به دلیل آنکه منابع ارزی صندوق با نرخ نیمایی و نه ارز ۴۲۰۰ تسعیر می‌شود و با توجه به افزایش نرخ ارز نیما، پیش‌بینی می‌شود که ۱۰۰ درصد منابع حاصل از صندوق توسعه ملی محقق شود، با توجه به توضیحات ارائه شده پیش‌بینی می‌شود ۶۷ درصد از منابع سقف اول بودجه تا آخر سال محقق شود و در نتیجه با فرض عملکرد ۱۰۰ درصدی مصارف سقف اول،

تأمین ۶۸ هزار میلیارد ریال اعتبارات طرح‌های عمرانی از طریق فاینانس داخلی

به‌منظور تأمین اعتبار ۲۹ طرح دیگر به ارزش ۴۸۱۶۰ میلیارد ریال در حال اجرای فرایند تأمین مالی ماده (۵۶) قانون الحاق موادی به قانون تنظیم بخشی از مقررات مالی دولت است که ضمانت‌نامه ۱۷ طرح از آن شامل طرح ریلی میانه به اردبیل، کنارگذر شمال غرب میاندوآب، محور جاده‌ای مشهد - سرخس، قطعه یک محور جاده‌ای ازنا - شازند، قطعه دو محور جاده‌ای ازنا - شازند، کمربندی درود، محور جاده‌ای کوه‌دشت خرم‌آباد، محور جاده‌ای الیگودرز - مسجد سلیمان (بزنیود) دستگرد، تأمین میلگرد طرح‌های متقاضی، محور جاده‌ای فسا - جهرم - قیر - کارزین، منطقه ۲ آزادراه تهران - شمال، محور جاده‌ای اردبیل - سرچم، قطعه اول محور جاده‌ای گیلانغرب - سومار، محور جاده‌ای جهرم - لار - بندر عباس، محور جاده‌ای خرم‌آباد - پل دختر، قطعه دوم محور جاده‌ای گیلانغرب - سومار و محور جاده‌ای فسا - دازاب - کهگم در سامانه جامع مدیریت تضمین دولت ثبت شده است.

۲۶ مهر پانا

غفاری با اشاره به اینکه ۴ ضمانت‌نامه جدید پس از اخذ مجوزهای لازم و طی فرایندهای اجرایی طی هفته جاری توسط سازمان برنامه و بودجه کشور صادر شده است، گفت: بر این اساس مبلغ ۳۸۵۰ میلیارد ریال تسهیلات بانکی طی ماه جاری به طرح‌های احداث محورهای الیگودرز - مسجد سلیمان (بزنیود) - دستگرد و طرح داران - درود (دره‌ساری) - الیگودرز و کمربندی درود و طرح سلطانیه - قیدار - کبودآهنگ تخصیص پیدا می‌کند. وی ادامه داد: وزارت راه و شهرسازی

تهران (پانا) - معاون برنامه‌ریزی و مدیریت منابع وزیر راه و شهرسازی می‌گوید به‌منظور تأمین کسری بودجه موردنیاز طرح‌های عمرانی بخش حمل‌ونقل تأمین ۶۸ هزار میلیارد ریال از طریق فاینانس داخلی در دستور کار وزارت راه و شهرسازی قرار گرفته است.

امیر محمود غفاری، معاون برنامه‌ریزی و مدیریت منابع وزارت راه و شهرسازی از تأمین ۶۸ هزار میلیارد ریال اعتبارات طرح‌های عمرانی راه و شهرسازی از طریق فاینانس داخلی خبر داد و گفت: تاکنون برای تأمین مالی ۸ طرح تملک دارایی‌های سرمایه‌ای بخش حمل‌ونقل این وزارتخانه و ارائه ۲۰ هزار میلیارد ریال تسهیلات شبکه بانکی کشور ضمانت‌نامه دولت از سازمان برنامه و بودجه اخذ شده است.

وی افزود: براساس ضمانت‌نامه‌های مذکور مبلغ ۱۶ هزار میلیارد ریال تسهیلات به طرح‌های تکمیل راه‌آهن میانه - اردبیل، تأمین سیمان موردنیاز ۲۲۱ طرح عمرانی مندرج در بودجه‌های سنواتی، احداث باند دوم محور بیرجند - قائن و آزادراه تهران - شمال تزریق شده است.

به‌منظور تأمین کسری بودجه

موردنیاز طرح‌های عمرانی بخش

حمل‌ونقل تأمین ۶۸ هزار میلیارد

ریال از طریق فاینانس داخلی در

دستور کار وزارت راه و شهرسازی

قرار گرفته است.

اوراق مشارکت شمشیری دولبه است

امیرعباس آذرmond: کسری بودجه دولت از جمله مشکلاتی است که پس از تحریم خرید نفت در ایران تشدید شد. با این حال دولت روحانی و رئیسی هر دو وعده داده و می‌دهند که از روش‌های غیرتورمی برای جبران کسری استفاده کنند. گرچه در عمل پابندی چندانی به این وعده وجود نداشته، اما در روزهای گذشته تحت همین عنوان، بر اهمیت استفاده از اوراق مشارکت تاکید شد. انتشار اوراق مشارکت در اقتصادهای جهان صرفاً برای تامین سرمایه ابرپروژه‌های ملی در دستور کار قرار می‌گیرد و با توجه به اینکه به شکل ناگهانی ایجاد نقدینگی نمی‌کند، به مراتب از استقراض از بانک‌ها کار آتر است. البته اگر این منابع برای تامین بودجه جاری استفاده شود، مشکلاتی مشابه استقراض رخ خواهد داد. در این زمینه احسان سلطانی، تحلیلگر اقتصاد معتقد است در ایران استفاده از این ابزار تبعات تورمی فراوانی خواهد داشت. به‌باور او مسبب مشکلات اقتصادی نه کسری بودجه بلکه خود کسری بودجه ناشی از حاکمیت سرمایه‌داران و رانت‌خواران بر اقتصاد است.

مشروح این مصاحبه را در ادامه بخوانید.

با کشورهای مختلف جهان بالاتر بود. پرداختن به این تناقضات که در اقتصاد کشور ما هم به‌وفور یافت می‌شود، بحثی جدا می‌طلبد.

برخی کارشناسان با تاکید بر اینکه در نهایت انتشار اوراق مشارکت به اقتصاد ایران زیان خواهد رساند، نسبت به پیامدهای آن هشدار می‌دهند. چقدر این نگرانی را واقعی می‌بینید؟

از نظر من کاملاً این نگرانی بحق است و از قضا خود من نیز درباره تبعات این سیاست‌ها نگرانی‌هایی دارم. مسئله مهمی که وجود دارد این است که با نرخ فعلی سود این اوراق، در آینده نزدیک، یک بار سنگین مالی برای دولت ایجاد می‌شود که البته هم‌اکنون هم شده و به‌باور من در آینده این مشکل بزرگ‌تر هم خواهد شد. این‌طور توضیح می‌دهم که در یک اقتصاد هزینه‌هایی وجود دارند که اگر سرمایه آنها ایجاد شود، به سود جامعه خواهد بود؛ پس دولت‌ها زمانی سراغ انتشار اوراق می‌روند که برای سرمایه‌گذاری در پروژه‌هایی به منابع مردمی نیاز دارند تا بدون افزایش پایه پولی به شکل ناگهانی، پروژه‌ای را اجرایی کنند که سود آن در نهایت به کل جامعه برسد، اما متأسفانه ما با وضعیت دیگری مواجهیم. دولت برای اینکه بتواند حتی هزینه‌های جاری خود را بپردازد گاه دست به انتشار اوراق می‌زند و از آنجایی که نرخ سود این اوراق بالاست، در زمان بازپرداخت دوباره پایه پولی و نقدینگی رشد می‌کند.

سرمایه‌گذاری روی پروژه‌های بزرگ و استراتژیک بوده و دولت‌ها از آن بهره می‌گرفتند تا در گام نخست حجم نقدینگی را ناگهان افزایش ندهند و از سوی دیگر پروژه‌های زیرساختی با سرعت بیشتری به بهره‌برداری برسند و راه توسعه هموارتر شود.

در شرایطی که تورم کشور بیش از ۴۵ درصد است، انتظار دارید نرخ سود اوراق مشارکت کمتر از رقم فعلی باشد؟

من نمی‌خواهم ادعا کنم که میان تورم و نرخ سود بانکی و اوراق مشارکت رابطه‌ای وجود ندارد اما حتی اگر به میانه دهه ۹۰ هم برگردیم که تورم ۲ سال پی در پی تکریمی شد، همان زمان هم نرخ سود بانکی و اوراق مشارکت ما در قیاس

استفاده از راهکار انتشار اوراق قرضه برای جبران بخشی از کسری بودجه از سوی برخی مطرح می‌شود. باوجود اینکه مزایایی برای این ابزار تعریف کرده‌اند، می‌دانیم استفاده نادرست از آن تبعات منفی خود را هم خواهد داشت. در زمینه استفاده از اوراق مشارکت در سیاست‌های مالی کشور، شما چه ارزیابی دارید؟

یک نکته را لازم می‌دانم در همان ابتدای بحث روشن کنم. ما ابزاری نداریم که به‌طور کامل استفاده از آن در هر شرایطی مفید باشد و از سوی دیگر ابزاری هم نداریم که همواره به سیاهی بینجامد. منظورم این است که نسبت به ابزارها باید نگاه نسبی‌گرایانه داشت و از مطلق‌اندیشی خودداری کرد، زیرا به‌هر حال در هر وضعیتی ممکن است یک سیاست یا ابزار کارکرد داشته باشد. در واقع اینکه میان سیاست‌گذاران تفاوت به‌وجود می‌آید قبل از هر چیز به این دلیل است که برخی از آنها با فراست می‌دانند چه موقع چه کاری بیشتر سودمندی دارد. در هر حال ما در زمینه اوراق قرضه یا اوراق مشارکت بسته به اینکه از آن چه استفاده‌ای کنیم، با پیامدها و تبعات متفاوتی هم مواجه خواهیم شد.

بر شرایط فعلی ایران تمرکز کنیم. در این شرایط این ابزار تا چه حد کار است؟

واقعیت این است که پاشنه آشیل استفاده از اوراق در ایران نرخ سود بالای آن است؛ البته اگر مسئله را از این منظر ببینیم که استفاده از اوراق مشارکت در جهت افزایش

دولت‌ها زمانی سراغ انتشار اوراق

می‌روند که برای سرمایه‌گذاری در

پروژه‌هایی به منابع مردمی نیاز

دارند تا بدون افزایش پایه پولی

به شکل ناگهانی، پروژه‌ای را اجرایی

کنند که سود آن در نهایت به کل

جامعه برسد

پیام‌آبادگران

آذرودی ۱۴۰۰

شماره ۳۹۹

بدهی دولت را برخی کارشناسان مسئله عمده می‌دانند. شما با این گفته موافقید؟

نه اینکه بدهکار بودن، نشان از یک چالش ندارد، اما من فکر نمی‌کنم میزان بدهی دولت ایران در قیاس با کشورهای جهان، زیاد باشد.

به‌تازگی گفته شده دولت ژاپن برای بازپرداخت بدهی‌های خود دچار مشکل شده است. این مسئله درباره کشوری است که به‌شدت صنعتی و توسعه‌یافته است، نرخ تورم و سود بانکی آن نزدیک صفر است و دستگاه‌های نظارتی در این کشور به‌هیچ وجه اجازه رانت و فساد را نمی‌دهند.

با این حال میان بدهی دولت ایران با بدهی دولت ژاپن تفاوتی وجود ندارد؟

در این شکی نیست. دولت ژاپن هیچ‌گاه به استقراض از بانک‌ها یا انتشار اوراق قرضه دست نمی‌زند تا بتواند هزینه‌های جاری یا مستمری بازنشستگان خود را بپردازد؛ برعکس برای انجام پروژه‌های بزرگ ملی است که به منابع مردم تکیه می‌کند.

به‌عبارت ساده‌تر در اغلب کشورها انتشار اوراق مشارکت وسیله‌ای است که دولت از طریق آن می‌تواند تامین سرمایه پروژه‌های صنعتی خود را تسریع کند که طبعاً با بهره‌برداری رسیدن آن، هم اشتغال افزایش می‌یابد و هم تولید. حال آنکه در ایران دولت درآمدهای حاصل از فروش اوراق را می‌خورد و در نتیجه اقتصاد و تولید از منابعی که از این طریق ایجاد می‌شود، بهره‌ای نمی‌برند.

از سوی دیگر میزان بهره بالا سبب می‌شود

اثرات این سیاست بر پایه پولی همچنان بزرگ باشد. تصور کنید بدهی دولت ایران حدود ۵۰۰ هزار میلیارد تومان باشد. تنها بهره این رقم در موعد پرداخت ۱۰۰ هزار میلیارد تومان خواهد بود. یعنی باید توجه کنیم که سود بازپرداخت این اوراق یک‌هشتم بودجه امسال است. طبیعی است این میزان نرخ سود برای اقتصاد ایران توجیه ندارد، ولو آنکه نرخ تورم بالا باشد. شما معتقدید میزان بدهی دولت ایران چندان چشمگیر نیست، در حالی که به‌عقیده برخی همین میزان هم موانع فراوانی ایجاد کرده است. این‌طور نیست؟ نکته همین است. ما اگر کل بدهی دولت نسبت به تولید ناخالص داخلی کشور را در نظر بگیریم متوجه خواهیم شد این رقم چندان بالا نیست. من دست بالا میزان بدهی دولت را ۵۰۰ هزار میلیارد تومان

متأسفانه ما با وضعیت دیگری

مواجهیم. دولت برای اینکه بتواند

حتی هزینه‌های جاری خود را

بپردازد گاه دست به انتشار اوراق

می‌زند و از آنجایی که نرخ سود این

اوراق بالاست، در زمان بازپرداخت

دوباره پایه پولی و نقدینگی رشد

می‌کند.

عنوان کردم که در قیاس با تولید ناخالص داخلی کشور چندان زیاد نیست، اما این نافی نکته شما هم نیست. واقعاً همین ارقام هم برای اقتصاد ایران در دسرسازی‌های فراوانی کرده، اما این ربطی به خود مسئله بدهی و استقراض ندارد. در واقع بخشی از بدهی‌های دولتی نیز ناشی از ساختار فاسد و رانتی حاکم بر اقتصاد است. این ساختار شیر و جان یک اقتصاد را می‌گیرد، به همین دلیل با بیماری‌های کوچک هم گاه مصائب فراوانی ایجاد می‌کند.

برخی ادعا می‌کنند بخش مهمی از اقتصاد ایران در دست دولت است و این مشکلات را هم ناشی از عملکرد دولت می‌دانند. این را قبول ندارید؟

بله؛ مسبب مشکلات ما برخی سیاست‌گذارانی بودند که راه را اشتباه رفتند یا اهل فساد بودند، اما مسئله از ذات دولت شروع نمی‌شود.

مسئله این است که می‌گویند بخش مهم و گاه مدعی می‌شوند ۸۰ درصد اقتصاد ایران دولتی است. این یکی از بزرگ‌ترین دروغ‌هایی است که از فرط تکرار تبدیل به یک داده شده است. کسی برای سهم ۸۰ درصدی دولت در اقتصاد شاخص یا معیاری اعلام نکرده، اما در سطح جهان موسساتی هستند که حول این مسئله کار پایه‌ای می‌کنند.

موسسه‌ای معتبر و جهانی هر سال به بررسی میزان آزادی اقتصادهای مختلف جهان دست می‌زند. طبق گزارش سال ۲۰۲۰ میلادی این موسسه در حالی سهم بودجه دولت ایران به تولید ناخالص داخلی

پیام‌آبادگران
آذرودی ۱۴۰۰
شماره ۳۹۹

۱۵ درصد است که میانگین جهانی آن ۲۵ درصد است؛ یعنی بودجه دولت ایالات متحده یک‌چهارم کل تولید ناخالص داخلی آن کشور است اما بودجه دولت ایران حتی یک‌ششم تولید را هم در بر نمی‌گیرد. باید توجه کنیم که خود امریکا یکی از لیبرال‌ترین و سرمایه‌داری‌ترین اقتصادهای جهان است.

در کشوری چون فرانسه که دولت موظف است سهم بیشتری را در ایجاد رفاه جامعه بر عهده گیرد، بودجه سهمی ۴۰ تا ۵۰ درصدی از تولید ناخالص داخلی دارد. برای این کشورها بودجه دولت، سندی است که آهنگ اقتصاد را تعیین می‌کند اما در ایران چنین حرف‌هایی بی‌معنا است.

جالب اینکه براساس همین گزارش اقتصاد ایران در سال ۲۰۲۰ یکی از آزادترین اقتصادهای جهان بود. در هر حال من معتقدم کسانی که این طور می‌گویند اقتصاد ایران دولتی است، آگاهانه دارند جعلیات را رواج می‌دهند. حداقل امروز مشخص است بخش مهمی از اقتصاد ما دیگر دولتی نیست و بخش مهمی از بنگاه‌ها واگذار شدند. خصوصی‌سازی در ایران انجام شده اما برخی ویژه‌خواران و صاحب‌نفوذان مالک این بنگاه‌های واگذار شده شدند. پس در بدترین حالت هم اگر بخواهیم از سهم تحت نظر دولت سخن بگوییم، به ارقامی به مراتب کمتر خواهیم رسید.

این سوال پیش می‌آید که چطور باوجود سهم اندک بودجه از اقتصاد، باز هم کشور در بخش مالی و سیاست‌گذاری‌های این بخش دچار مشکل است و کسری بودجه رخ می‌دهد؟

من این مسئله را هم از دریچه اقتصاد رانتی و سودازده درک می‌کنم. ما در دهه ۷۰ و ۸۰ همانقدر درآمد حاصل از صادرات نفتی داشتیم که اکنون از صادرات مواد معدنی و خام جذب می‌کنیم. باید توجه کنیم در بخش صادرات غیرنفتی حتی اگر تحریم‌ها هم لغو شود، صادرات خدمات غیرنفتی از ایران رقیب اصلی فروش نفت خواهد بود. این در واقع هم‌اوردی صادرات غیرنفتی با صادرات نفتی در ایران است.

خصوصی‌سازی شرایط را نسبت به گذشته تغییر داد. در دهه ۷۰ اگر درآمدی حاصل می‌شد متعلق به همه مردم بود؛ پس آن را

در بودجه هزینه می‌کردند. باوجود نقدهای فراوانی که می‌توان به آن دوران داشت، نمی‌توان کتمان کرد که سعی می‌شد منابع عادلانه‌تر در کشور توزیع شود، اما وقتی می‌گویند باید اقتصاد را به بخش خصوصی بدهیم، افزایش صادرات به‌معنای انباشت ثروت در جیب یک نفر یا اقلیتی ناچیز است.

بخش خصوصی نمی‌گوید صادرات من محصول تلاش همگانی است و محصول تسهیلاتی است که پرداخت می‌شود و همچنین منابع ارزان. او همه سود خود را می‌خواهد و حاضر نیست از یک ریال آن بگذرد و انواع فرارها و معافیت‌های مالیاتی را برای همین مسئله مورد استفاده قرار می‌دهد.

اگر در گذشته درآمدها در اختیار دولت قرار داشت و این نهاد موظف بود آن را صرف مردم کند، اکنون درآمدها به‌شکلی هنگفت به حساب عده‌قلیلی ریخته می‌شود و به‌جای اینکه خرج همه مردم شود، خرج زندگی لاکچری در کانادا و جزایر قناری می‌شود.

باید توجه کنیم که دولت به هیچ وجه بر بنگاه‌ها نظارتی ندارد و در مقابل انواع تسهیلات و امکانات را برای آنها فراهم می‌کند.

بنگاه‌های بزرگ کشور در حالی از معادن، گاز، برق، دستمزد سرکوب شده و... بهره می‌برند که تنها منافع خود را در نظر دارند. بگذارید با یک مثال بحث را مشخص کنم. محاسباتی که داشتم نشان می‌دهد اگر در ۴ سال گذشته دولت به اخذ مابه‌التفاوت نرخ گاز، برق، آب، دستمزد، سنگ‌های معدنی و نفت از بنگاه‌های بزرگ کشور دست می‌زد، اکنون منابعی معادل ۵۰۰ هزار میلیارد تومان داشت.

برخی در این میزان سوددهی بنگاه‌ها در اقتصاد ایران شک دارند. خود بحران‌ها به قطبی شدن جامعه و افزایش شکاف طبقاتی منجر نمی‌شود؟
من فکر نمی‌کنم پشت تمام این ادعاها استدلال‌های علمی باشد، بلکه فکر می‌کنم منفعی وجود دارد که عده‌ای که اقتصاد هم خواندند چنین خاک به چشم حقیقت بپاشند. از قضا بنگاه‌های بزرگ در اقتصاد ایران به‌نحوی سود کسب می‌کنند که در کشورهای توسعه‌یافته چنین روندی

متعارف نیست.

در سال گذشته سود عملیاتی ۲۰ بنگاه بزرگ ایران که هیچ کدام هم متعلق به دولت نبودند، از کل بودجه سال ۹۹ حدود ۴۰ درصد هم بیشتر بوده است. باید توجه کنیم در سال گذشته کشور دچار چه کسری بودجه‌ای شد اما ۲۰ بنگاه ۴۰ درصد بیش از کل بودجه سود کسب کردند. سود خالص این بنگاه‌ها معادل ۲۵۳ هزار میلیارد تومان بوده است.

در سال گذشته کل بدهی دولت به نظام بانکی این رقم بود. اینجا لازم می‌دانم تاکید کنم این سود نه محصول خلاقیت، مشابه امثال ایلان ماسک که یکسره محصول ساختار فاسد و رانتی است. بدون تزریق‌های رانتی که انجام شد، هرگز این سودها به‌دست نمی‌آمد.

بگذارید به طرف مقابل ماجرا هم نگاه کنیم. این بنگاه‌ها چقدر مالیات داده‌اند؟ ۷ درصد! این حجم عظیم سرمایه که به کلی محصول نیروی کار، انرژی و... ارزان است، حاصل شد، در شرایطی که تورم هم ابعاد سودآوری این بنگاه‌ها را افزایش داد. در یک کلام وقتی از نظارت صحبت می‌کنیم فوراً از اینکه دولت امکان نظارت بر همه جا را ندارد، سخن می‌گویند، در حالی که مسئله همه بنگاه‌ها نیستند بلکه مسئله آن دسته‌ای هستند که برندگان اصلی کشور هستند اما موقع پرداخت هزینه، شانه خالی می‌کنند.

فکر می‌کنید به‌صورت فوری چه اقدامی می‌تواند راهگشا باشد؟

به‌نظر من راه مشخص است و اجرای آن تنها اراده کافی می‌خواهد. می‌توان با همین ۲۰ بنگاه اصلی که مشخص هستند، برخوردهای کافی انجام داد. تنها از این راه‌حل می‌توان به‌صورت غیرتورمی و البته منصفانه کسری بودجه را جبران کرد. البته بگویم که انجام این کار دشوار است، چراکه این اقلیت کلان سرمایه‌دار در سیستم نفوذ دارد و حتی این بنگاه‌ها برای برخی حیاط خلوت است. لازم می‌دانم تاکید کنم مشکلات اقتصاد ما ناشی از فساد و ویژه‌خواری است. از کسری بودجه تا تورم و شوک ارزی همه در راستای منافع عده‌ای ایجاد می‌شود، اما تاکید بر معلول به‌جای علل از نظر من دیگر اشتباه تحلیلی نیست و دادن آدرس غلطی هدفمند است.

۱۰ آبان

مقدمه :

قانون آزمایشی مالیات بر ارزش افزوده یکی از قوانین مهم و موثر در توسعه پایدار به شمار می آید لیکن به دلایل متعددی در اجرا برای مودیان مشکلاتی به همراه داشت که عدم استفاده از نظرات بخش خصوصی در تدوین و اجرای قانون و آئین نامه ها، نبود بستر مناسب اجرای قانون، عدم هماهنگی سیستمهای مالیاتی، عدم اجرای قانون توسط بخشهایی نظیر کارفرمایان دولتی با توجه عدم پیش بینی پرداخت مالیات در بودجه در اوایل اجرای قانون و عدم پرداخت به موقع مالیات بر ارزش افزوده صورت وضعیت کارکرد پیمانکاران و معافیتهای مختلف و مواردی از این قبیل موجب گردید که قانون به جای اینکه فرصتی برای تقویت تولید و بخش خدمات مهندسی کشور باشد به نقطه فشار بر تولیدکننده و مودیان بزرگ مالیاتی و بدهکار نمودن بخش خصوصی به دولت و سوق دادن فعالان اقتصادی به اقتصاد زیر زمینی بدل شود.

موضوعات فوق از یک سو و عدم پرداخت اصل مطالبات و مالیات بر ارزش افزوده از سوی کارفرمایان دولتی و مطالبه مالیات بر ارزش افزوده در موعد مقرر قانونی از سوی سازمان امور مالیاتی، فعالان حوزه خدمات مهندسی را دچار آسیب جدی نمود و به عنوان یکی از بزرگترین مشکل حوزه صنفی برای رفع و اصلاح مورد مطالبه قرار گرفت و پیگیریهای زیادی برای اصلاح آن انجام شد.

قانون مالیات بر ارزش افزوده دارای تغییرات قابل ملاحظه ای با هدف رفع ابهامات و چالش های قانون فعلی در دوره اجرای آزمایشی آن طی سالهای ۱۳۸۷ الی ۱۴۰۰ می باشد یکی از نکات مهم این قانون اهمیت به نظرات کارشناسی و اصلاحاتی بر مبنای نظرات کارشناسان بوده و بعد از پیگیریهای فراوان پیشنهادات و نظرات اصلاحی بر قانون مالیات بر ارزش افزوده فعلی در راستای شفاف سازی و اصلاح اخذ مالیات ستانی انجام شد امیدواریم خروجی آن تا حدودی رضایت بخش باشد. قانون مالیات بر ارزش افزوده در خرداد ماه

تغییرات قانون مالیات بر ارزش افزوده جدید (مصوب ۱۴۰۰) نسبت به قانون جاری (مصوب ۱۳۸۷)

محمد تکلی

کارشناس حقوقی

سندیکای شرکت های ساختمانی ایران

رد آن انجام ندهد این معامله به صورت خودکار تایید شده، لحاظ می گردد، مزیت این سیستم تعریف شده اطلاع طرفین از معاملات انجام شده می باشد درحالیکه در قانون فعلی معاملات وجود داشت که بدون اطلاع طرف معامله بصورت اشتباه در سامانه گزارشات فصلی اعلام می شد این موضوع با اجرا شدن سامانه مودیان رفع خواهد شد و با اجرای سامانه بررسی همه پرونده های مالیات بر ارزش افزوده نیز برچیده می گردد در حالیکه در قانون جاری بعد از گذشت سالها ممیزین مالیاتی به مودیان مراجعه و درخواست حسابرسی مالیاتی می نمودند. (ماده ۱۴ قانون) مزیت دیگر بحث شرکت های کاغذی و صوری بود که قبلا در قانون فعلی به وفور اتفاق می افتاد و شرکتهایی که صلاحیت اخذ مالیات بر ارزش افزوده نداشتند وجود داشت و سازمان امور مالیاتی که کد اقتصادی این شرکتها را صادر نموده بود

۱۴۰۰ تصویب شد و مطابق ماده ۵۰ قانون زمان اجرای آن شش ماه بعد از ابلاغ به رئیس جمهور اعلام شده است، تاریخ ابلاغ ۱۲ تیرماه ۱۴۰۰ بوده که بر این اساس ۱۲ دی ماه ۱۴۰۰ تاریخ اجرای این قانون می باشد. جدید باید در کنار قانون پایانه های فروش و سامانه های مودیان اجرا شود، این قانون زمانی موضوعیت دارد که دو قانون یادشده در مجموع به عنوان قانون مالیات بر ارزش افزوده اجرایی شود. در سامانه مودیان و پایانه فروشگاهی پلتفرمی وجود دارد که کلیه مراودات مالی شرکتهای ثبت شده با یکدیگر در کارپوشه های آنها قرار می گیرد یعنی هر شرکتی کار پوشه ای مخصوص خود دارد و وقتی که سامانه مودیان صورتحسابی را صادر می کند و در کارپوشه طرف مقابل که خریدار خدمت یا کالا است لحاظ می شود طرف مقابل مهلت یک ماهه جهت تایید یا رد آن معامله دارد، در این یک ماه اگر اقدامی جهت تایید یا

پیام آبادگران
آذر دی ۱۴۰۰
شماره ۳۹۹

عواقب فعالیت غیر قانونی و اخذ مالیات بر ارزش افزوده آنها را قبول نمی نمود در حالیکه با اجرای سامانه مودیان، فعال بودن کارپوشه مودی نشان از صلاحیت دریافت مالیات و عوارض از خریداران را از نظر سازمان دارد و در صورتیکه مودی شرایط لازم برای دریافت مالیات و عوارض را از دست بدهد، سازمان موظف است ترتیبی اتخاذ کند که به محض غیر فعال شدن کارپوشه مودی در سامانه مودیان، کلیه دستگاههای پایانه فروشگاهی مرتبط با آن، غیر فعال شوند. (ماده ۲۴ قانون). برخی از تغییرات مهم قانون مالیات بر ارزش افزوده می پردازیم :

تاریخ تعلق مالیات بر ارزش افزوده :

یکی از مواردی که برای شرکتهای پیمانکار و اکثر مودیان مالیاتی مشکل ساز بود، بحث تاریخ تعلق مالیات در ماده ۱۱ بود؛ به خصوص در مواردی که کارهای پیمانکاری انجام و فروشهای نسبه انجام می شد. از ایرادات فعالان اقتصادی به این قانون، نسبه فروختن کالا بود که با این وجود دولت و راس مועد مقرر مالیات ستانی می نمود و یک بار مالی زیادی به مودیان تحمیل می شد. در قانون جدید تاریخ تعلق مالیات و تاریخ صدور صورت حساب شفاف شده است. اصل بر نقدی بودن معاملات است مگر مودیان فروش نسبه خود را در سامانه مودیان ثبت کند. یکی از مشکلات بسیار مهم در اینجا حل شده است.

در خصوص پیمانکاری و ارائه خدمت تاریخ تعلق مالیات مطابق ماده ۱۱ قانون

فعلی تاریخ ارائه خدمت یا تاریخ صورت حساب هر کدام مقدم تر باشد، برای پیمانکاران عمدتاً تاریخ ارائه خدمت مقدم بوده و مبنای محاسبه مالیات بر ارزش افزوده از نظر سازمان امور مالیاتی تاریخ ارائه خدمت بود و این موضوع در حوزه پیمانکاری مشکلات بیشماری با توجه به تاخیر کارفرمایان و یا پرداخت غیر نقدی (اسناد خزانه اسلامی) رقم می زد که با اصلاح تاریخ تعلق مالیات، مشکل حل می گردد مطابق ماده ۴ جدید و تبصره های ذیل آن تاریخ تعلق مالیات و عوارض همان تاریخ صدور صورتحساب است اما مودی می تواند پرداخت مالیات و عوارض فروش این نوع معاملات (پیمانکاری) را تا زمان پرداخت ثمن معامله (صورت

سازمان مکلف به پذیرش این اوراق
به عنوان مالیات و عوارض به میزان
تنزیل شده آن (با نرخ حفظ قدرت
خرید اسناد خزانه یا نرخ سود اوراق
مالی اسلامی) متناسب با سالیهای
باقی مانده تا سررسید است. به
اصطلاح ارزش تسویه اوراق ارزش
تنزیل شده است

وضعیت) توسط خریدار یا مبلغ قرارداد توسط کارفرما، متناسباً به تاخیر بیاندازد. و سازمان امور مالیاتی تا زمان پرداخت مالیات و عوارض فروش این نوع معاملات توسط کارفرما یا خریدار، مودی را مشمول جریمه تاخیر در پرداخت نخواهد کرد.

تغییر در مآخذ اوراق تسویه خزانه بابت بدهی ارزش افزوده

یکی از تغییرات و اصلاحات اضافه شده بر متن قانون فعلی مربوط به بحث تسویه بدهی مالیاتی از طریق اوراق تسویه خزانه اسلامی یا اوراق مالی اسلامی است که در قانون فعلی بر اساس قانون بودجه به مبلغ اسمی اوراق در سررسید انجام می شود. در تبصره ۴ ماده ۴ قانون جدید اعلام می دارد پیمانکاران و مهندسان مشاور موضوع این ماده می توانند از اوراق تسویه خزانه اسلامی موضوع ماده (۲) قانون رفع موانع تولید رقابت پذیر و ارتقای نظام مالی کشور مصوب ۱۳۹۴/۲/۱ و اوراق اسلامی که توسط دولت منتشر می شود برای تسویه مالیات و عوارض خود استفاده نمایند سازمان مکلف به پذیرش این اوراق به عنوان مالیات و عوارض به میزان تنزیل شده آن (با نرخ حفظ قدرت خرید اسناد خزانه یا نرخ سود اوراق مالی اسلامی) متناسب با سالیهای باقی مانده تا سررسید است. به اصطلاح ارزش تسویه اوراق ارزش تنزیل شده است

به طور مثال «اگر فرضاً برای ۱۰۰ واحد، ارزش اسناد در سررسید سه سال را با احتساب حفظ قدرت خرید و ارزش افزوده آن، مبلغ ۱۵۸ در نظر بگیریم ارزش تنزیل شده آن

ارزش افزوده اتفاق افتاده است به نظر می‌رسد در صورت اجرای موفق، دغدغه مالیاتی شرکتها کمتر می‌شود و رجوع به هیات‌ها و ادعاهای مالیاتی کمتر و بدلیل پذیرش اعتبارات در سامانه مودیان شرکتهای صوری و غیره برچیده می‌شود و با اصلاحات انجام شده دادرسی به عدالت نزدیک تر می‌باشد. در پایان مطابق نظر کارشناسان و صاحب نظران حوزه مالیاتی اخذ نظرات گروههای مختلف از سوی دولت و مجلس و سازمان امور مالیاتی در اصلاح بهینه قانون موثر بوده است، امید است دولت، سازمان‌ها و دستگاههای اجرایی کشور در راستای تمکین به مواد ۲ و ۳ قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار با اخذ نظرات بخش خصوصی و تشکلهای صنفی در اصلاحات قوانین و مقررات، در وضع قوانین شفاف و بدون ابهام که از اسباب حکمرانی مطلوب و از آثار حاکمیت قانون است و پساقانونمندی که تضمین کننده هر چه بیشتر حقوق تابعان قانون در مقابل کنشگران عرصه تقنین است اقدام نمایند. در ادامه در جدول تطبیقی مواردی که سندیکیای شرکتهای ساختمانی ایران از ابتدای جلسات اصلاحات مدنظر را پیگیری و درخواست نموده و اصلاحات انجام شده است جهت استحضار تقدیم می‌گردد.

ثبت نام و ثبت معاملات در سامانه مؤدیان و پرداخت مالیات توسط وی به نمایندگی شرکا انجام می‌شود، در غیر این صورت، سازمان موظف است دسترسی واحد مزبور به سامانه مؤدیان را قطع و پایانه فروشگاهی آن را مسدود نماید.

تغییر در دادرسی مالیاتی

در قانون مالیات بر ارزش افزوده جدید مهلت اعتراض به برگه مطالبه مالیات ۳۰ روز همانند عملکرد در نظر گرفته شده و قبل از قانون فعلی ۲۰ روز بود، همچنین وفق ماده ۲۳۸ قانون مالیات‌های مستقیم مهلت واحد مالیاتی بابت توافق یا ارجاع پرونده به هیات‌های حل اختلاف مالیاتی از زمان اعتراض کتبی مودی ۳۰ روز بود که در قانون جدید بابت عملکرد و ارزش افزوده هر دو مهلت فوق ۴۵ روز شده است. در قانون مالیات بر ارزش افزوده مرحله اعتراض به اعتراض شورای عالی مالیاتی موضوع ماده ۲۵۱ ق. م. م. در فرآیند دادرسی وجود نداشت در قانون جدید این مورد پیش بینی شده و بعد از قطعی شدن برگ مالیات بر ارزش افزوده می‌توان ظرف ۲ ماه به شورای عالی مالیاتی اعتراض نمود.

اثرات اصلاحی این تغییرات

با اصلاحاتی که در قانون جدید مالیات بر

اراق در حال حاضر مبلغ ۸۳۳ می‌باشد در این شرایط سازمان امور مالیاتی، بدهی را با همان رقم ۸۳۳ تومان تسویه می‌کند.»

استرداد اضافه پرداختی ارزش افزوده

در قانون فعلی ارزش افزوده‌های دریافتی بابت فروش‌ها را پس از کسر ارزش افزوده‌های پرداختی باید تسویه نمود و اگر مازاد پرداختی وجود داشته باشد ۳ ماه از تاریخ ثبت درخواست مودی مسترد می‌گردد. اما در قانون جدید طبق ماده ۸ آن بعد از درخواست مودیان ظرف یکماه، اضافه پرداختی مودیان باید رسیدگی و عودت گردد. در استرداد یا تهاتر مالیات بر ارزش افزوده بابت ماشین آلات خطوط تولید هم در تبصره ۴ ماده ۸ قانون جدید مشکل مرتفع و ارزش افزوده‌هایی که بابت ماشین آلات و تجهیزات خطوط تولید پرداخت می‌کنند برای کلیه واحدها قابل استرداد است و می‌توانند آن را با ارزش افزوده فروش هایشان تهاتر کنند.

تعیین تکلیف قراردادهای مشارکت

مدنی

در مشارکتهای مدنی، اعم از اختیاری و قهری، اشخاص حقیقی در هر واحد شغلی مکلفند از بین خود یک نفر را به عنوان نماینده واحد شغلی انتخاب نمایند. کلیه تکالیف مالیاتی واحد شغلی، از جمله

پیام‌آبادگران
آذر ۱۴۰۰
شماره ۳۹۹

ردیف	متن قانون مالیات بر ارزش افزوده جاری مصوب ۱۳۸۷	متن قانون مالیات بر ارزش افزوده جدید مصوب ۱۴۰۰	ملاحظات
۱	ماده ۱۱- تاریخ تعلق مالیات به شرح زیر است: ب - در مورد ارائه خدمات: تاریخ صورتحساب یا تاریخ ارائه خدمت، هر کدام که مقدم باشد حسب مورد؛	ماده ۳- تاریخ تعلق مالیات و عوارض صدور صورتحساب مطابق با مقررات است.	

ردیف	متن قانون مالیات بر ارزش افزوده جاری مصوب ۱۳۸۷	متن قانون مالیات بر ارزش افزوده جدید مصوب ۱۴۰۰	ملاحظات
۲	ماده ۲۱- مؤدیان مالیاتی مکلفند، اظهارنامه هر دوره مالیاتی را طبق نمونه و دستورالعملی که توسط سازمان امور مالیاتی کشور تعیین و اعلام می‌شود، حداکثر ظرف پانزده روز از تاریخ انقضاء هر دوره، به ترتیب مقرر تسلیم و مالیات متعلق به دوره را پس از کسر مالیاتهایی که طبق مقررات این قانون پرداخت کرده‌اند و قابل کسر می‌باشد، در مهلت مقرر مذکور به حسابی که توسط وزارت امور اقتصادی و دارایی (خزانه‌داری کل کشور) تعیین و توسط سازمان امور مالیاتی کشور اعلام می‌گردد، واریز نمایند.	ماده ۴- مؤدی مکلف است حداکثر تا پایان ماه پس از انقضای هر دوره مالیاتی، کل مالیات و عوارضی را که طی آن دوره به فروش کالا و یا ارائه خدمات توسط وی تعلق گرفته است، با رعایت تبصره (۲) این ماده و پس از کسر اعتبار مالیاتی خود، به ترتیبی که سازمان مقرر میکند، پرداخت نماید. تبصره ۱- مطابق این قانون، اصل بر نقدی بودن معاملات است؛ مگر اینکه تسویه بودن معاملات و دریافت و پرداختهای مرتبط با آن در سامانه مؤدیان ثبت شده و به تأیید طرفین رسیده باشد. در مواردی که معامله یا قرارداد در سامانه مؤدیان ثبت نشده باشد، آن معامله یا قرارداد، نقدی تلقی می‌شود. تبصره ۲- در معاملات غیرنقدی نظیر فروش اقساطی و اجاره به شرط تملیک و قراردادهای پیمانکاری و مشاوره ای، تاریخ تعلق مالیات و عوارض همان تاریخ صدور صورتحساب است؛ لکن مؤدی با رعایت تبصره فوق مجاز است پرداخت مالیات و عوارض فروش این نوع معاملات را تا زمان پرداخت ثمن معامله توسط خریدار یا مبلغ قرارداد توسط کارفرما، متناسباً، به تأخیر بیندازد و سازمان تا زمان پرداخت مالیات و عوارض فروش این نوع معاملات توسط کارفرما یا خریدار، مؤدی را مشمول جریمه تأخیر در پرداخت نخواهد کرد. در خصوص معاملات مذکور، تا زمان پرداخت مالیات و عوارض توسط خریدار، اعتبار مالیاتی برای وی از این بابت منظور نخواهد شد.	این ماده بنا به پیشنهادات بخش خصوصی و سندیکا و با حضور در جلسات مختلف از جمله جلسات مرکز پژوهشهای و کمیسیون‌های مجلس و پیشنهاد اصلاح به نحوی که تاریخ تعلق مالیات بر ارزش افزوده پیمانکاری بعد از وصول از کارفرمایان باشد مطرح گردید و بعد از ویرایش‌های متعدد در نهایت بدین شرح اصلاح گردید که نسبت به قانون فعلی بسیار بهتر است.
۳	ماده ۱۴- مأخذ محاسبه مالیات، بهای کالا یا خدمت مندرج در صورتحساب خواهد بود. در مواردی که صورتحساب موجود نباشد و یا از ارائه آن خودداری شود و یا به موجب اسناد و مدارک مثبته احراز شود که ارزش مندرج در آنها واقعی نیست، مأخذ محاسبه مالیات بهای روز کالا یا خدمت به تاریخ روز تعلق مالیات می‌باشد	ماده ۵- مأخذ محاسبه مالیات و عوارض فروش کالاها و خدمات، در مورد مؤدیان عضو سامانه مؤدیان، ارزش فروش مندرج در صورتحساب الکترونیکی است که توسط آنان در سامانه مزبور ثبت شده است.	
۴	ماده ۱۷- مالیاتهایی که مؤدیان در موقع خرید کالا یا خدمت برای فعالیتهای اقتصادی خود به استناد صورتحسابهای صادره موضوع این قانون پرداخت نموده‌اند، حسب مورد از مالیاتهای وصول شده توسط آنها کسر و یا به آنها مسترد می‌گردد.	ماده ۸- مالیات و عوارضی که مؤدیان برای خرید کالاها و خدمات مورد نیاز برای انجام فعالیت‌های اقتصادی خود پرداخت میکنند، به عنوان اعتبار مالیاتی آنان منظور شده و از مالیات و عوارض فروش آنها کسر میشود. در صورتی که جمع اعتبار مالیاتی مؤدی در هر دوره مالیاتی بیشتر از مالیات و عوارض فروش وی باشد، سازمان موظف است مبلغ مازاد را به دوره و یا دوره‌های بعد منتقل نماید. در صورتی که مؤدی درخواست کند که مازاد مزبور به وی مسترد گردد، سازمان موظف است حداکثر ظرف مدت یکماه از تاریخ ثبت درخواست، نسبت به استرداد مابه التفاوت مذکور از محل وصولی‌های جاری اقدام نماید. در غیر این صورت، مشمول خسارتی به میزان دودرصد (۲) در ماه از تاریخ ثبت درخواست نسبت به مبلغ قابل استرداد و مدت تأخیر می‌باشد که توسط سازمان و از محل وصولی‌های جاری پرداخت میگردد. متخلفین از اجرای این حکم با درخواست مؤدی و رأی هیات رسیدگی به تخلفات اداری به مجازات بند «د» ماده (۹) قانون رسیدگی به تخلفات اداری مصوب ۱۳۷۲/۹/۷ محکوم می‌شوند. تبصره ۲- در صورتی که مؤدی به عرضه توأم کالاها و خدمات مشمول و معاف اشتغال داشته باشد، صرفاً مالیات و عوارضی که بابت خرید نهاده‌های موردنیاز برای تولید کالاها و خدمات مشمول پرداخت کرده است، حسب مورد، قابل کسر، تهاتر یا استرداد است. تبصره ۵- آن قسمت از مالیات و عوارض پرداختی مؤدیان که طبق مقررات این قانون قابل تهاتر یا استرداد نیست، به عنوان هزینه‌های قابل قبول موضوع قانون مالیات‌های مستقیم محسوب می‌شود.	اعتبار مالیاتی مؤدیان استرداد اضافی ظرف یکماه
۵		تبصره انتهای ماده ۹- در مواردی که دریافت وجه توسط یک مؤدی مستند به فروش کالا یا ارائه خدمت نیست، مانند دریافت هرگونه خسارت، درآمدهای حاصل از تسعیر دارایی‌های ارزی، انواع سود، انواع جریمه (مادامی که بخشی از بهای کالا و خدمات تلقی نگردد)، آورده نقدی یا غیرنقدی به عنوان سرمایه و انواع کمک‌های دولتی، عرضه خدمت محسوب نمیشود و مأخذ محاسبه مالیات و عوارض نمی‌باشد.	خسارت و تسعیر نرخ ارز مشمول مالیات بر ارزش افزوده نیست.
۶		ماده ۱۲- عرضه کنندگان کالاها و خدمات که به موجب این قانون و سایر قوانین از مالیات و عوارض معاف می‌باشند و همچنین فعالان اقتصادی مستقر در مناطق آزاد تجاری- صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی که حجم معاملات سالانه آنها از مبلغی که به پیشنهاد سازمان به تأیید هیأت وزیران می‌رسد، بیشتر باشد، مکلف به عضویت و ثبت معاملات در سامانه مؤدیان هستند. این حکم شامل کلیه مناطق کشور از جمله مناطق آزاد تجاری- صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی میشود. متخلفان از حکم این ماده علاوه بر جریمه موضوع بند «ب» ماده (۲۲) قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان مشمول جریمه ای معادل نه درصد (۹٪) ارزش معاملات ثبت نشده در سامانه مذکور میشوند. آیین نامه اجرایی این ماده در خصوص مناطق آزاد تجاری- صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی ظرف مدت سه ماه پس از ابلاغ این قانون به پیشنهاد سازمان و دبیرخانه شورایعالی مناطق آزاد تجاری- صنعتی و مناطق ویژه اقتصادی تهیه می‌شود و به تصویب هیأت وزیران می‌رسد.	

ردیف	متن قانون مالیات بر ارزش افزوده جاری مصوب ۱۳۸۷	متن قانون مالیات بر ارزش افزوده جدید مصوب ۱۴۰۰	ملاحظات
۷		ماده ۱۳- پس از راه اندازی سامانه مؤدیان، همه مشمولان این قانون موظفند به ترتیبی که سازمان مقرر و اعلام می کند، در سامانه مزبور ثبت نام نموده و معاملات خود را در آن ثبت نمایند. ثبت معاملات (خرید و فروش) در سامانه مؤدیان، به منزله ثبت در دفاتر قانونی است. تا آن زمان، ترتیبات ثبت نام، نحوه ارائه اظهارنامه‌های مالیاتی و رسیدگی به آنها حسب مقررات قانون مالیات بر ارزش افزوده مصوب ۹۷/۴/۹۲۵۷ و اصلاحات بعدی آن است. در سایر موارد، مفاد این قانون جاری است	تکلیف به ثبت نام در سامانه مؤدیان و ثبت معاملات در سامانه
۸		ماده ۱۵- دستگاه‌های اجرایی موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده ۲۹ قانون برنامه ششم توسعه و سازمان‌های وابسته به آنها مکلف به ثبت معاملات خود در سامانه مؤدیان می‌باشند. وزارت صنعت، معدن و تجارت موظف است ترتیبی اتخاذ کند که اطلاعات معاملات ثبت شده در سامانه تدارکات الکترونیکی دولت موضوع تبصره (۵) ماده (۱۶۹) قانون مالیات‌های مستقیم عیناً و به صورت برخط به سامانه مؤدیان منتقل شود	تکلیف دستگاه اجرایی به ثبت معاملات پیمانکاری در سامانه
۹		ماده ۱۸- کلیه کارفرمایان موضوع ماده (۵) قانون مدیریت خدمات کشوری و ماده (۲۹) قانون برنامه ششم توسعه موظفند اطلاعات مربوط به قراردادهای پیمانکاری را حداکثر تا یک ماه پس از انعقاد قرارداد در سامانه مؤدیان ثبت نمایند، در غیر اینصورت، سازمان مکلف است با رعایت ماده (۹) قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان اطلاعات ثبت شده توسط پیمانکاران در سامانه مذکور را مورد قبول کارفرما تلقی نماید.	تکلیف کارفرمایان به ثبت قراردادهای پیمانکاران در سامانه
۱۰		ماده ۲۰- بند پ- در مشارکت‌های مدنی، اعم از اختیاری و قهری، اشخاص حقیقی در هر واحد شغلی مکلفند از بین خود یک نفر را به عنوان نماینده واحد شغلی انتخاب نمایند. کلیه تکالیف مالیاتی واحد شغلی، از جمله ثبت نام و ثبت معاملات در سامانه مؤدیان و پرداخت مالیات توسط وی به نمایندگی شرکا انجام می‌شود. در غیر این صورت، سازمان موظف است دسترسی واحد مزبور به سامانه مؤدیان را قطع و پایانه فروشگاهی آن را مسدود نماید.	مشارکت‌های مدنی
۱۱		ماده ۲۴- پس از استقرار سامانه مؤدیان، فعال بودن کارپوشه مؤدی در سامانه مزبور به این معنی است که او از نظر سازمان، شرایط لازم برای دریافت مالیات و عوارض از خریداران را دارد. در صورتی که مؤدی شرایط لازم برای دریافت مالیات و عوارض را از دست بدهد، سازمان موظف است بلافاصله کارپوشه وی را در سامانه مؤدیان غیرفعال نماید. بانک مرکزی موظف است ترتیبی اتخاذ کند که به محض غیرفعال شدن کارپوشه مؤدی در سامانه مؤدیان، کلیه دستگاه‌های پایانه فروشگاهی (POS) مرتبط با آن، غیرفعال شوند.	مجاز بودن اخذ مالیات بر ارزش افزوده از طرف مقابل
۱۲		ماده ۳۷- بند پ- کتمان معامله، بیش‌اظهاری مالیات و عوارض خرید یا کم‌اظهاری مالیات و عوارض فروش، ثبت معامله خود به نام غیر یا معامله غیر به نام خود، استناد به اسناد صوری و هر عمل دیگری که به کم‌اظهاری مالیات یا استرداد غیرواقعی منجر شود؛ دو برابر مالیات و عوارض پرداخت نشده تا موعد مقرر در ماده (۴) این قانون و در صورت تکرار تخلف قبل از دوسال، سه برابر مالیات پرداخت نشده.	جریمه کتمان معامله یا معاملات صوری
۱۴	ماده (۲۴): مؤدیان مشمول مالیات موضوع این قانون مکلفند از دفاتر، صورتحساب‌ها و سایر فرم‌های مربوط، ماشین‌های صندوق و یا سایر وسایل و روش‌های نگهداری حساب که سازمان امور مالیاتی کشور تعیین می‌کند، استفاده نمایند. مدارک مذکور باید به مدت ده سال بعد از سال مالی مربوط توسط مؤدیان نگهداری و در صورت مراجعه مأموران مالیاتی به آنان ارائه شود.	ماده ۱۴- چنانچه سازمان در مهلت مقرر در قانون پایانه‌های فروشگاهی و سامانه مؤدیان نتواند سامانه مؤدیان را مستقر کند، مکلف است رسیدگی به اظهارنامه مؤدیان موضوع این قانون را که بعد از اتمام مهلت مزبور به سازمان تسلیم می‌شود، صرفاً به میزانی که در تبصره این ماده آمده است، محدود نموده و سایر اظهارنامه‌ها را بدون رسیدگی قبول نماید.	نحوه رسیدگی به اظهارنامه‌های مالیاتی مؤدیان
۱۵		تبصره - بعد از استقرار سامانه مؤدیان سازمان مجاز است حداکثر یک درصد (۱٪) از پرونده‌های مالیاتی مؤدیان عضو سامانه مؤدیان را با اولویت مؤدیان بزرگ مورد رسیدگی قرار دهد. چگونگی انتخاب مؤدیانی که پرونده آنها باید مورد رسیدگی قرار گیرد، در دستورالعملی که با پیشنهاد سازمان به تصویب وزیر امور اقتصادی و دارایی می‌رسد، معین می‌شود. سازمان مکلف است تا پایان مهرماه هر سال فهرست اسامی مؤدیانی که مشمول رسیدگی قرار می‌گیرند را در سامانه عملیات الکترونیکی خود اعلام عمومی کند	دریافت عوارض از واحدهای خدماتی آلاینده قابل توجه واحدهای تولیدکننده آسفالت یا سنگ شکن و غیره
۱۶	ماده (۳۳) احکام مربوط به فصول هشتم و نهم باب چهارم و فصل سوم باب پنجم و مواد (۱۶۷)، (۱۹۱)، (۲۰۲) و (۲۳۰) تا (۲۳۳) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ در مورد مالیات‌های مستقیم و مالیات‌های این قانون جاری است. حکم ماده (۲۵۱) قانون مالیات‌های مستقیم مصوب ۱۳۸۰/۱۱/۲۷ در مورد این قانون جاری نخواهد بود.	ماده ۵۱- متن زیر جایگزین ماده (۲۵۱) قانون مالیات‌های مستقیم می‌شود و به این قانون تسری می‌یابد: ماده ۲۵۱- مؤدی یا دادستان انتظامی مالیاتی می‌تواند ظرف دوماه از تاریخ ابلاغ رأی قطعی هیأت حل اختلاف مالیاتی تجدیدنظر، به استناد عدم رعایت قوانین و مقررات موضوعه یا نقض رسیدگی، با اعلام دلایل کافی به شورای عالی مالیاتی اعتراض نموده و تجدید رسیدگی را درخواست کنند.	مطابق درخواست و پیشنهاد این ماده اضافه گردید.

پیشگفتار:

اخیرا مجموعه ای تحلیلی با نام " بکارگیری ماشین آلات در پروژه های صنعت احداث " تهیه شده توسط مهندس محمد رضا حبیب زاده انتشار یافت . با تشکر فراوان از برادر ارجمند جناب مهندس حبیب زاده که در طول دو دهه گذشته در حوزه بررسی بکارگیری ماشین آلات مطالعه و تلاش وافر نموده و مقالات و کتب متعددی در فضای مجلات مهندسی کشور من جمله مجله آبادگران چاپ نمودند خاطر نشان می کنم این مقاله نیز حاصل تلاش های ایشان می باشد .

در ادامه نگارنده تلاش دارد که با توجه به سوابق این امر بررسی هایی که تاکنون در این زمینه انجام شده را فهرست وار ارائه و در انتهای مقاله پیشنهادهایی برای بهتر شدن موضوع تقدیم نماید .

قسمت اول : سوابق کار

۱. در اواخر دهه ۳۰ و اوائل دهه ۴۰ با گسترش کار پیمانکاری در ایران بالاخص راهسازی، نیاز به شناخت بیشتر ماشین آلات راهسازی، آشنایی با رانندگان و نحوه کار با آنها در محور بحث پیمانکاران این رشته قرار گرفت البته استفاده از ماشین های قدیمی راهسازی مانند بولدوزر و بیل در ایران معمول بود ولی با شروع کار راهسازی در قالب کار پیمانکاری با نگاه سازمان برنامه و بودجه به این موضوع بیشتر احساس شد . شاید اول بار نگاه به این مسئله توسط دوست بزرگ و ارجمند مهندس اصف خلدانی با تهیه و انتشار کتابی با عنوان " شیوه بهره برداری از ماشین های راهسازی " در سال ۱۳۶۴ شروع شد . این کتاب در زمان خود یک راهنمای بسیار مناسب قابل توجه برای پیمانکاران این صنف بود، ایشان در این کتاب با بیان ساده و روشن تحلیلی از بکارگیری ماشین آلات مهم و رانندگان گیری آنها با توجه به شرایط منطقه ای ایران و بالاخص رانندگان ایرانی ارائه دادند و سرآغاز ورود به این مسئله بوده است که برای ایشان آرزوی سلامتی و طول عمر دارم . البته ایشان علاوه بر این کتاب کتابهای دیگری در مورد موضوع جمع آوری و تصفیه فاضلاب منتشر نمودند که در نوع خود طلایه دار ورود به این حوزه ها بوده است که تا آن تاریخ کتابی در این مورد به فارسی نوشته نشده بود .

۲. در اوائل دهه ۵۰ با رشد و گسترش

بکارگیری ماشین آلات در پروژه های صنعت احداث

مهندس محمد رضا طبیب زاده

استهلاک، هزینه بهره برداری و نگهداری و هزینه های راننده دستگاه با الگوگیری از ضوابط و استانداردهای کمپانی های بزرگ سازنده این ماشین آلات عمدتاً کارخانجات کاترپیلاتور و کماتسوزاین متمرکز بود که البته بعداً کره ای جنوبی و چینی ها در این اواخر با کپی کردن از دو کشور فوق اقدام به ساخت ماشین آلات مشابه نمودند .

۳. حضور قیمت های پایه در کشور بالاخص شکل گیری آنها در دهه ۵۰ مستلزم تهیه یک دستورالعمل جامع برای آنالیزهای مربوط به ردیف های مختلف کار در فصول مختلف این فهارس بها بود اولین فهارس بهای سازمان برنامه و بودجه در اوائل دهه ۵۰ در مورد فهرست بهای ابنیه شکل گرفت که البته در این مقاطع ما فاقد مشخصات فنی عمومی مربوط به ابنیه، راهسازی، سدسازی، اب و فاضلاب و نظایر آن بودیم که در این دهه و پس از انقلاب شکل گیری فهرست بهای

پیمانکاری در اجرای پروژه های راهسازی توسط سازمان برنامه و بودجه نیاز به معرفی انواع ماشین آلات راهسازی در کشور احساس شد و در این مورد اول بار " نشریه شماره ۱۵ " با عنوان " تجزیه و تحلیل هزینه کارهای ساختمانی و راهسازی " و در پی آن دو نشریه شماره های ۱ و ۷۶ با همین عنوان البته بسیار تکمیل تر از اولی هر دو در تاریخ آذر ۱۳۶۲ منتشر نمود . جا دارد از مهندس گرانقدر و بزرگ صنعت احداث کشور مرحوم زنده یاد مهندس مصطفی یزدان شناس یاد بنمایم . ایشان در مدیریت دفتر فنی سازمان برنامه و بودجه با عشق و علاقه شخصی که داشتند اقدام به انتشار نشریات فوق داشتند و نگارنده افتخار هم صحبتی با ایشان را داشته است . در این نشرات بطور مشخص ورود به تعیین هزینه ساعتی انواع ماشین آلات و ابزار مختلف کار بر اساس هزینه سرمایه گذاری اولیه، عمر مفید، هزینه

پیام آبادگران
آذر ۱۴۰۰
شماره ۳۹۹

مختلف و مشخصات فنی مربوطه فوق شکل گرفت. البته لازم به یادآوری است در اواخر دهه ۴۰ برای کارهای ساختمانی ابنیه نشریه ۵۵ در حجم محدود و زیر ۱۰۰ صفحه توسط سازمان برنامه منتشر شده بود ولی بعداً سازمان برنامه اقدام به چاپ نشریه ۵۵ در سال ۱۳۸۳ در حجم ۸۰۲ صفحه و در ۲۶ فصل نمود که نگارنده در تهیه و تنظیم این متن همکاری مستقیم داشته و هم اکنون نیز این نشریه توسط "مرکز تحقیقات مسکن و شهرسازی" زیر نظر سازمان برنامه و بودجه با حجم بالاتر و به روز شده در دست انجام است.

۴. در اوائل انقلاب آنالیز فهارس بهای مختلفی توسط ارگان‌های مختلف نظیر ارتش و نظامی برای کارهای مربوط به خود در مورد کارهای عمرانی کشور انجام می شد که اختلافاتی از نظر قیمت گذاری و تعاریف در شرایط مساوی کار دیده میشد به تدریج نیاز به اصلاح و یکپارچگی توسط سازمان برنامه و بودجه احساس شد که این نیاز تهیه فهارس بهای مختلف بود که در اوائل انقلاب اقدام به تهیه فهارس بهای مختلف پایه ابنیه، راهسازی و بقیه به صورت امروزی گردید. در اوئل کار آنالیز بهای ردیف کار بر روی سایت برای اطلاع عموم قرار نمی گرفت و به هنگام تهیه آنالیزهای مربوطه، دفتر فنی سازمان برنامه و بودجه با استفاده از کارشناسان سندیکاها و انجمن‌ها و کارشناسان خبره نسبت به تهیه و تجزیه بهای آنالیزها اقدام می نمود. جا دارد در این نوشتار نامی از جناب آقای مهندس قباد بهرامی از سندیکای شرکت‌های ساختمانی که از مهندسين زحمت کش این حرفه می باشند به نیکی یاد نمایم و برای ایشان آرزوی سلامتی و طول عمر را دارم ایشان اول بار با استفاده از آنالیزهای سازمان برنامه و بودجه اقدام به تهیه و انتشار دو جلد کتاب توسط سندیکای شرکت‌های ساختمانی در سال ۱۳۷۱ با نام "مجموعه تجزیه و تحلیل بهای کارهای ساختمانی" و "مجموعه تجزیه و تحلیل بهای کارهای راهسازی" نمودند که در چند نوبت تجدید شده و هم اکنون در دسترس می باشد. در نشریات اخیر الذکر سندیکای شرکت‌های ساختمانی عموماً در مورد آنالیزها با توجه به تجربیات عملی پیمانکاران عضو سندیکا اقدام به اصلاحاتی در ردیف‌های کار گردید که البته ممکن است این اصلاحات در آنالیزهای ردیف کار مورد تایید سازمان برنامه که هم اکنون بر

روی سایت سازمان برنامه قابل رویت است نباشد.

۵. بحث بر روی عملکرد ماشین‌آلات مختلف در پروژه‌های صنعت احداث من جمله پروژه‌های عمرانی در طول ۳ دهه همواره مصرح بوده و نظرانی بصورت مقاله و کتاب در این حوزه منتشر شده است که یکی از فعال ترین این افراد دوست ارجمند جناب آقای مهندس محمد رضا حبیب زاده، بوده است نشریه آخر مورد بحث توسط ایشان تهیه و منتشر شده است که نگارنده ورودی به این نوشتار نموده و در انتها پاره ای دیدگاه و پیشنهاداتی تقدیم شده است.

۶. نوشتار مورد بحث حاضر در ۱۸ صفحه تهیه شده وظاهراً در بخش‌های مختلف نگارش می یابد در این نوشتار تنها به بخش اول اشاره شده و چنین استنباط میشود که بخش‌هایی بعدی بعداً تهیه و منتشر می شود در بخش اول ۷ مرحله برای شناخت ماشین‌آلات، نحوه مدیریت آنها توسط ذینفعان استفاده کننده ان داده شده که برای مراجعه سریع به این مراحل بصورت اجمالی ذیلاً اشاره ای میشود.

الف: مرحله ۱: ورود به موضوع تامین ماشین‌آلات مختلف بصورت خریداری و اجاره و بالاخره ترکیبی از دو روش فوق بصورت Lazing که در این مرحله پارامترهای موثر توسط نگارنده محترم آورده شده است. در این بخش به ضریب اختصاص (Assignment Rate) اشاره گردیده است و در تعریف ان چنین آمده است:

"این ضریب فاغ از مقدارش تنها می تواند مبنایی باشد برای ارزیابی و مقایسه در دوره‌های بلند مدت و هدایت مدیران ارشد تصمیم گیر برای اقدامات بهبود به منظور استفاده بهینه از سرمایه اختصاص

داده شده به ماشین‌آلات در شرکت" (نقل از متن)

ب: مرحله ۲: در این قسمت اشاراتی به بکارگیری زمانهای مفید ماشین‌آلات در اجرای پروژه‌ها است و زمانهای پرت استفاده از ماشین که بصورت اجبار در کار بروز می نماید مورد توجه قرار گرفته است و ضریبی بنام ضریب دسترسی (Accessibility Rate) را ارائه نمودند.

پ: مرحله ۳: موضوع برنامه ریزی مدیریت پروژه برای ماشین خاص و ضریبی بنام ضریب برنامه (Program Rate) توسط مدیر پروژه به منظور بهینه سازی استفاده از ماشین تعریف شده است.

ت: مرحله ۴: در این قسمت نگارنده به عمر ماشین و نحوه بهره برداری از ماشین (شامل سوخت نامناسب، لوازم یدکی نامناسب توجه نموده و و ضریبی بنام ضریب کاربرد (working Rate) را اشاره دارند.

ث: مرحله ۵: اصولاً نگاه به عدم بکارگیری ماشین‌آلات در کارگاه در تاخیرات انجام شده توسط کارفرما می باشد که پیمانکار نمی تواند بر اساس برنامه زمانبندی خود عمل نماید که این از موارد اختلاف جدی بین کارفرما و پیمانکار در حال حاضر میباشد و ضریبی بنام ضریب فعالیت (Activity Rate) مورد توجه است.

ج: مرحله ۶: مواردی است که در ارتباط با عدم مدیریت پیمانکار در بکارگیری صحیح ماشین‌آلات مورد توجه قرار میگیرد و این موارد بعنوان ضریب تولید (Productivity Rate) ملاک است.

چ: مرحله ۷: در این مرحله دقت عمل مدیریت پیمانکار برای استفاده صحیح و بهینه ماشین‌آلات با توجه به سه عامل کیفیت، کمیت و مبلغ مورد توجه می باشد.

بدین معنی که صرفا خرید ماشین آلات با قیمت پایین راهکار صحیح نیست کیفیت ماشین بسیار مهم تر از سرمایه گذاری اولیه آن است. این دیدگاه بعنوان ضریب بهره وری (Efficiency Rate) مورد توجه است.

ح: در ادامه نوشتار تحلیل هایی توسط نگارنده برای جمع بندی و نگاه به ۷ مرحله فوق الذکر ارائه شده است که قابل توجه و تعمق است.

توضیح: در گزارش بخش دوم ارائه نشده است و ظاهرا نگارنده در صدد آن است که بخش دوم را متعاقبا ارائه دهد.

قسمت دوم: پیشنهادات:

در این قسمت نگارنده نوشتار دیدگاه هایی را ارائه می نماید:

۱. نگاه به قیمت های پایه: در مورد قیمت های پایه صحت و سقم آن در مورد بکارگیری نیروی انسانی و ماشین آلات در آنالیزهای مربوطه همواره بین پیمانکاران و مسئولان محترم سازمان برنامه و بودجه بحث و گفتگو جاری بود که هنوز هم ادامه دارد. بخش خصوصی تلاش بسیار نموده است که بتواند با مسئولان ذیربط سازمان برنامه در نظام فنی اجرایی برای برزرسانی و انطباق قیمت های پایه سازمان برنامه و همچنین تعدیل های مرتبط به یک نقطه مشترک و تعادل برسند. گرچه در این بحث و گفتگوها پیشرفتهای بسیاری حاصل شد ولی متاسفانه بایستی اعلام نمود، با ورود کرونا به محیط کسب و کار، تورم غیر قابل کنترل به جهت پایین آمدن ارزش پول ملی و بالارفتن نرخ ارز پیمانکاران به شدت در فشار بالای قیمت های واقعی کار اجرای پروژه با قیمت های منتشره سازمان برنامه هم در حوزه فهارس بها و هم در حوزه تعدیل کارها میباشند. به باور نگارنده کلیه این مطالعاتی که بخش خصوصی در قالب نگاه به ماشین آلات و همچنین با نگاه به ظرفیت نیروی انسانی دارد بایستی از نوشتار به فعل درآمده و با سازمان برنامه و بودجه توسط سندیکاها و انجمن ها بصورت جدی بحث و مذاکره شود. در این مورد نگارنده مقاله ای با عنوان "حذف بی مقدمه ضرایب در فهارس بها" سال ۱۳۸۸ در مجله مهندس مشاور سال ۱۳۸۸ چاپ نموده است.

۲. بر اساس قوانین جاریه کشور فضای بسیار روشنی برای فعالیت بخش خصوصی از ابتدا از اصل ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی

دیده نشد در این ماده قانونی ابتدا اولویت با بخش دولتی و بعد از آن بخش تعاونی است و عملا بخش خصوصی جایگاهی نداشت ولی خوشبختانه و در پی آن قوانین بعدی تسهیل کننده برای حضور بخش خصوصی قابل ذکر است من جمله قانون اجرای سیاستهای اصل ۴۴ قانون اساسی، قانون اقتصاد مقاومتی، دستورالعمل مقام معظم رهبری و ابلاغ سند چشم انداز تا افق سال ۱۴۰۴ برای حضور بخش خصوصی است و در این اواخر قانون بسیار روشنی با نام قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار برای تعیین و تثبیت جایگاه بخش خصوصی ارائه شد که در این مورد نگارنده در مجله آبادگران مقاله ای با عنوان "نگاهی به جایگاه بخش خصوصی در قانون بهبود مستمر محیط کسب و کار" در شماره ۳۲۷ مورخ دی ۱۳۹۳ ارائه دادند که در مواد ۲ و ۳ به صراحت نوشته شده که دولت بایستی برای تهیه و ابلاغ دستورالعمل ها، بخشنامه ها و آیین نامه ها قطعاً نظر بخش خصوصی را دریافت نماید و برای اجرا و راهبرد این نظر در ماده ۱۱ این قانون شورای گفتگو بعنوان پارلمان بخش خصوصی با حضور همه صاحب منصبان بخش دولت و حضور فعال بخش خصوصی توسط اتاق ها تجمیع و بصورت اتاق ذکر شده است.

۳. لازم به یادآوری است که درخواست عاجل بخش خصوصی از دولت همواره بر این امر استوار بوده است که دولت در اجرای پروژه ها بخش خصوصی را رقیب خود تلقی ننموده و برای رسیدن به افق سال ۱۴۰۴ معتقد باشد که رستگاری کشور قطعاً از مسیر بخش خصوصی خواهد گذشت که تشخیص صحیح و بجای مقام معظم رهبری ابلاغ سند چشم انداز بوده است و متاسفانه ما به انتهای سال ۱۴۰۴ رسیده ایم ولی خصوصی سازی در کشور به حصولتی سازی و حضور بسیار پر رنگ پیمانکاران غیر خصوصی گردیده است. دولت بایستی از تصدی گری در اجرای پروژه ها کاملاً خروج نماید در غیر این صورت بخش خصوصی کاملاً مضمحل و از بین خواهد رفت. بخش خصوصی ۱۰۰ سال در ایران قدمت دارد و ثابت کرده است می تواند چنانچه دولت هم متقابلاً به حضور بخش خصوصی اعتماد نماید. دغدغه بخش خصوصی در این مورد در طول حداقل دو

دهه گذشته همواره از طریق ارائه مقالات و نوشته ها، مذاکرات فیما بین بخش خصوصی و دولت در دولت های گذشته مورد بحث بوده است که متاسفانه هم اکنون ما با نتیجه نه چندان مطلوب رسیدن به افق سال ۱۴۰۴ مواجه هستیم و خصوصی سازی با تایید مسئولان محترم ذیربط زیر ۱۰٪ گزارش می شود. همه دولت ها در گفتار و ارزش گذاری بخش خصوصی در کشور اذعان داشتند ولی متاسفانه این خواسته محقق نشد. هم اکنون نیز در دولت سیزدهم رئیس جمهور محترم چه در دوران مبارزات انتخاباتی و چه پس از آن همواره به جایگاه بخش خصوصی تاکید دارند. بخش خصوصی انتظار دارد در یک سال آینده نمودهایی در گشایش بخش خصوصی شاهد باشد.

۴. ایضا پیشنهاد دیگر نگارنده به انجمن ها و سندیکاها حاضر در صنعت احداث کشور این است که پیمانکاران متقابلاً با توجه به شناخت چالش های اجرای پروژه ها در سیستم مدیریت آنها و همچنین نگاه به تامین منابع مالی و کالا و تجهیزات در پروژه های نظام دو عاملی EPC به یک روش یکنواخت نسبت به دادن قیمت توافق داشته باشند و مشابه کاری که سندیکای شرکت های ساختمانی در مورد انتشار اتالیز بهای کارهای ابنیه و راه در ۳۰ سال گذشته نمود همت نموده و فرایند و الگویی برای قیمت دادن صحیح برای ورود به مناقصات ارائه داده شود تا از خطاهای جدی در دادن قیمت ها توسط پاره ای از پیمانکاران به عمد یا سهو خودداری شود که قطعاً باعث خلط حیثیت و اعتبار پیمانکاران خواهد بود.

امید است مقاله تقدیمی حاضر کمکی به حل مشکلات عدیده پیمانکاران در شرایط حال کشور بنماید. بخش خصوصی بایستی راساً جایگاه خود را تعریف نماید و انتظار یک سویه از کارفرمایان برای تثبیت جایگاه بخش خصوصی نداشته باشد. ما پیمانکاران، گروه خدمتگزاریم، می سازیم، وطنمان را با تمام وجود دوست داریم و عاشق آن هستیم و معتقدیم بایستی آن را بنحوی شایسته تحویل نسل بعدی به فرزندانمان دهیم.

جا دارد در انتهای نوشتار باز از زنده یاد استاد بزرگمهندس احمد حامی در این مقاله نیز یاد شود که همواره می فرمودند "هر ایرانی که قلبش برای ایران نتپد بهتر است هرگز نتپد" همه ما قلبمان برای ایران می تپد.

مهندس محمد رضا حبیبزاده

راندمان ماشین آلات در پروژه‌های عمرانی

قسمت دوم

نداشته باشد نسبت به آن واکنش نشان دهند.

ضرایب مرحله چهار و هفت، اگر چه به نظر می‌رسد ضرایبی مستقل هستند اما با هم رابطه‌ای متقابل و اثر گذار بر یکدیگر و در نتیجه کار دارند، بنابراین هم به صورت مستقل و هم حاصل ضرب آنها می‌تواند برای برخی تصمیمات مهم باشند، ضریب شماره چهار در بهترین شرایط عددی است بین ۷۰٪ تا ۹۰٪ و بستگی به عمر و چگونگی

مالکیتی سرمایه است را می‌توان ضریب به کارگیری سرمایه ماشین‌آلاتی نامگذاری کرد (Assigned Investment Rate).

به عبارتی می‌توان گفت چنانچه این ضریب در شرکتی بالاتر از ۵۰٪ بود این شرکت از نظر به کارگیری سرمایه ماشین‌آلاتی خود موفق بوده است اما اگر این ضریب کمتر باشد مدیران ارشد تصمیم گیر باید دلایل آن را بررسی کرده و در صورتی که توجیهی

چنانچه مدیران ارشد شرکتها بخواهند از چگونگی وضعیت ماشین آلات شرکت خود آگاهی نسبی داشته باشند مقادیر تقریبی ضرایب مطرح شده (درصدهای ستون وسط جدول زیر) می‌تواند معیاری باشد برای ارزیابی و تلاش برای رسیدن به آنها (جدول زیر).

برگرفته از تجارب میدانی ناشی از عرف کار پیمانکاری به نظر می‌رسد بهتر است سه ضریب مراحل یک و دو و سه در هم ضرب شده و تحت عنوان "ضریب به کارگیری" ماشین آلات برای ارزیابی دوره‌ای به منظور پی بردن به میزان استفاده از سرمایه ماشین‌آلاتی شرکت به جای ضریب مرحله یک مد نظر قرار گیرد، با این توضیح چنانچه در بهترین شرایط فرض بر این باشد که هیچ ماشینینی در انبار و یا پارکینگ شرکتی متوقف نباشد مقدار این ضریب ترکیبی با توجه به فرضیات قبلی یعنی ۷۰٪ ضریب دسترسی و ۷۰٪ ضریب برنامه ریزی خواهد شد:

$$100\% \times 70\% \times 70\% = 49\%$$

این ضریب ترکیبی که نسبت زمانی در برنامه کار بودن سرمایه ماشین‌آلاتی شرکت برای ایجاد ارزش افزوده به کل زمان

پیام آبادگران
آذر دی ۱۴۰۰
شماره ۳۹۹

توضیح شرایط	درصد فرضی	شماره مرحله و نام ضریب
یعنی: هیچ ماشینینی در انبار یا پارکینگ شرکت نباشد و همه به پروژه‌ها اختصاص داده شده باشند	۱۰۰٪	ضریب مرحله ۱
یعنی: علیرغم حضور ماشین در پروژه، پروژه ۱۷ ساعت از ۲۴ ساعت شبانه روز به ماشین دسترسی دارد	۷۰٪	ضریب مرحله ۲
یعنی: پروژه از این ۱۷ ساعت یک شیفت ۱۲ ساعته برای کارگاه خود برنامه ریزی می‌کند	۷۰٪	ضریب مرحله ۳
یعنی: ماشین بطور متوسط در ۲۰٪ اوقات مشکل فنی داشته و توانایی کار ندارد یا بعبارتی در ۸۰٪ اوقات کار میکند	۸۰٪	ضریب مرحله ۴
یعنی: ۵٪ اوقاتی که ماشین مشکل فنی ندارد ممکن است ماشین کار نداشته باشد و بیکار بماند	۷۵٪	ضریب مرحله ۵
یعنی: ۲۵٪ اوقاتی که ماشین در حال کار است به اتلاف می‌گذرد و ماشین در حال کار، زیر بار نیست	۹۷.۵٪	ضریب مرحله ۶
یعنی: کارایی ماشین در شرایط واقعی کار ۱۰٪ کمتر از شرایط نرمال گفته شده توسط کارخانه سازنده است	۹۰٪	ضریب مرحله ۷

مرحله چهار ۸۰٪ (فرض قبلی) و ضریب مرحله پنج هم بین ۰٪ و ۱۰٪ کمتر از آن و ضریب مرحله شش هم ۹۷٫۵٪ در نظر گرفته شود حاصل تاثیر این دو ضریب (ضریب مرحله پنج و شش) عبارت خواهد بود از:

$$(۹۰\% + ۷۰\%) \times ۲ - ۲ / (۱۰\% + ۰\%) \times ۹۷,۵\% = ۷۳\%$$

این ضریب ترکیبی نشان دهنده نسبت زمان کار واقعی ماشین به زمان برنامه‌زیری است (Real Working Rate) در بهترین شرایط. حال اگر فقط چهار ضریب مراحل آخری جدول را که ضرایب مربوط به کارگاه هستند در هم ضرب نماییم (دو ضریب مراحل چهار و هفت و حاصلضرب ضرایب مراحل پنج و شش) نتیجه عبارت خواهد شد از:

$$۸۰\% \times ۹۰\% \times ۷۳\% = ۵۳\%$$

این ضریب ترکیبی را می‌توان "ضریب بهره‌وری مطلق ماشین در کارگاه" نامگذاری کرد (Absolute Efficiency Rate) که در بهترین شرایط ۵۳٪ است، به عبارتی می‌توان گفت چنانچه این ضریب در شرکتی بالاتر از ۵۳٪ بود این شرکت از نظر استفاده از ناوگان ماشین‌آلاتی خود در کارگاه‌هایش موفق بوده است اما اگر این ضریب کمتر باشد مدیران ارشد تصمیم‌گیر باید دلایل آن را بررسی کرده و در صورتی که توجیهی نداشته باشد نسبت به آن واکنش نشان دهند. چنانچه کلیه ضرایب را در هم ضرب نماییم (به عبارتی حاصلضرب سه ضریب مراحل یک و دو و سه را در حاصلضرب چهار ضریب مراحل چهار و پنج و شش و هفت) نتیجه خواهد شد:

$$۵۰\% \times ۵۳\% = ۲۷\%$$

این ضریب ترکیبی را می‌توان "ضریب بهره‌وری مطلق سرمایه ماشین‌آلاتی شرکت" نامگذاری کرد (Absolute Investment Efficiency Rate) که در بهترین شرایط ۲۷٪ است، به عبارتی می‌توان گفت چنانچه این ضریب در شرکتی بالاتر از ۲۷٪ بود این شرکت از نظر بهره‌وری از سرمایه ناوگان ماشین‌آلاتی خود موفق عمل نموده است اما اگر این ضریب کمتر باشد مدیران ارشد تصمیم‌گیر باید دلایل آن

نگهداری ماشین دارد، ضریب شماره هفت هم در بهترین شرایط عددی است بین ۸۵٪ تا ۹۵٪ و بستگی به عمر و فاصله شرایط کار با شرایط استاندارد و نرمال گفته شده توسط کارخانه سازنده دارد، چنانچه متوسط این دو ضریب را در نظر گرفته و آنها را فعلاً مستقل در نظر بگیریم در بهترین شرایط به ترتیب عبارت خواهند بود از:

$$(۹۰\% + ۷۰\%) \times ۲ = ۸۰\%$$

$$(۸۵\% + ۷۰\%) \times ۲ = ۹۰\%$$

به عبارتی می‌توان گفت چنانچه ضریب مرحله چهار در شرکتی بالاتر از ۸۰٪ و ضریب مرحله هفت بالاتر از ۹۰٪ بود این شرکت از نظر استفاده از ماشین‌آلات خود در هر یک از این دو مرحله موفق بوده است اما اگر از این ضرایب کمتر باشد مدیران ارشد تصمیم‌گیر باید دلایل آن را بررسی کرده و در صورتی که توجیهی نداشته باشد نسبت به آن واکنش نشان دهند.

ضرایب مرحله پنج و شش هم اگر چه به نظر می‌رسد ضرایبی مستقل باشند اما می‌توانند در هم ضرب شوند و ضریب ترکیبی میزان زمان کار واقعی ماشین به دست آید، ضریب مرحله پنج در بهترین شرایط نباید بیشتر از ۱۰٪ (تخمینی و کاملاً فرضی) از ضریب مرحله چهار کمتر باشد چراکه در آن صورت از ماشین آماده به کار بدون اشکال فنی استفاده خوبی نشده است و زمان بیکاری بدون علت زیادی داشته است (صاحب نظران ماشین‌آلات مورد استفاده در معادن معتقدند ضریب مرحله ۵ نباید بیش از ۵٪ از ضریب مرحله ۴ کمتر باشد که اگر باشد به معنای آن است که از ماشین در زمانی که می‌توانسته کار نماید و مشکل فنی نداشته به خوبی استفاده نشده لذا نشان دهنده مدیریت نادرست است یا به تعبیری دیگر کار ماشین‌آلات در چنین سابیتی مقرون به صرفه نیست ناگفته نماند که بحث ماشین‌آلات در معادن بحث دیگریست و ماهو با بحث ماشین‌آلات در پروژه‌های عمرانی متفاوت است)، ضریب مرحله شش که نشان دهنده زمان‌های تلف شده حین کار است واقعیتی است که نمی‌توان آن را حذف کرد (برخی از صاحب‌نظران ۹۵٪ را برای این ضریب پیشنهاد کرده‌اند) شاید در بهترین شرایط بتوان آن را به نصف کاهش داد، اگر ضریب

بدست آورد که ممکن است برای کارشناسان تجزیه و تحلیل آمار و اطلاعات جالب باشد، اما آنچه که برای کارشناسان اجرایی حوزه ماشین آلات مهم است چهار ضریب مراحل چهار، پنج، شش و هفت و حاصل ضرب آنهاست و آنچه که برای مدیران ارشد شرکت ها می تواند مهم باشد سه ضریب مراحل یک، دو و سه و حاصل ضرب آنهاست و آنچه که برای مدیران اقتصادی مملکت باید مهم باشد نتیجه نهایی یا حاصل ضرب همه ضرایب درهم است که در حال حاضر و در بهترین شرایط بسیار تکان دهنده است.

جا دارد بعد از جدول "خلاصه ضرایب" و توضیحات فوق که اشاره به مقادیر تخمینی ضرایب در شرایط عالی همه پارامترهای تاثیر گذار دارد به حداقل سه عامل تاثیرگذار در هر ضریب و افراد یا واحدهای موثر با اولویت پروژن ترین که می توانند ضرایب واقعی را در هر شرکت و پروژه به این درصدها نزدیک کنند، علیرغم توضیحات قبلی، اشاره ای مجدد و اجمالی بشود:

را بررسی کرده و در صورتی که توجیهی نداشته باشد نسبت به آن واکنش نشان دهند. بدیهی است که آرایش های گوناگونی می توان با ترکیب این ضرایب

مرحله و نام ضریب	عامل تاثیر گذار	افراد یا واحدهای تاثیر گذار
ضریب مرحله ۱: Assignment Rate	داشتن پروژه های بیشتر و پی در پی، تمرکز بر خرید ماشین آلات پر کار و چند کاره، ایجاد گروه های کاری مستقل و واگذاری ماشین آلات به آنها	مدیرعامل شرکت، مدیر پروژه، مدیر ماشین آلات
ضریب مرحله ۲: Accessibility Rate	کم کردن تعطیلات کارگاهی، مهیا کردن امکانات سرویس دهی در محل کار اپراتورها، هماهنگی بهتر در تعویض شیفت ها	مدیر پروژه، مدیران میانی اجرایی، مدیر ماشین آلات
ضریب مرحله ۳: Programm Rate	افزایش ساعات شیفت کارگاه، افزایش ساعات فعالیت های ماشین بر، تشویق و ارائه خدمات بهتر به اپراتورها	مدیر پروژه، مدیران میانی اجرایی، مدیر ماشین آلات
ضریب مرحله ۴: Working Rate	استفاده از ماشین آلات با کیفیت تر، داشتن تیم نگهداری و تعمیر ماهر تر، داشتن برنامه نگهداری و تعمیر پیشگیرانه در ستاد و پروژه	مدیرعامل شرکت، مدیر پروژه، واحد ماشین آلات (مرکزی و پروژه بخصوص اپراتور)
ضریب مرحله ۵: Activity Rate	برنامه ریزی بهتر برای فعالیتهای ماشین بر کارگاهی، جایگزین نمودن ماشین آلاتی که کمتر مورد استفاده قرار می گیرند با ماشین آلات اجاره ای، ایجاد سیستم حمل و نقل بین و داخل کارگاهی	مدیر پروژه، مدیران میانی اجرایی، مدیر ماشین آلات
ضریب مرحله ۶: Productivity Rate	داشتن مباشر عملیات با تجربه، خدمات رسانی بهتر به اپراتورها، کنترل و تحویل کار طبق برنامه	مدیر پروژه، مدیر ماشین آلات، مدیران میانی اجرایی،
ضریب مرحله ۷: Machine Efficiency	جایگزین نمودن ماشین آلات کهنه با ماشین آلات نو، اورهال یا تعمیرات اساسی ماشین آلات کم راندمان، داشتن سیستم تعمیر و نگهداری پیشگیرانه در پروژه	مدیرعامل شرکت، مدیر پروژه و مدیران میانی اجرایی، واحد ماشین آلات بخصوص مدیر ماشین آلات

انتشار جلد چهارم مجموعه پرسش و پاسخ با موضوع

ضوابط تعدیل

مطالعه دانش تجربی قوانین و مقررات را بدون حضور در مجامع صنفی تخصصی فراهم می‌نماید. قبل از آنکه گرفتار مشکلات گردید با مطالعه تجربیات رخ داده توسط پیمانکاران دیگر خود را از بروز مشکلات ایمن نمایید و در صورتی که دچار مشکل گشته اید با مطالعه آن از مسیر صحیح نسبت به حل آن اقدام نمایید. این یک پیشنهاد صنفی تخصصی است که سالها تجربه شده است. همسو بودن با دانش تخصصی جمعی.

جلد چهارم این مجموعه با موضوع "ضوابط تعدیل" تهیه و تدوین شده است و شامل مهمترین ابهامات و سوالات شرکت‌های پیمانکاری با موضوع "ضوابط تعدیل" می‌باشد که توسط سندیکا در طی سالها فعالیت و ارتباط با سازمان برنامه و بودجه کشور جمع گشته است.

هر سوال با پاسخ کارشناسی و رسمی سازمان برنامه همراه بوده و شما می‌توانید با در اختیار داشتن تصاویر آن پاسخ، نسبت به استناد در دعاوی نیز اقدامات لازم را بعمل آورید. امکان مطالعه فهرست این جلد و اطمینان

پس از سالها حضور فعال صنفی و به پشتوانه هزاران نفر/ساعت تجربه مهندسی و فعالیت عمرانی اعضا در کشور، سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران با توجه به مشکلات پیش روی شرکت‌ها بر آن شد تا با تدوین مجموعه ای کاربردی از ابهامات و مشکلات پیمانکاران در حوزه‌های مختلف که توسط سندیکا و با مکاتبات رسمی با سازمان برنامه و بودجه و نظام فنی و اجرایی حل و فصل شده است، سعی در رفع مشکلات مشابه و افزایش دانش فنی پیمانکاران در امور قراردادی و فنی باشد. این مجموعه در جلد‌های مختلف منتشر می‌گردد که در هر جلد به موضوعی خاص با فهرستی تخصصی تنظیم شده است. پرسش اولیه، بررسی کارشناسی و پاسخ نهایی از سوی سازمان برنامه و بودجه و یا ارگانهای مرجع مرتبط با موضوع در اختیار متخصصین گرامی قرار دارد.

این مجموعه موضوعی با نام "مجموعه پرسش و پاسخ در ارتباط با امور پیمانکاری" همچون جعبه ابزاری برای شرکت‌های مهندسی پیمانکاری است و به مدیران و مهندسان امکان

از موضوع ابهام مورد نظر درج شده در هر جلد از این مجموعه برای تمامی فعالین حوزه صنعت احداث در وبسایت رسمی سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران (acco.ir) و همچنین سفارش و تهیه آن یا از طریق سایت یا با شماره‌های ۶۶۴۶۴۲۶۱ و ۶۶۴۰۲۰۳۷ داخلی ۱۴۰ و ۱۴۰۰ میسر است.

پیام‌آبادگران
آذر و دی ۱۴۰۰
شماره ۳۹۹

مشاوره مالی و مالیاتی
انجمن شرکتهای ساختمانی

موسسه
حساب
و
کتاب

این موسسه آمادگی دارد تا با گروهی متخصص و باتجربه پیمانکاران محترم را با آخرین تغییرات قوانین و مقررات مالی و مالیاتی و رعایت آن آشنا نموده و در راستای پیشگیری از پرداخت مالیاتها و جرائم سنگین و ناعادلانه بصورت رایگان اقدام به ارائه مشاوره نماید.

- ۱- ارائه کلیه خدمات حسابرسی صورتهای مالی در جهت اطمینان بخشی، مناقصات، پانکها (اخذ تسهیلات و ضمانتنامه) و ...
- ۲- ارائه کلیه خدمات حسابداری به شرکتها بصورت پیمانی یا بهره‌گیری از نیروهای حرفه‌ای در تمام سطوح
- ۳- نظارت بر واحد مالی شرکتها بصورت پیمانی و ارائه راهکارهای مورد لزوم در جهت بهبود فرآیندهای مالی
- ۴- تنظیم لایحه دفاعیه و شرکت در کمیسیون‌های حل اختلاف مالیاتی
- ۵- انجام کلیه امور مربوط به اصلاح حسابهای ستوانی و رفع مغایرتها
- ۶- ارائه مشاوره مورد لزوم در ارتباط با قوانین و آخرین بخشنامه‌های مالیاتی و استانداردهای حسابداری
- ۷- مشاوره و راهنمایی در جهت خرید و ارتقاء نرم‌افزارهای مالی

مشاوره مالی و مالیاتی بصورت رایگان در محل سندیکا روزهای چهارشنبه از ساعت ۱۳ الی ۱۶ - برای اطلاع بیشتر با تلفن ۰۲۱۶۶۴۶۴۲۶۱ داخلی ۱۰۸ تماس حاصل فرمائید.

web: www.hesaboketab.com

شماره تماس موسسه: ۴-۸۸۲۴۸۸۵۳

انتشار جلد چهارم مجموعه پرسش و پاسخ با موضوع

ضوابط تعدیل

پس از سالها حضور فعال صنفی و به پشتوانه هزاران نفر/ساعت تجربه مهندسی و فعالیت عمرانی اعضا در کشور، سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران با توجه به مشکلات پیش روی شرکت‌ها بر آن شد تا با تدوین مجموعه ای کاربردی از ابهامات و مشکلات پیمانکاران در حوزه‌های مختلف که توسط سندیکا و با مکاتبات رسمی با سازمان برنامه و بودجه و نظام فنی و اجرایی حل و فصل شده است، سعی در رفع مشکلات مشابه و افزایش دانش فنی پیمانکاران در امور قراردادی و فنی باشد.

این مجموعه در جلدهای مختلف منتشر می‌گردد که در هر جلد به موضوعی خاص با فهرستی تخصصی تنظیم شده است. پرسش اولیه، بررسی کارشناسی و پاسخ نهایی از سوی سازمان برنامه و بودجه و یا ارگانهای مرجع مرتبط با موضوع در اختیار متخصصین گرامی قرار دارد.

این مجموعه موضوعی با نام **”مجموعه پرسش و پاسخ در ارتباط با امور پیمانکاری“** همچون جعبه ابزاری برای شرکت‌های مهندسی پیمانکاری است و به مدیران و مهندسان امکان مطالعه دانش تجربی قوانین و مقررات را بدون حضور در مجامع صنفی تخصصی فراهم می‌نماید. قبل از آنکه گرفتار مشکلات گردید با مطالعه تجربیات رخ داده توسط پیمانکاران دیگر خود را از بروز مشکلات ایمن نمایید و در صورتی که دچار مشکل گشته اید با مطالعه آن از مسیر صحیح نسبت به حل آن اقدام نمایید. این یک پیشنهاد صنفی تخصصی است که سالها تجربه شده است. همسو بودن با دانش تخصصی جمعی.

جلد چهارم این مجموعه با موضوع **”ضوابط تعدیل“** تهیه و تدوین شده است و شامل مهمترین ابهامات و سوالات شرکت‌های پیمانکاری با موضوع ”ضوابط

از موضوع ابهام مورد نظر درج شده در هر جلد از این مجموعه برای تمامی فعالین حوزه صنعت احداث در وبسایت رسمی سندیکای شرکت‌های ساختمانی ایران (acco.ir) و همچنین سفارش و تهیه آن یا از طریق سایت یا با شماره‌های ۶۶۴۴۲۶۱ و ۶۶۴۰۲۰۳۷ داخلی ۱۰۰ و ۱۴۰ میسر است.

تعدیل“ می‌باشد که توسط سندیکا در طی سالها فعالیت و ارتباط با سازمان برنامه و بودجه کشور تجمیع گشته است. هر سوال با پاسخ کارشناسی و رسمی سازمان برنامه همراه بوده و شما می‌توانید با در اختیار داشتن تصاویر آن پاسخ، نسبت به استناد در دعاوی نیز اقدامات لازم را بعمل آورید. امکان مطالعه فهرست این جلد و اطمینان

برج‌های خنک کننده EBARA

مجتمع فرهنگی، ورزشی، اداری و تجاری فرمانیه

- بدون پاشش آب به بیرون
- بدون لرزش و ارتعاش
- فوق کم صدا
- فیلپک‌ها با قابلیت رسوبزدایی آسان
- حداقل مصرف انرژی در بارهای جزئی
- حداقل مصرف آب
- ۵ سال گارانتی
- وزن کم
- طول عمر بالا

همکاری با گروه معماری بن سار و گروه معماری باغ ایرانی

عمارت کافی آبادی

روجا تجارت آذریستان

ROOJA TEJARAT AZARESTAN Co.

روجا تجارت آذریستان، زیر مجموعه‌ای از گروه توسعه کسب و کار آذریستان و از شرکت‌های پیشرو در زمینه واردات و توزیع محصولات و تکنولوژی‌های مرتبط با صنعت ساختمان می‌باشد.

هدف از تأسیس این مجموعه در سال ۱۳۸۹، برزودن شکاف عمیقی بود که در بازار داخلی کشور در زمینه واردات و تأمین محصولات با کیفیت و تکنولوژی‌های به روز در صنعت ساختمان به چشم می‌خورد. فاز اول فعالیت کاری با تأمین و توزیع محصولاتی که بیشتر در مرحله نازک‌کاری و طراحی داخلی ساختمان مورد نیاز می‌باشند، با اخذ نمایندگی انحصاری بیش از ۱۰ برند برتر بین‌المللی، کلید خورد. شعار سازمانی "زندگی در میان آثار هنری"، حقیقتاً نشانی است از آن چه، در روجا به عنوان محصول ارائه میگردد. ما براین باوریم که آنچه عرضه می‌داریم فراتر از یک محصول ساختمانی است و می‌توان نام "هنر" را بر آن گذاشت.

BISAZZA

DUNE

FIORANESE

DIESEL

FMG

FOSCARINI

PERFUMERA

irco

WWW.ROOJATEJARAT.COM

ROOJATEJARAT

LIVING AMONG
ART COLLECTION